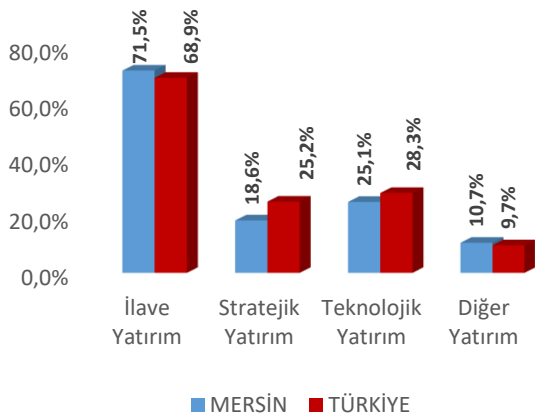

Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%)

2019

MERSİN

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

2019 YILI
İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMALARI
MERSİN ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

MERSİN İLİ
İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

Yazar

Emrah ÇAKAR
Şef

SUNUŞ

Ekonomik gelişme, istikrarlı büyüme ve istihdam artışı arasındaki dinamik ilişki, iktisadi ve siyasal alandaki süreçler ile teknoloji ve iletişim alanlarında yaşanan hızlı gelişmelerle yakından ilintilidir. Bu etkileşim döngüsü birçok ülkede üretim ve çalışma şartlarını, uluslararası politika ve yatırımları, tüketim alışkanlıklarını, eğitim ve istihdam süreçlerini de doğrudan etkilemektedir.

Son yüz ila yüz elli yıllık dönemde -tüm zamanlara kıyasla- oldukça hızlı artan dünya nüfusu ve uluslararası göç ile dünyanın çeşitli bölgelerinde ekonomik ve finansal kaynakların paylaşımı ve yönetilmesine dayalı ortaya çıkan jeopolitik belirsizlikler, küresel piyasalarda dalgalanmalara sebep olmakta, işgücü piyasalarını ve işsizlik oranlarını etkilemektedir. Dijitalleşme, internet tabanlı işlemlerin yaygınlaşması ve e-ticaretin payının gün geçtikçe artması sonucu yeniden ivme kazanmaya başlayan küreselleşme olgusu, ekonomik ve sosyal alanlarda yaşanan gelişmelerin birçok ülkeyi olumlu veya olumsuz etkilemesi sonucunu beraberinde getirmiştir. Gerek dünya ekonomisinde yaşanan gelişmeler gerekse bölgemizde dışsal etkilerden kaynaklı ortaya çıkan olumsuzluklara karşılık ülkemiz, istikrarlı büyüme konusunda uyguladığı tedbirler ile istihdam politikalarını ulusal ve yerel düzeyde sürdürülebilir şekilde planlamaktadır.

İşsizlik sorunu ile daha etkin bir şekilde mücadele edebilmek ve işgücü piyasalarının doğru bir şekilde yönetilmesi için işgücü piyasasının durumunun periyodik olarak izlenmesi, arz ve talep verilerinin değerlendirilmesi, sorunların ve ihtiyaçların en doğru şekilde analiz edilmesi gerekmektedir. İşgücü piyasasının mevcut durumu ile ihtiyaçlara ilişkin verileri bir arada sunan bu eser, işverenlerimize, iş arayanlara, üniversitelerimize, sivil toplum örgütleri ve diğer paydaşlara önemli bir veri kaynağı olarak, işgücü piyasasında arz ve talebin doğru bir şekilde eşleşmesini gerçekleştirme yolunda katkılar sağlayabilecektir.

İlimiz işgücü piyasasına ilişkin gelecek dönem eğilimlerini de içeren 2019 yılı Mersin İşgücü Piyasası Araştırma Raporu'nun hazırlanmasında emeği geçen başta Mersin Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürü ve personeli olmak üzere, tüm ilgililere teşekkür eder, rapor kitabının Mersinimize ve tüm kullanıcılara faydalı olmasını temenni ederim.

Ali İhsan SU
Mersin Valisi

ÖNSÖZ

İşsizlik, istihdamın korunması ve yeterince istihdam yaratamama sorunu günümüz dünyasında ülkelerin karşılaştığı en önemli problemlerden biridir. Bir yanıyla ekonomik tarafı olan bu sorun aynı zamanda sosyolojik ve psikolojik açılardan da ülkelerin toplumsal yapılarına önemli ölçüde etkide bulunmaktadır. Kamu istihdam kurumu olarak işgücü piyasasının en etkin aktörlerinden biri olma rolünü üstlenen Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), istihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetleriyle birlikte ulusal istihdam politikasının oluşturulmasında önemli görevler üstlenmektedir. İŞKUR; hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamu hizmetini bir arada sunmaktadır. İşgücü piyasası verilerini yüz yüze görüşmelerle elde edip bu verileri analiz eden, yorumlayan ve işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli faaliyetler gerçekleştirmektedir. Kurumumuz, üzerindeki büyük sorumluluğun bilinci ile gerçekleştirmekte olduğu faaliyetler ve sunduğu hizmetler yoluyla ülkemiz ekonomisine, ülkemizin gelişmesine ve büyümesine üst düzeyde katkı sağlama yönünde hizmetlerini sunmaktadır.

Gerek işsizlikle mücadele etme ve istihdamın artırılabilmesi için ciddi atılımlar yapan Kurumumuzun bu süreci daha etkin yürütebilmesi gerekse tüm ekonomik ve sosyal tarafların dâhil olduğu etkili istihdam politikaları oluşturulabilmesi amacıyla işgücü piyasasının mevcut durumunu ve işgücü piyasasında ortaya çıkan talepleri detaylı bir şekilde analiz etme gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Kurumumuz bu çalışma ile kuruma erişemeyen birçok işverenle yüz yüze görüşerek hem işgücü piyasası hakkında bilgi toplamakta hem de işverenlerin işgücü ihtiyacını en kısa sürede karşılamaya çalışmaktadır. Türkiye Geneli ve il düzeyinde cinsiyet bazında mevcut çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile geçmiş ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiştir.

Bu noktadan hareketle ziyaret edilen işverenler Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile bazı büyük illerde örneklem diğer illerde ise tam sayım olmak üzere belirlenmiştir. 2019 yılı Nisan-Mayıs döneminde büyük çoğunluğu 20 ve üzeri kişi istihdam eden 83 bin 887 işletmeye iş ve meslek danışmanlarımız tarafından ziyaret gerçekleştirilerek işveren veya işveren temsilcisi ile görüşülüp işyeri bilgi formu doldurulmuştur. Mersin’de ise bu kapsamda planlanan 2 bin 183 işletme ziyaret edilmiştir.

İşgücü Piyasası Talep Araştırmasından elde edilen veriler, genel işgücü göstergeleri ve Kurumumuz verileri kullanılarak, hazırlanan İşgücü Piyasası Analizi Raporu, il düzeyinde işgücü piyasasına ilişkin birçok veriyi ve analizi içermekte olup, bu yönüyle de tüm ekonomik ve sosyal taraflara genel bir rehber olma özelliği taşımaktadır.

Her aşaması titizlikle yürütülen, kapsamlı ve bilimsel bir çalışma sonucunda ortaya çıkan “İşgücü Piyasası Analizi” rapor kitabının hazırlanmasında emeği geçen Mersin Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü personeli ile çalışmaya katkı sağlayan tüm taraflara teşekkür eder, eserin ilimize ve tüm kullanıcılara faydalı olmasını dilerim.

Halil BOZKURT
İl Müdürü V.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	i
ÖNSÖZ	i
TABLolar LİSTESİ.....	ii
ŞEKİLLER LİSTESİ	iii
KISALTMALAR	iv
YÖNETİCİ ÖZETİ	1
GİRİŞ	3
BİRİNCİ BÖLÜM	4
İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ.....	4
İŞKUR GÖSTERGELERİ	4
Açık İşler	4
İşe Yerleştirmeler.....	5
Kayıtlı İşsiz.....	6
Aktif İşgücü Programları	8
İşsizlik Ödeneği	12
İKİNCİ BÖLÜM.....	13
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI	13
İŞLETMELER VE MEVCUT İSTİHDAM.....	15
İşyeri Verileri.....	15
Mevcut İstihdam.....	27
AÇIK İŞLER.....	31
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER.....	40
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ	45
SONUÇ	51
EK-1: İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU	70

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Meslekler (2018)	5
Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2018)	6
Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2011-2018).....	8
Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı	9
Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018).....	9
Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı	10
Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)	11
Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı.....	15
Tablo 9: E-Ticaret Yapmama Nedenleri.....	21
Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletmelerin, Hizmetlerimize Göre Oranları	25
Tablo 11: İŞKUR'un Desteklemesini İstedığınız Alanlar	26
Tablo 12: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı	27
Tablo 13: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları	28
Tablo 14: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler	29
Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İş Olan İşletmeOranı.....	31
Tablo 16: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması.....	36
Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı	36
Tablo 18: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları	37
Tablo 19: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması.....	38
Tablo 20: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler	39
Tablo 21: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	41
Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı	42
Tablo 23: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri	44
Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri	46
Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi.....	47
Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi.....	47
Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler	48

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2011-2018)	4
Şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2011-2018).....	5
Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2011-2018)	7
Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2012-2018)	12
Şekil 5: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşletmelerin Oranı	16
Şekil 6: İşletmelerde Part-time çalışma durumu ve Kadın çalışan oranı	17
Şekil 7: Sektör Bazında İşletmelerin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu.....	18
Şekil 8: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu.....	19
Şekil 9: Sektörlere Göre İşletmelerin İhracat Yapma Oranı.....	20
Şekil 10: Ar-Ge Çalışması Yapan İşletme Durumu	22
Şekil 11: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşletme Oranı (%)	23
Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%).....	23
Şekil 13: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletme Oranı	24
Şekil 14: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri.....	26
Şekil 15: İşletmelerde İnsan Kaynakları Sorumlu İstihdamı.....	29
Şekil 16: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranan Kriterlerin Dağılımı	30
Şekil 17: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi.....	32
Şekil 18: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	33
Şekil 19: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	34
Şekil 20: Açık İşlerde Engelli Çalıştırma Durumu	34
Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı.....	35
Şekil 22: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı	42
Şekil 23: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı.....	43
Şekil 24: Teşviklerin İstihdama Katkısı	49
Şekil 25: Teknolojik Gelişmelerin İstihdama Etkisi	49

KISALTMALAR

İPA	İşgücü Piyasası Araştırmaları
İEP	İşbaşı Eğitim Programı
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
KÇÖ	Kısa Çalışma Ödeneği
NACE	Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması
NİDO	Net İstihdam Değişim Oranı
TGÇM	Temininde Güçlük Çekilen Meslekler
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

İşgücü piyasasını analiz etmek için arz ve talep verilerine ihtiyaç duyulmaktadır. İşgücü piyasasının arz tarafına ait veriler TÜİK ve İŞKUR'un idari kayıtları aracılığı ile yayınlanmaktadır. İşgücünün arz boyutunun ele alınmasında bir takım temel işgücü verileri bulunmaktadır. Ekonomik olarak aktif olan nüfusun, çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eden İşgücüne Katılma Oranı; çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden İstihdam Oranı ve toplam işsiz sayısının işgücüne oranını ifade eden İşsizlik Oranı işgücü arzına ilişkin temel eğilimleri barındırmaktadır.

İşgücü piyasasının talep yönüne ilişkin veriler ise işgücü piyasası araştırması ile açık iş istatistikleri araştırmaları kapsamında derlenmektedir. İşgücü piyasasının talep boyutunu analiz etmek gayesiyle hazırlanan bu rapor, Mersin İli İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında 2 bin 183 işletme ziyaret edilmiştir. Bu işletmeler 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler olup il genelinde 18 sektörde tam sayım yapılmıştır. Mersin ilinde 20+ istihdamlı işletmeler için toplam çalışan sayısı 106 bin 98 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 79 bin 901 çalışan erkeklerden, 26 bin 197 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır. Mersin ilinde en fazla çalışanı olan meslek grupları; Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ile Tesis Ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek gruplarıdır.

Mersin ilinde açık iş oranı yüzde 0,7 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise açık iş oranı yüzde 1,5 olup, Mersin ili açık iş oranı bakımından 0,8 puanlık farkla Türkiye ortalamasının altındadır. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 3,9 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri Sektörüdür. Açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu meslek grubunda araştırma döneminde 213 kişilik açık iş mevcuttur. Mersin ilinde en fazla açık işi olan ilk üç meslek grubu; Hizmet ve Satış Elemanları, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek gruplarıdır. İl genelinde açık işlerin yüzde 31,5'i için herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmemiştir.

Mersin ilinde temininde güçlük çekilen meslekler sektörlere göre incelendiğinde en fazla İmalat sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. Mersin ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada Konfeksiyon İşçisi mesleğinin yer aldığı

görülmektedir. Bu mesleği ise Garson (Servis Elemanı) mesleği takip etmektedir. Eleman teminde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması yer almaktadır.

Türkiye genelinde işletmelerin yüzde 19,3'ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Mersin ilinde işverenlerin yüzde 18'i istihdamın artacağını öngörmüştür. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde 3,9 iken bu oran Mersin ilinde ülke genelinin üzerinde olup yüzde 5,6'dır.

Mersin ilinde işverenler, istihdama en fazla katkı sağlayan teşvikin İlave İstihdam Teşviki olduğunu belirtmiştir. Ayrıca İşverenlerin yüzde 66,9'u, İŞKUR'un Yeni alım yapılacak çalışanlar için sigorta ve prim desteği konusunda desteklemesini istemektedir.

İşverenlerin yüzde 20,9'u teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracığını beyan ederken, yüzde 22,5'i ise istihdamı azaltacağını düşünmektedir. Sektörel açıdan bakıldığında ise; Mersin ilinde; Bilgi ve İletişim sektöründe işverenlerin üçte ikisi teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracığını savunurken Su Temini Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri, Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörlerinde ise işverenlerin önemli bir çoğunluğu istihdamı azaltacağı yönünde fikir beyan etmişlerdir.

İşgücü piyasasının mevcut durumunu görebilmek ve gelecek dönem eğilimlerini öngörerek veriye dayalı sağlıklı kararlar almak son derece önemli olup bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla Mersin İli İşgücü Piyasası Analiz Raporu hazırlanmıştır.

GİRİŞ

Bu çalışma Mersin işgücü piyasasının gerek arz gerekse talep yönü ile mevcut durumunu ortaya koyarak piyasanın olumlu ve olumsuz yanlarını sergilemektedir. Bu kapsamda işgücü piyasası ile kararların alınması ve uygulamaya konulacak faaliyet ve projelerin etkinliğinin artırılması noktasında araştırma sonuçlarının göz önüne alınması oldukça önemlidir.

Mersin İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu; il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacak olan önemli bir çalışmadır. İşgücü piyasasının en önemli aktörleri olan işgücü ve işverenlerin piyasaya sundukları emeği ve piyasadaki beklentilerini iyi analiz ederek niteliklerini ortaya koymak politika üretmeden önceki ilk adımı oluşturmaktadır. Daha sonra ise bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyi kurmak ve işgücü politikalarını bu dengeyi sağlayacak şekilde tesis etmek, istihdam ve işsizlik sorunlarıyla mücadele eden her bir kurum/kuruluşun gayesini oluşturmaktadır.

İşgücü Piyasası Araştırmaları sadece İŞKUR'a değil, Türkiye'de işgücü piyasasının paydaşı olan tüm kurum ve kuruluşlara önemli katkılar sağlamaktadır. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Bilgi Formları aracılığıyla ve işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemiyle İşgücü Piyasası Araştırmalarını gerçekleştirmektedir. Bu araştırma sonucunda Türkiye'de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum İŞKUR'dur.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından itibaren yıllık bazda periyodik olarak sürdürülmektedir. Yapılan bu araştırmalar kapsamında 2019 yılı için Mersin ilinde 1 Nisan-3 Mayıs 2019 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiş olup, araştırma neticesinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır.

Bu raporda, İşgücü Piyasası Araştırması sonuçları analiz edilerek Mersin ilinde işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ

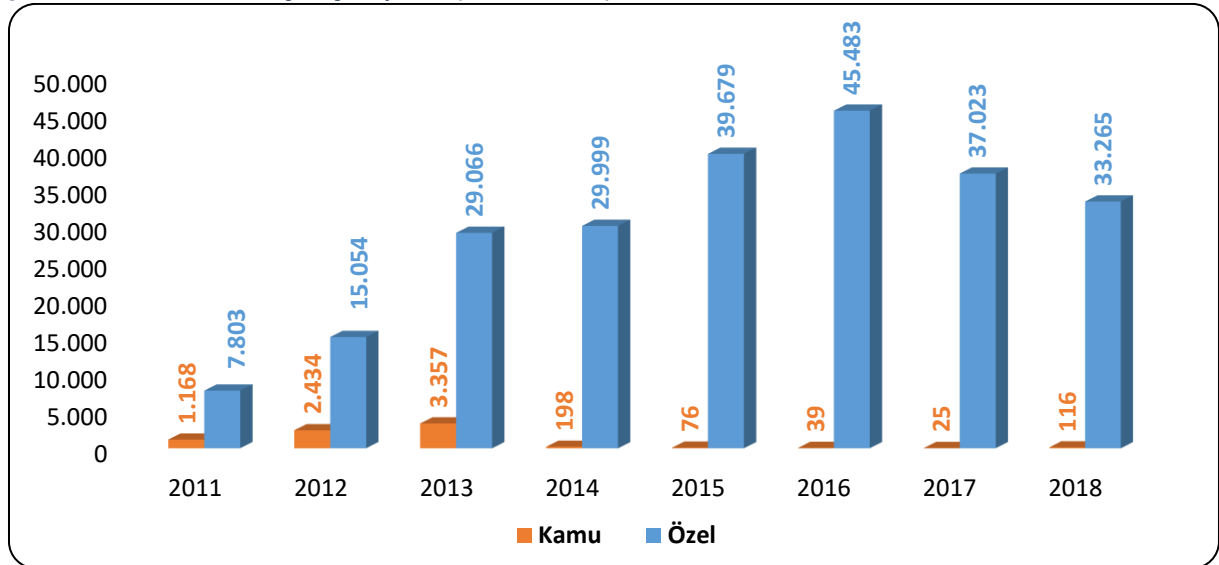
İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR göstergeleri, Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlelerine sunmuş olduğu hizmetlerin verilerinden hareketle istatistik alt yapısında derlediği rakamları içermektedir. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu, sektör ve meslek bilgisi bağlamında oldukça detaylı bilgilere ulaşılabilmektedir.

Açık İşler

Açık iş; işverenlerin ihtiyaç duyduğu işgücünü karşılamak amacıyla Kuruma bildirdikleri işgücü talepleridir. İşverenler taleplerini Kuruma bizzat gelerek verebilecekleri gibi online olarak da ihtiyaç duyduğu nitelikteki işgücünü Kurumdan talep edebilmektedirler.

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2011-2018)

Kaynak: İŞKUR

2011 yılında 8 bin 971 kişilik işgücü talebi alınmışken bu sayı 2018 yılına gelindiğinde 33 bin 381 kişiye yükselmiştir. Açık iş sayıları yıllar içerisinde dalgalı bir seyir izlemiştir. 2011 yılından itibaren 2014 yılındaki aşağı yönlü küçük bir hareket dışında 2016 yılına kadar artış eğilimi göstermiştir. 2016 yılı itibarıyla alınan açık işler zirveyi görmüş ve bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 14,5 oranında artış göstermiştir. Açık işler sektör bazında incelendiğinde ise İŞKUR'un özellikle 2013 yılından sonra özel sektör açık işleri üzerindeki etkinliğini önemli ölçüde arttırdığı görülmektedir.

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Meslekler (2018)

Meslek	Açık İş Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	8.264
Konfeksiyon İşçisi	2.377
Satış Danışmanı / Uzmanı	1.785
Reyon Görevlisi	1.762
Beden İşçisi (İnşaat)	1.035
Büro Memuru (Genel)	945
Garson (Servis Elemanı)	897
Temizlik Görevlisi	760
Ön Muhasebeci	607
Güvenlik Görevlisi	580

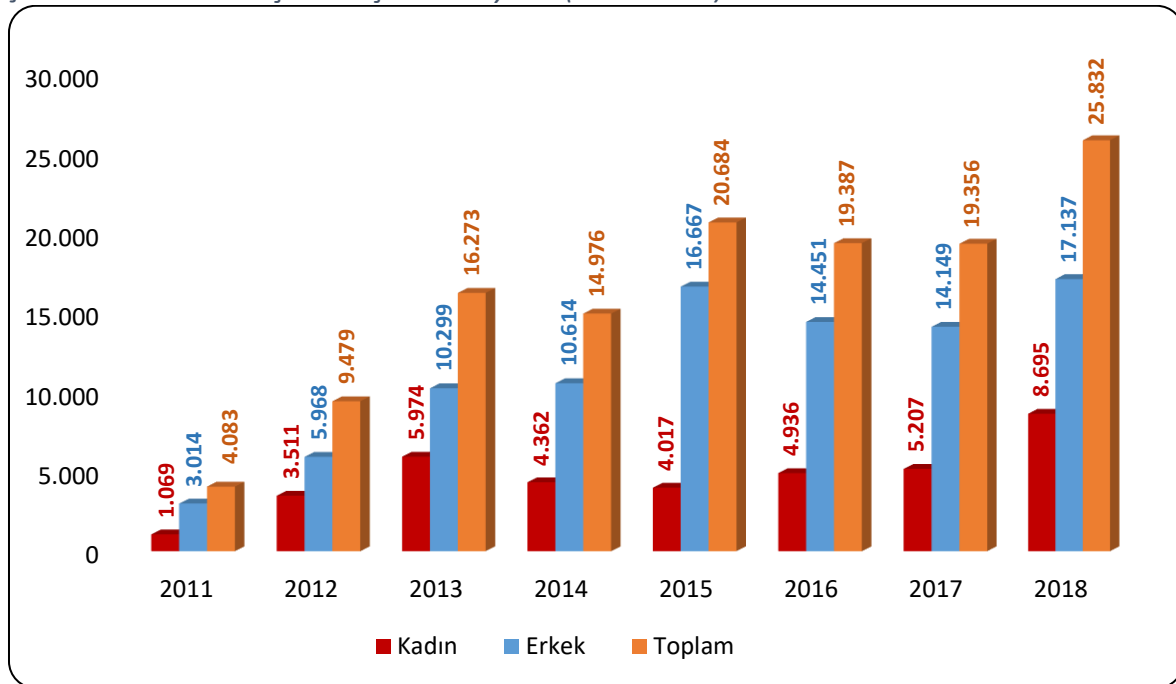
Kaynak: İŞKUR

Mersin ilinde 2018 yılında 33 bin 381 kişilik açık iş, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sayının içinde, ilk sırada 8 bin 264 açık iş ile Beden İşçisi (Genel) mesleği bulunmaktadır. Bu sayı toplam açık iş sayısının yüzde 24,8'ini oluşturmaktadır. Bu mesleği Konfeksiyon İşçisi ve Satış Danışmanı / Uzmanı meslekleri takip etmektedir.

İşe Yerleştirmeler

İŞKUR özellikle son yıllarda performansını önemli ölçüde artırarak 2018 yılında yıllık bazda 2 milyon 394 bin açık işi işgücü piyasasından toplamıştır. Şekil 2'den de görüleceği üzere bu artan performans İŞKUR işe yerleştirme hizmetlerine doğrudan yansımaktadır.

Şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2011-2018)

Kaynak: İŞKUR

2011 yılındaki işe yerleştirme sayısı 4 bin 83 olan Mersin ilinde işe yerleştirilenlerin 3 bin 14'ü erkek, geri kalan bin 69 kişi ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu rakamlar yıllar itibariyle dalgalı bir seyir izlemektedir. 2015 yılında ise belirgin bir artış yaşanarak 20 bin 684 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. 2018 yılında işe yerleşenlerin yaklaşık yüzde 33,7'si kadınlardan oluşmuştur. İşe yerleştirilen kadın sayısı yıllar içerisinde artarak 2018 yılında 17 bin 137 kişi olmuştur.

İŞKUR'un; piyasayı yakından takip ederek il özelinde piyasanın sahip olduğu tüm değişkenleri göz önünde bulundurup işverenlerin işgücü ihtiyaçlarını zamanında karşılaması en temel fonksiyonları arasında yer almaktadır.

Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2018)

Meslekler	Erkek	Kadın	Genel Toplam
Beden İşçisi (Genel)	6.032	1.458	7.490
Konfeksiyon İşçisi	1.190	967	2.157
Reyon Görevlisi	859	839	1.698
Satış Danışmanı / Uzmanı	626	757	1.383
Beden İşçisi (İnşaat)	813	10	823
Büro Memuru (Genel)	272	493	765
Garson (Servis Elemanı)	375	179	554
Güvenlik Görevlisi	372	101	473
Temizlik Görevlisi	217	211	428
Paketleme İşçisi	189	218	407

Kaynak: İŞKUR

Mersin ilinde 7 bin 490 kişilik işe yerleştirmeye Beden İşçisi (Genel) mesleği ilk sırada yer almaktadır. Bu sayı toplam işe yerleştirme sayısının % 29'unu oluşturmaktadır. Bu mesleği Konfeksiyon İşçisi ve Reyon Görevlisi meslekleri takip etmektedir. Erkekler en çok Beden İşçisi (Genel) ve Konfeksiyon İşçisi mesleklerinde işe yerleştirilirken, kadınlar için de en çok işe yerleştirilen ilk iki meslek aynı olmuştur.

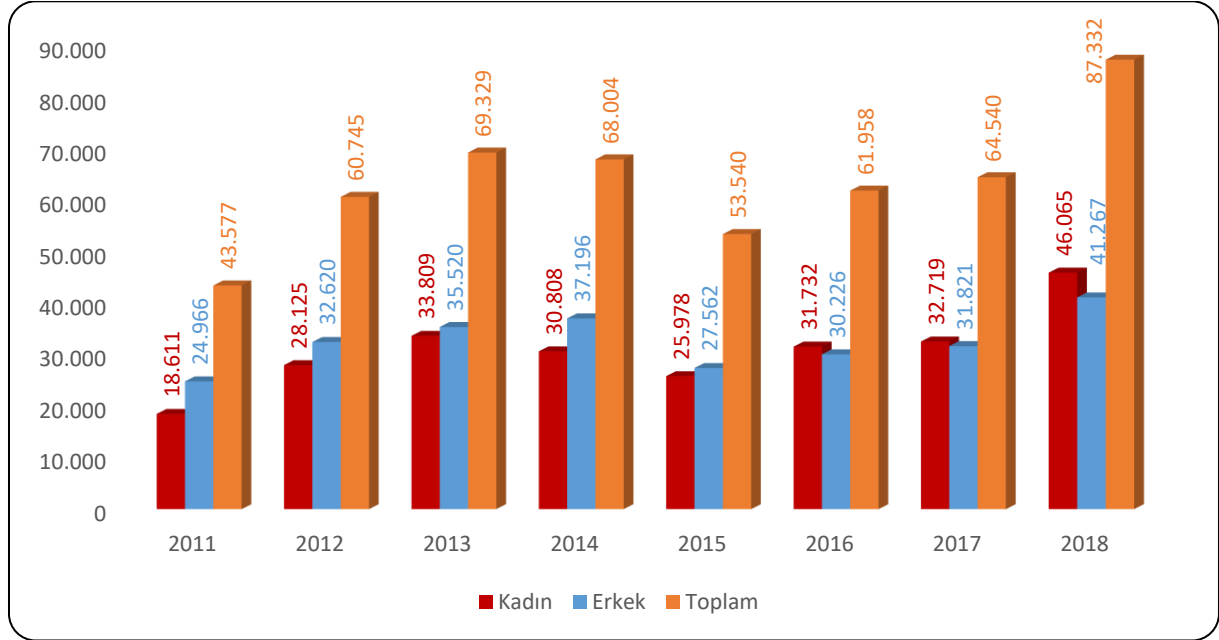
Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı İşsiz; Hali hazırda herhangi bir gelir getirici işte çalışmayıp Kurumumuza iş arama maksadı ile başvuran kişilerdir.

Kurumumuz ilgili mevzuat gereğince kayıtlı iş arayanlarına en az bir yıl süre ile hizmet vermekle yükümlü olmakta olup, iş arayanlar İŞKUR sistemi üzerinde durumlarını güncelleyerek iş aramaya devam ettikleri sürece İŞKUR hizmetlerinden herhangi bir süre kısıtı olmadan yararlanabilmektedirler.

Son 12 ay içerisinde İŞKUR hizmetlerine başvurusu veya profil güncellemesi yapmadığı tespit edilen kayıtlar sistem tarafından pasife alınmaktadır. Ayrıca iş arayanlar kayıtlarını istedikleri zaman pasife alarak İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayı sonlandırabilmektedir.

Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2011-2018)

Kaynak: İŞKUR

2011 yılında Mersin ilinde İŞKUR'a kayıtlı 43 bin 577 işsiz bulunmaktadır. Kayıtların 24 bin 966'sı erkek, 18 bin 611'i ise kadınlardan oluşmaktadır. 2018 yılında ise toplam 87 bin 332 kişi işsiz olarak kayıtlarda yerini almıştır. Yıllar itibariyle toplam kayıtlı işsiz sayısında artış eğilimi dikkati çekmektedir. 2015 yılındaki düşüşün nedeni ise 2015 yılı içinde kayıtlı işsiz sorgulamalarında SGK kayıtlarının baz alınması yöntemine geçilmesidir. Bu gelişme, sayesinde İŞKUR olarak işsizlerin işgücündeki durumlarını anlık olarak takip edilebilme imkanına erişmiştir.

Yıllar itibariyle kadın ve erkek dağılımları incelendiğinde dikkati çeken nokta, İŞKUR'a kayıtlı kadınların sayısındaki önemli artıştır. 2011 yılında Mersin'de 18 bin 611 kayıtlı işsiz kadın bulunmakta iken bu sayı 2018 yılında önemli ölçüde artarak 46 bin 65'e yükselmiştir. Bu artışta İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetleri hem nitelik hem de nicelik olarak iyileştirmesi çok önemli bir faktördür.

Mersin ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları incelendiğinde en fazla kayıtlı işsiz olduğu ilk 10 mesleğin başında Beden İşçisi (Genel) mesleği yer almakta olup bu meslekte Mersin ilinde Kuruma kayıtlı 15 bin 614 işsiz bulunmaktadır. Bu rakam Mersin ilindeki toplam kayıtlı

işsiz sayısının %17,9'unu oluşturmaktadır. Bu mesleği Beden İşçisi (Temizlik), Temizlik Görevlisi ve Büro Memuru (Genel) meslekleri takip etmiştir. Kadın kayıtlı işsizlerde en çok Beden İşçisi, Temizlik Görevlisi, Büro Memuru, Beden İşçisi (Temizlik), Satış Danışmanı / Uzmanı gibi mesleklerin yanı sıra Sekreter, Büro İşçisi ve Reyon Görevlisi gibi mesleklerde de kayıtlı işsiz bulunmaktadır.

Aktif İşgücü Programları

İŞKUR, aktif işgücü piyasası programları aracılığıyla istihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren kişi ve grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmakta ve işsizlikten istihdama geçişi kolaylaştırmaya çalışmaktadır. Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve girişimcilik eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırmaktadır.

Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2011	305	2.177	2.749	4.926
2012	405	4.338	3.609	7.947
2013	177	2.118	1.537	3.655
2014	93	971	600	1.571
2015	142	1.495	822	2.317
2016	146	2.108	403	2.511
2017	124	1.699	490	2.189
2018	134	1.980	547	2.527

Kaynak: İŞKUR

Mesleki eğitim kursları 2011 ve 2012 yıllarında yüksek rakamlarda gerçekleşme eğilimi gösterirken sonrasında ise ciddi oranda azalışlar göstermiştir. 2018 yılında ise düzenlenen 134 mesleki eğitim kursuna 2 bin 527 kursiyer katılmıştır. Katılan kursiyerlerin 547'si erkek, bin 980'i kadınlardan oluşmaktadır.

Mesleki eğitim kursları; yeni bir meslek kazandırılması veya var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi suretiyle bireylerin istihdam edilebilirliğini arttırmaya yönelik programlardır. Bu kapsamda düzenlenecek kursların beceri eksikliği olan kitlelere ulaşması büyük önem taşımaktadır. Cinsiyet bazında kursa katılan bireyler incelendiğinde kadın katılımcıların daha fazla olduğu görülmektedir. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılımlarının arttığı gerçeği düşünüldüğünde mesleki eğitim kursları ile kadınların beceri seviyeleri arttırılarak işgücü piyasasına girişleri ve istihdam edilebilirlikleri kolaylaştırılmaktadır. 2018 yılında

kursiyerlerin yüzde 78,4'ünün kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Bu bilgiler ışığında katılımcıların cinsiyet dağılımı incelendiğinde kadınların yüksek oranda olması hedef kitlenin doğru belirlendiğini göstermektedir.

Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Toplam	Erkek	Kadın
Paketleme İşçisi (Gıda)	Paketleme İşçisi (Gıda)	Paketleme İşçisi (Gıda)
El Nakışçısı	Lojistik Meslek Elemanı	El Nakışçısı
Saç Geçici ve Kalıcı Şekil Verme Teknikleri Uygulayıcısı	Isıtma ve Doğalgaz İç Tesisatçısı	Saç Geçici ve Kalıcı Şekil Verme Teknikleri Uygulayıcısı
Düz Dikiş Makineci	Boru Döşemecisi	Bilgisayar İşletmeni (Operatörü)
Bilgisayar İşletmeni (Operatörü)	Web Tasarımcısı	Düz Dikiş Makineci
Giysi Tadilatçısı	Deniz Balıkları Üreticisi	Giysi Tadilatçısı
Müzehhip/Tezhip	Çimento Üretim Elemanı	Müzehhip/Tezhip
Makrome Örgücü	Ahşap Doğrama Montaj Elemanı	Makrome Örgücü
Dokuma Konfeksiyon Makineci	Dokuma Konfeksiyon Makineci	Dokuma Konfeksiyon Makineci
Lojistik Meslek Elemanı	Ağaç Oymacısı/Ahşap Oymacısı	Kadın Giysileri Dikim Elemanı (Düz Dar Etek- Kadın Pantolonu- Bluz- Elbise-Fantezi Elbise)

Kaynak: İŞKUR

2018 yılında en fazla sayıda katılımcının olduğu kurslar Paketleme İşçisi (Gıda), El Nakışçısı ve Saça Geçici ve Kalıcı Şekil Verme Teknikleri Uygulayıcısı mesleklerinde düzenlenmiştir. En fazla sayıda kadın katılımcının olduğu kurslar ise yine aynı sıralama ile Paketleme İşçisi (Gıda), El Nakışçısı ve Saça Geçici ve Kalıcı Şekil Verme Teknikleri Uygulayıcısı mesleklerinde düzenlenmiştir. Erkeklerde ise en fazla Paketleme İşçisi (Gıda), Lojistik Meslek Elemanı ile Isıtma ve Doğalgaz İç Tesisatçısı mesleklerinde kurs düzenlenmiştir.

Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2011	287	182	665	847
2012	682	578	914	1.492
2013	831	717	761	1.478
2014	645	489	441	930
2015	2.349	1.694	1.823	3.517
2016	3.036	2.581	2.528	5.109
2017	3.222	3.468	3.096	6.564
2018	3.215	4.701	4.188	8.889

Kaynak: İŞKUR

İşsizliğin en önemli nedenlerinden biri işsizlerin gerekli mesleki bilgi ve beceriye sahip olmamasının yanında yeterli iş tecrübesinin de bulunmamasıdır. İşbaşı eğitim programının

temel gayesi mesleki deneyimi veya iş tecrübesi olmayan kişilere mesleki deneyim ve iş tecrübesi kazandırılarak bu kişilerin istihdam edilebilirliklerinin arttırılmasıdır. Bir diğer gaye ise nitelikli işgücü temin etmekte zorlanan işverenlere işe alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve eğitim vererek kişiler hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olma ve işe alma konusunda isabetli bir karar verme imkânı sunmaktır.

2011 yılından itibaren işbaşı eğitim programlarının sayısı 2014 yılındaki aşağı yönlü hareket dışında artış eğilimi içerisinde. İşverenler tarafından oldukça rağbet gösterilen işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak değerlendirilmektedir. Yıllar itibariyle İşbaşı Eğitim Programlarından faydalanan kişi sayısı artmıştır. Bu durum İŞKUR'un kurslarının daha çok kişiye beceri ve tecrübe kazandırdığını ve işgücü piyasasında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

2018 yılında 3 bin 215 program düzenlenmiş olup toplam 8 bin 889 kişi programlara katılmıştır. Katılımcıların yüzde 52,9'u kadınlardan, yüzde 47,1'i ise erkeklerden oluşmaktadır.

Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Toplam	Erkek	Kadın
Konfeksiyon İşçisi	Konfeksiyon İşçisi	Konfeksiyon İşçisi
Reyon Görevlisi	Reyon Görevlisi	Reyon Görevlisi
Satış Danışmanı / Uzmanı	Hastane Hizmetlisi	Satış Danışmanı / Uzmanı
Hastane Hizmetlisi	Paketleme İşçisi (Gıda)	Satış Elemanı (Perakende)
Paketleme İşçisi (Gıda)	Satış Danışmanı / Uzmanı	El ve Makine Dikişçisi (Genel)
Satış Elemanı (Perakende)	Garson (Servis Elemanı)	Büro Memuru (Genel)
El ve Makine Dikişçisi (Genel)	El ve Makine Dikişçisi (Genel)	Paketleme İşçisi (Gıda)
Büro Memuru (Genel)	Satış Elemanı (Perakende)	Sekreter
Garson (Servis Elemanı)	Büro Memuru (Genel)	Hastane Hizmetlisi
Hasta Kabul-Kayıt Görevlisi	Güvenlik Görevlisi	Hasta Kabul-Kayıt Görevlisi

Kaynak: İŞKUR

2018 yılında Mersin ilinde yararlanıcı sayısı en fazla olan işbaşı eğitim programları Konfeksiyon İşçisi, Reyon Görevlisi ve Satış Danışmanı / Uzmanı mesleklerinde düzenlenmiştir. Konfeksiyon İşçisi ve Reyon Görevlisi meslekleri, hem kadın hem de erkek katılımcılar için ilk iki sırada yer almaktadır.

Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2011	20	238	262	500
2012	23	305	238	543
2013	8	130	99	229
2014	22	308	329	637
2015	47	715	565	1280
2016	70	927	1007	1934
2017	154	2237	1751	3988
2018	136	1798	1468	3266

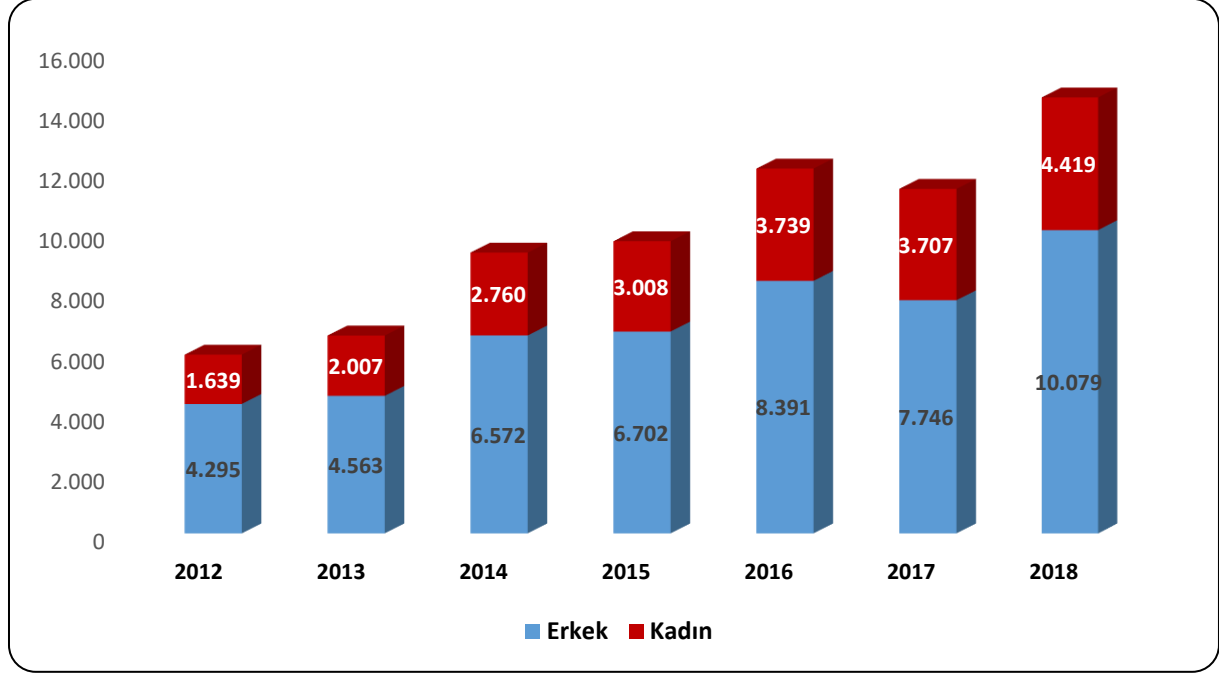
Kaynak: İşKUR

Girişimcilik Eğitim Programları, istihdamın korunması, artırılması, geliştirilmesi ve işsizliğin azaltılması hedefleri çerçevesinde işsizlere kendi işlerini kurma imkânı sunarak hem işsiz olan bireyleri işsizlikten kurtarmayı hem de bireylere ilave istihdam imkânı oluşturmayı hedeflemektedir. 2018 yılında 136 girişimcilik eğitim programı düzenlenmiştir. 2018 yılında düzenlenen girişimcilik eğitim programı sayısı 2017 yılına göre yüzde 12 azalış göstermiştir. Programa 2018 yılında bin 798’i kadın, bin 468’i erkek olmak üzere toplam 3 bin 266 kişi katılmıştır.

İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur.

Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2012-2018)

Kaynak: İŞKUR

Mersin ilinde 2018 yılında yüzde 30,5'i kadın olmak üzere 4 bin 419 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğini hak edenlerin sayısı ise 2018 yılında 2017 yılına göre yüzde 26,6 oranında artış göstermiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin dinamiklerini görmek adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek oldukça önemlidir. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzında görülen fazlalıklara rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik azalış eğilimine girememektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının gerçek ihtiyaçlarını tespit etmek önemlidir. Bunun sebebi işgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmanın oluşturduğu etkinlik problemi olarak söylenebilir. Belirli bir alanda işgücü ihtiyacı var mı? İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut? Hangi beceriler aranmakta? Bir mesleğin temininde güçlük çekiliyorsa bunun sebebi işe başvuru yapılmaması mı, gerekli niteliğe sahip olunamadığından mı ya da ücret ve çalışma koşulları beğenilmediği için mi? Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için zaruri görünmektedir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının seyrini izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak gayesiyle İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi gayesiyle Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından itibaren İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007 yılından günümüze kadar devam ettirilen araştırmalar 2009-2013 tarihleri arasında yılda iki defa yapılmış olup, sonraki yıllarda ise yılda bir kez yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklinde-dir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biri de İşKUR dışında diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır. Bu alışma yerel istihdam politikalarına yön verecek yegane kaynaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2019 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 1 Nisan-3 Mayıs 2019 tarihleri arasında Türkiye genelinde 83 bin 887 işletme ziyaret edilerek yüze görüşme yöntemiyle veri derlenmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri dışındaki 18 alt sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 2-9 ile 10-19 arası çalışanı olan işletmelerde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için örneklem yöntemiyle sahaya çıkılmıştır.

İşyerleri ile Kurum personeli tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen “İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu” kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı, Cinsiyet)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük ekme Nedeni)
- Bir yıl sonrası için artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İŞLETMELER VE MEVCUT İSTİHDAM

İşyerleri ve Mevcut İstihdam bölümünde Mersin ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması kapsamında bulunan işletmeler ile çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşletmelerin İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu ve hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işletmelerin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları, işletmelerde İK sorumlusu olup olmadığı, Ar-Ge çalışması yapılıp yapılmadığı ile part-time çalışanın bulunup bulunmadığı durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında Mersin ilinde bin 876 işletme için veri derlenmiştir. Bu işletmelerde 106 bin 98 çalışan tespit edilmiştir.

İşyeri Verileri

Araştırma kapsamında Mersin ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler için veri derlenmiştir. Tablo 8’de Mersin ilinde araştırma kapsamında olan işletmelerin sektörel dağılımı incelenecektir.

Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektörler	İşletme Sayısı
Toptan ve Perakende Ticaret	399
İnşaat	373
İmalat	363
Ulaştırma ve Depolama	246
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	108
Eğitim	96
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	84
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	57
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	51
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	26
Diğer Hizmet Faaliyetleri	18
Gayrimenkul Faaliyetleri	13
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	12
Bilgi ve İletişim	11
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	8
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	7
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	3
Genel Toplam	1876

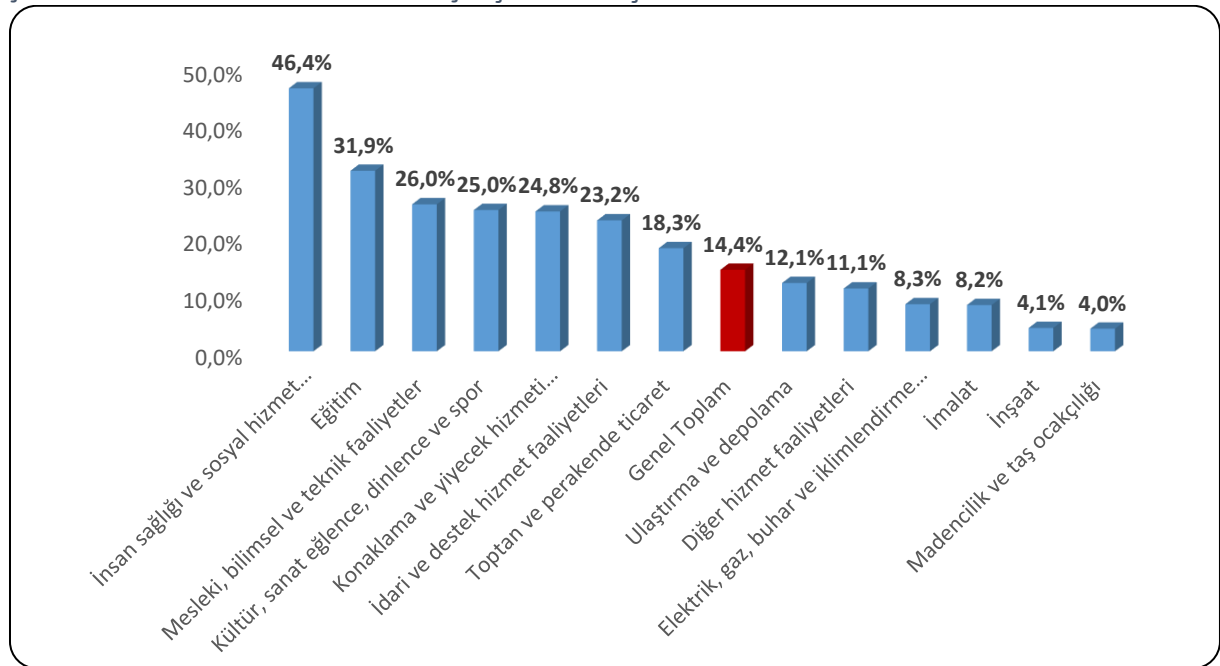
Kaynak: İPA 2019

Mersin ilinde Toptan ve Perakende Ticaret sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. Mersin ilindeki çalışma kapsamına giren işletmelerin yüzde 21,2’si Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe yer almaktadır.

Türkiye geneli ile kıyaslama yapılacak olursa; Türkiye genelinde 20 ve daha fazla istihdamlı işletmeler içerisinde Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe bulunan işletmelerin ağırlığı yüzde 19,1 seviyesindedir. Bu durumda Mersin ilinde Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe bulunan işletmelerin toplam içindeki ağırlığı Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır. Toptan ve Perakende Ticaret sektöründen sonra en fazla sayıda işletme İnşaat sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında İnşaat sektöründeki işletmelerin ülkemizdeki payı 13,5 iken Mersin ilinde İnşaat sektörünün payı yüzde 19,9 düzeyindedir. Mersin ilinde 20 ve daha fazla kişi istihdam eden işletmelerin yarıya yakını İnşaat ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerinde faaliyet göstermektedir.

En az işletme ise Finans ve Sigorta Faaliyetleri ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörlerinde yer almaktadır. Ancak bu tablo incelenirken Mersin ili düzeyinde yalnızca 20 ve daha fazla istihdamı olan işletmelerin araştırma kapsamına dahil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Şekil 5: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşletmelerin Oranı

Kaynak: İPA 2019

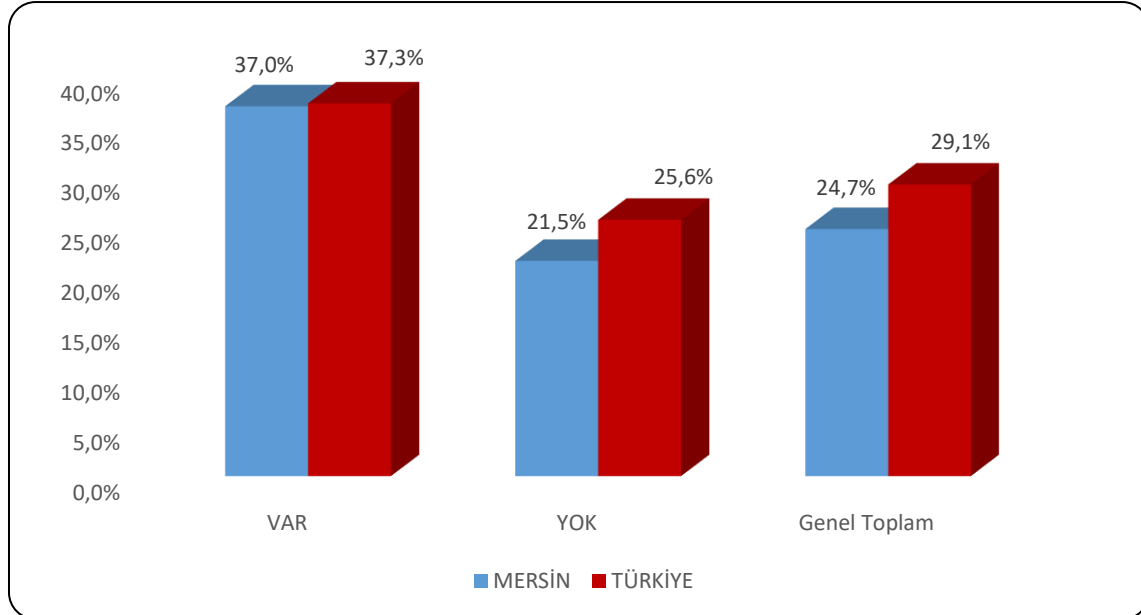
Mersin ili genelinde part-time çalışması olan işletmelerin oranı yüzde 14,4 olarak gerçekleşmiştir. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe yer alan işletmelerin yüzde 46,4'ünde part-time çalışan bulunmaktadır. Part-time çalışma açısından ikinci sırada Eğitim sektörü yer almaktadır. Bu sektördeki işletmelerin yüzde 31,9'unda part-time çalışan bulunmaktadır. Üçüncü sırada ise yüzde 26 ile Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler yer

almaktadır. Bu sektörlerde bulunan işletmelerde part-time çalışan olmasının sebebi, ilgili sektörün part-time çalışmaya uygun olmasıdır.

Türkiye genelinde de Mersin iline benzer şekilde İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü part-time çalışma konusunda öne çıkmıştır ve işletmelerin yüzde 45,9’unda part-time çalışan yer almaktadır.

Part-time çalışma bir esnek çalışma şekli olup işgücü piyasasında özellikle kadınlar ve gençler tarafından talep edilmektedir. Şekil 6’da part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işletmelerdeki kadın çalışan oranları bulunmaktadır.

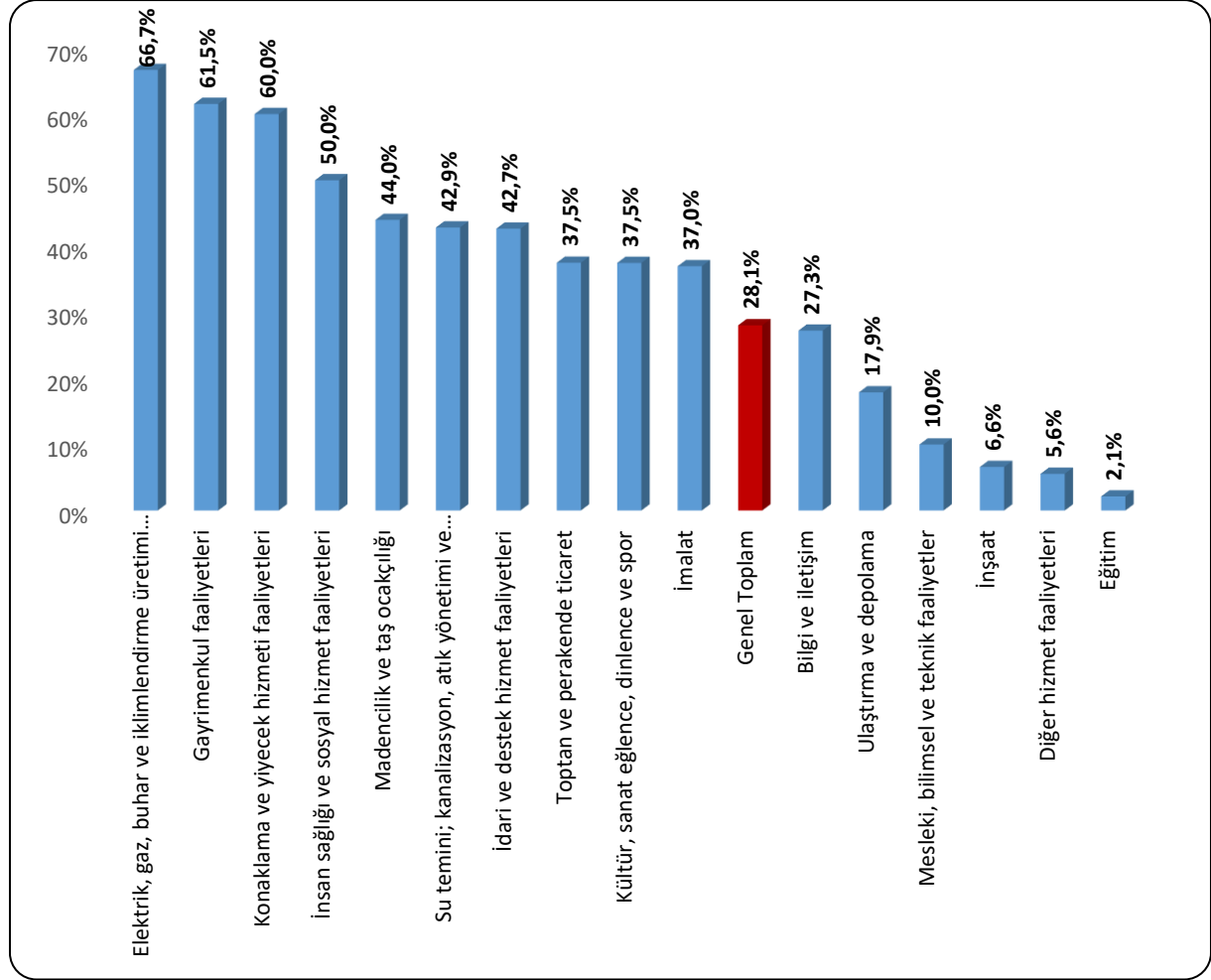
Şekil 6: İşletmelerde Part-time çalışma durumu ve Kadın çalışan oranı

Kaynak: İPA 2019

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerde çalışanların yüzde 29,1’ini kadınlar oluşturmaktayken Mersin ilinde bu oran yüzde 24,7 olarak gerçekleşmiştir. Mersin ili verileri incelendiğinde part-time çalışanı olmayan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 21,5 iken part-time çalışanı olan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 37 seviyesindedir. Türkiye geneli verileri incelendiğinde ise part-time çalışanı olmayan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 25,6 iken part-time çalışanı olan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 37,3 seviyesindedir. Hem ülke genelinde hem de Mersin ilinde part-time çalışma, kadın istihdamını olumlu etkilemektedir.

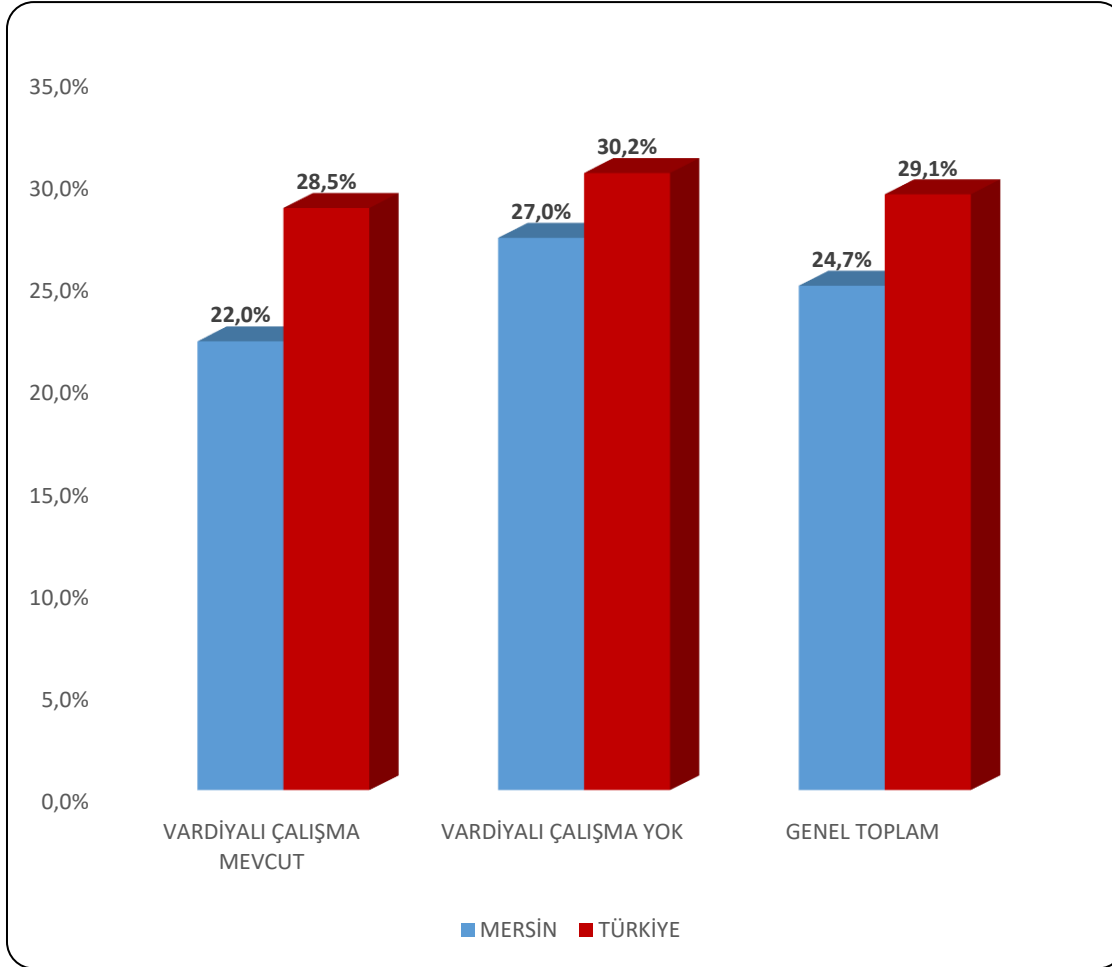
Şekil 7: Sektör Bazında İşletmelerin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu

Kaynak: İPA 2019

Mersin ilinde işletmelerin yüzde 28,1'inde vardiyalı çalışma mevcut olup bu oran 20+ istihdamlı işletmeler için Türkiye genelinde yüzde 33,2 seviyesindedir. Mersin ilinde en fazla vardiyalı çalışma yapan işletmeler Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Gayrimenkul Faaliyetleri, Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde görülmektedir. Bu sektörlerde faaliyet gösteren 20+ istihdamlı işletmelerin yarısından fazlasında vardiyalı çalışma söz konusudur. Eğitim sektörü ise yüzde 2,1 ile en az vardiyalı çalışma yapılan sektör olmuştur.

Şekil 8: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu

Kaynak: İPA 2019

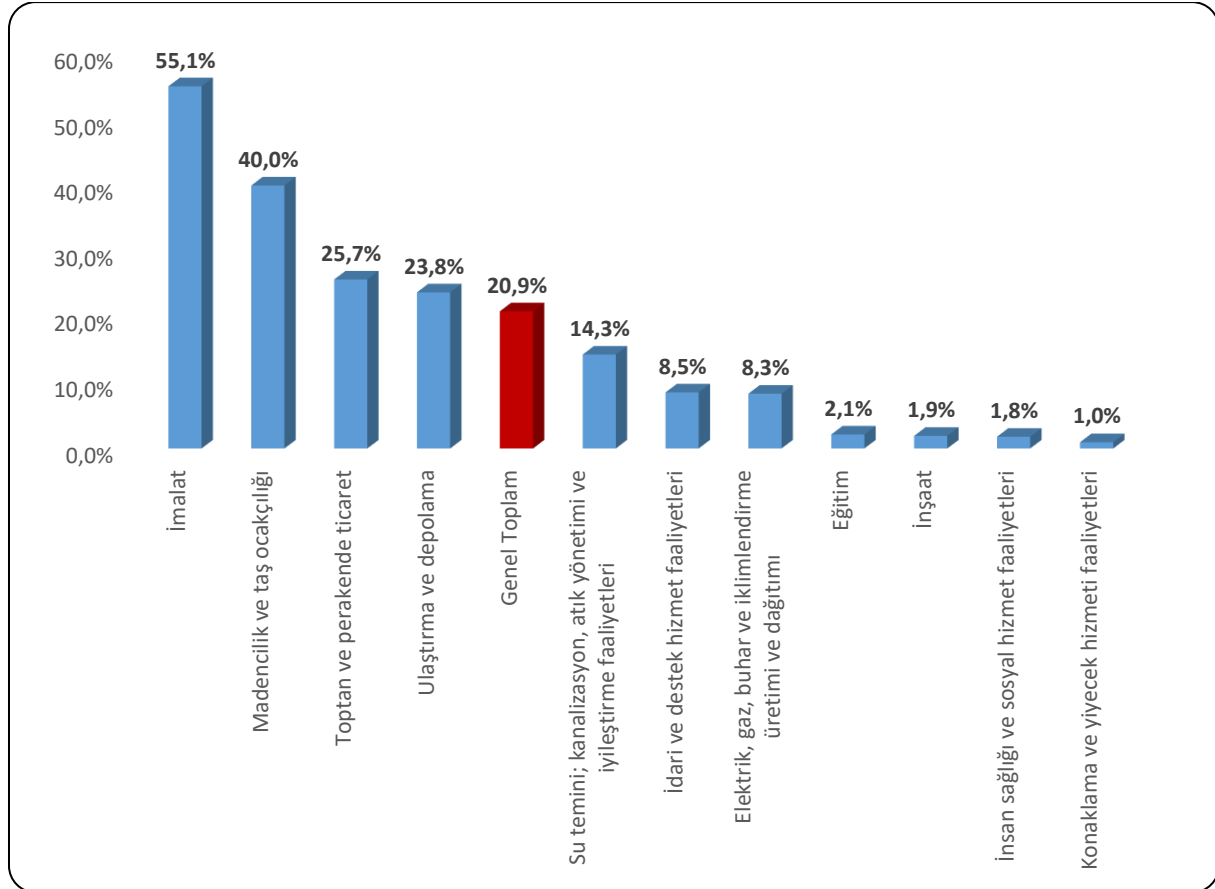
Vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde özellikle gece çalışmalarında erkekler daha yoğun bir şekilde çalıştırılmaktadır. Kadınların gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından da özel düzenlemelere tabidir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde erkek işgücünün daha yüksek oranda yer alması beklendik bir durumdur.

Şekil 8’de söz konusu eğilime benzer yönde bir durum olduğu göze çarpmaktadır. Mersin ilinde vardiyalı çalışma yapılmayan işletmeler için çalışanlar içerisinde kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işletmelere kıyasla daha yüksektir. Vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde çalışanların yüzde 22’si kadın, yüzde 78’i ise erkeklerden oluşmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işletmelerde ise çalışanlar içerisinde kadın oranı yüzde 27’ye yükselmektedir. Bu işletmelerde erkeklerin nihai olarak daha fazla oranda çalıştığı görülmektedir. Fakat bunun sebebi genel olarak Mersin ilinde 20+ istihdamlı işletmelerde çalışanların sadece yüzde 24,7’sinin

kadınlardan oluşmasıdır. Yani her 10 çalışandan aşağı yukarı 2'si kadınlardan oluşmakta olup, Türkiye ortalamasında ise her 10 çalışandan 3'ü kadınlardan oluşmaktadır.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işletmelerdeki kadın çalışan oranında 1,7 puanlık bir fark söz konusudur. Vardiyalı çalışma yapılmayan işletmelerdeki çalışanlarda kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işletmelere göre daha fazladır. Şekilden de görüldüğü üzere bu fark Mersin ilinde de benzer yönde ancak Türkiye ortalamasının üstünde işlemektedir.

Şekil 9: Sektörlere Göre İşletmelerin İhracat Yapma Oranı

Kaynak: İPA 2019

Mersin ilindeki işletmelerin yüzde 20,9'unda ihracat yapılmaktadır. İmalat sektöründe bulunan işletmelerin yüzde 55,1'i ihracat yapmakta, ikinci sırada ise Madencilik ve taş ocaklığı sektörü bulunmaktadır. Bu iki sektör dışında Toptan ve Perakende Ticaret sektörü ile Ulaştırma ve Depolama sektörü de ihracat yapan işletme oranı anlamında Mersin ili ortalamasına göre daha yüksek seviyededir. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 25,4'ü ihracat yapmakta ve ilk iki sektör olarak yüzde 57,1 ile İmalat ve yüzde 33,3 ile Madencilik ve taş ocaklığı sektörleri ön plana çıkmaktadır.

İşletme sayısı bakımından üçüncü sırada yer alan imalat sektörünün payı yüzde 19,3 iken, ihracat yapan işletme oranında ilk sırada yer almaktadır. Bu sektördeki işletmelerin ihracat yapma oranının diğer sektörlerle nazaran yüksek olması ihracata dayalı ekonomik faaliyet gösterdiklerine işaret etmektedir. İhracat yapan işletmelerde ise istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin yüksek olması beklenebilir.

Mersin ilinde işletmelerin yüzde 10,4'ü e-ticaret yapmaktadır. E-ticaret yapmayan işletmelere ise neden e-ticaret yapmadıkları sorusu sorulmuştur. Tablo 9'da sonuçların dağılımı görülmektedir.

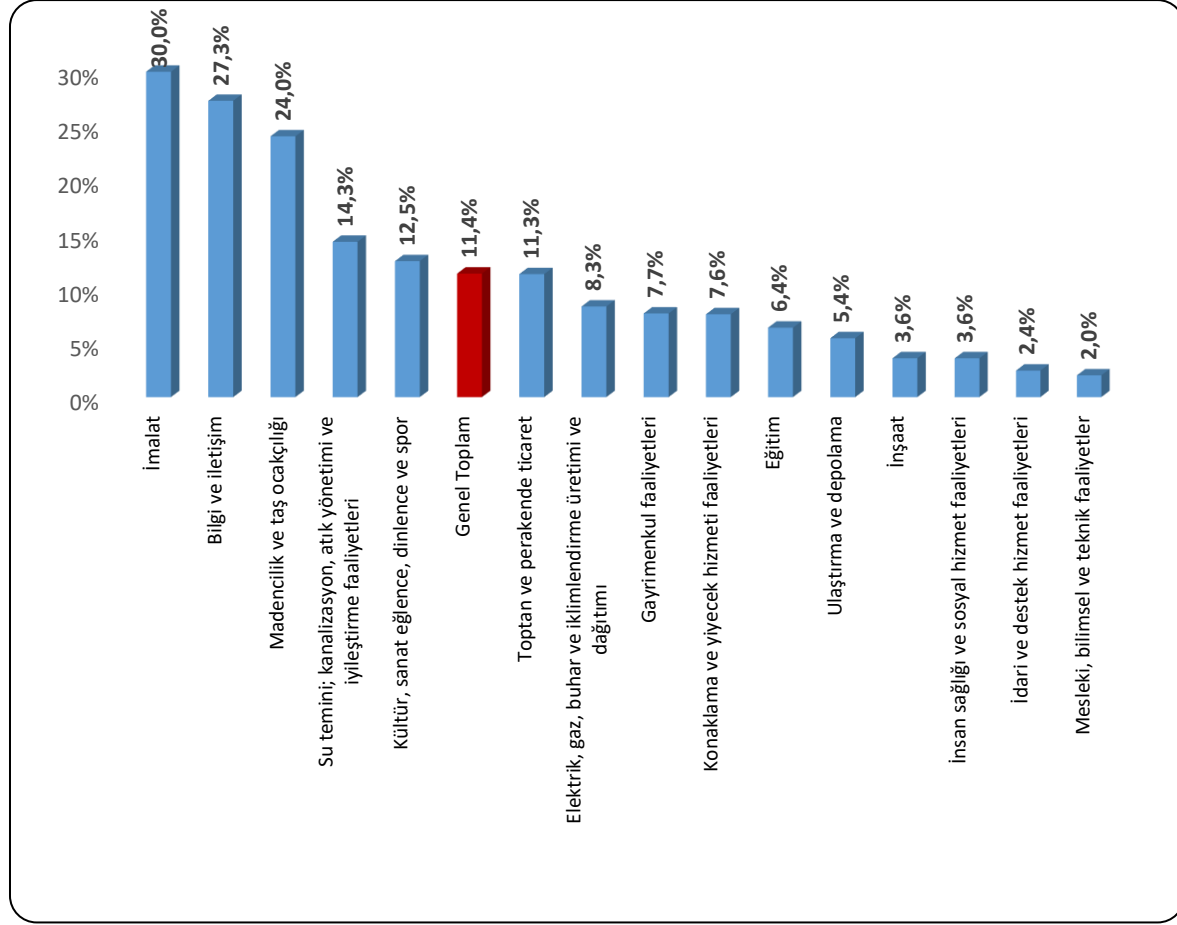
Tablo 9: E-Ticaret Yapmama Nedenleri

E-Ticaret Yapmama Nedeni	Oran
Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olamaması	88,8%
Elektronik ticareti teşvik eden mekanizmaların var olamaması	6,9%
E-ticaret konusunda bilgisi olan personel eksikliği	4,5%
E-ticaretin güvensiz bir mecra olması	4,1%
Finansman yetersizliği	3,1%

Kaynak: İPA 2019

Mersin ilinde e-ticaret yapmayan işletmelerin büyük bir çoğunluğu neden olarak Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olmamasını göstermiştir. İkinci sırada ise Elektronik ticareti teşvik eden mekanizmaların var olamaması gelmektedir. Ülke genelinde ise e-ticaret yapan işletme oranı yüzde 13,4 iken e-ticaret yapmama nedeninde ilk sırada yine Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olmaması gelmektedir.

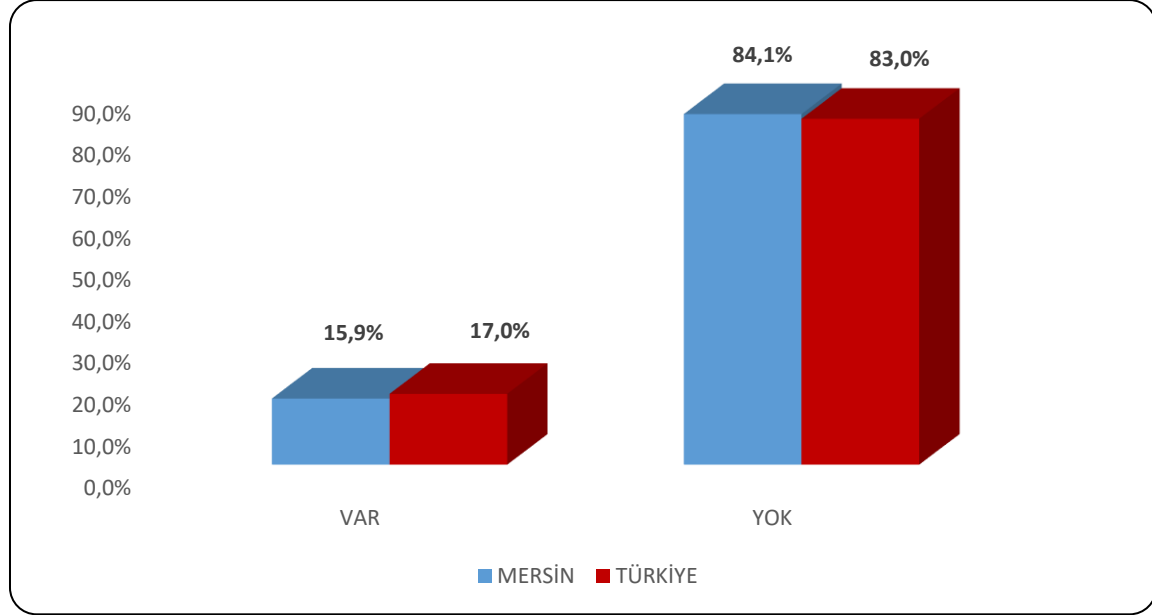
Şekil 10: Ar-Ge Çalışması Yapan İşletme Durumu

Kaynak: İPA 2019

Mersin ilinde 18 sektörden 15 sektörde bulunan işletmeler Ar-Ge çalışması yapmaktadır. İl genelinde Ar-Ge çalışması yapan işletme oranı yüzde 11,4 olarak gerçekleşmiştir. İmalat sektöründe bulunan işletmelerin yüzde 30'u ile Bilgi ve İletişim sektöründeki işletmelerin yüzde 27,3'ü Ar-Ge çalışması yapmaktadır. Bu sektörleri ise yüzde 24 ile Madencilik ve Taş Ocaklığı sektörü takip etmektedir. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 17,1'i Ar-Ge çalışması yapmaktadır. Yüzde 41,7 ile Bilgi ve İletişim ve yüzde 34,3 ile İmalat sektörleri Ar-Ge çalışması yapan işletme oranında ön plana çıkmaktadır. Mersin ilinde en fazla işletme Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe olmasına rağmen Ar-Ge çalışması yapan işletme oranı yüzde 11,3 ile il ortalamasının altında yer almaktadır.

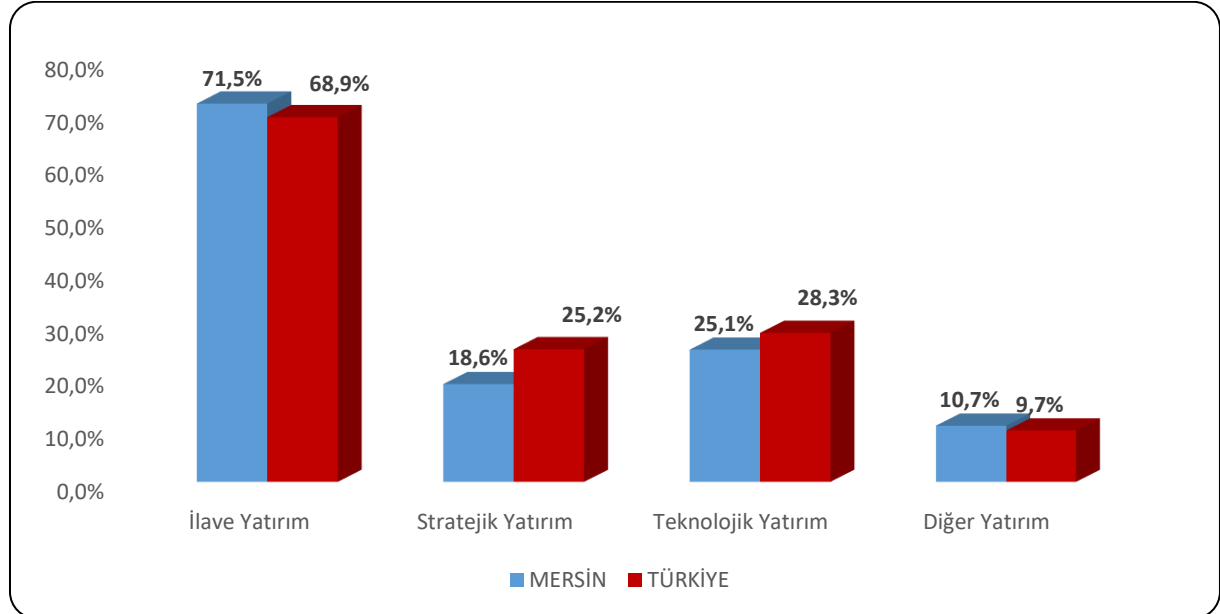
Şekil 11: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşletme Oranı (%)

Kaynak: İPA 2019

Mersin ilinde 20+ çalışanı olan işletmelerin yüzde 15,9'u gelecek bir yıl içinde yatırım planlamakta iken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 17 olarak gerçekleşmiştir. Şekil 12'de planlanan yatırım türlerine yer verilmiştir.

Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%)

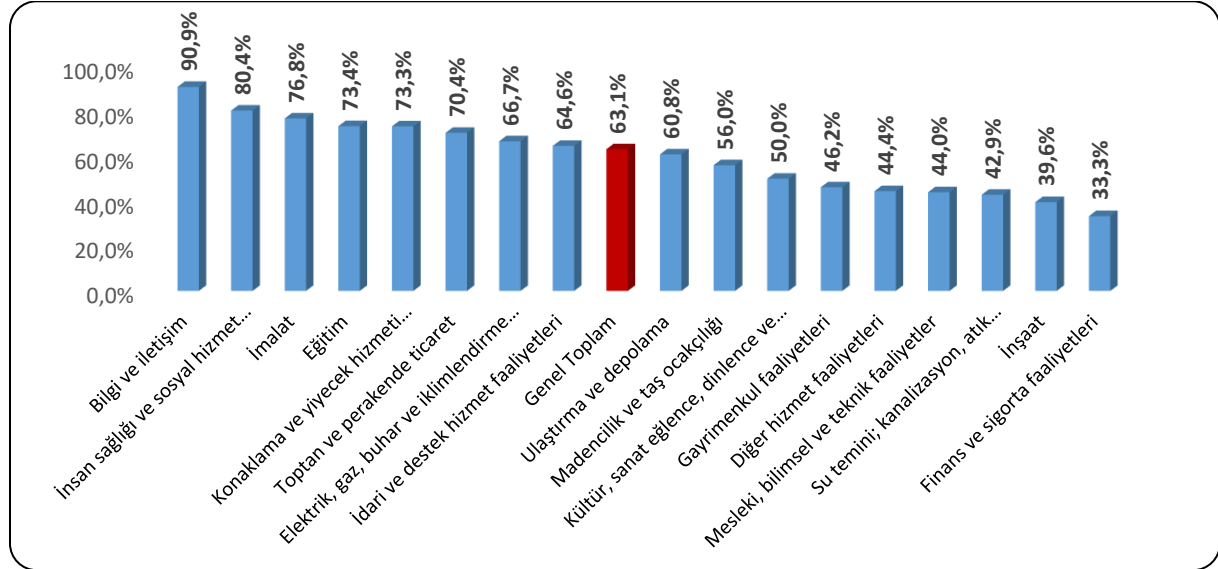

Kaynak: İPA 2019

Gelecek bir yıl içinde yatırım yapmayı planlayan işletmeler yatırım türlerine göre incelendiğinde; Mersin ilinde yatırım yapmayı planlayan 20+ çalışanı olan işletmelerin yüzde 71,5'i ilave yatırım, yüzde 25,1'i teknolojik yatırım, yüzde 18,6'sı stratejik yatırım ve yüzde 10,7'si diğer yatırım türlerinde yatırım yapmayı planlamaktadır. Türkiye genelinde ise yatırım

yapmayı planlayan işverenlerin yüzde 68,9'u ilave yatırım, yüzde 28,3'ü teknolojik yatırım, yüzde 25,2'si stratejik yatırım ve yüzde 9,7'si ise diğer yatırım türlerinde yatırım yapmayı planlamaktadır.

Şekil 13: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletme Oranı

Kaynak: İPA 2019

Şekil 13'de İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. Türkiye genelinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 53,3 seviyesindedir. Mersin ilinde bulunan 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 63,1'i İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Bu oran Mersin ili için Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır.

Mersin ilinde Bilgi ve İletişim sektöründe yer alan işletmelerin yüzde 90,9'u İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. İlin en çok işletme sayısına sahip sektörü olan Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe ise bu oran il geneli olan yüzde 63,1'in üzerinde yüzde 70,4,5 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletmelerin, Hizmetlerimize Göre Oranları

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Danışmanlık ve Yönlendirme	Eleman Talebi	İEP	KÇÖ	Kurs	Teşvik
Toptan ve Perakende Ticaret	1,1%	63,5%	71,2%	40,1%	0,4%	0,7%	32,5%
İmalat	1,8%	61,4%	78,7%	40,8%	2,9%	1,8%	30,5%
Ulaştırma ve Depolama	0,0%	45,9%	63,0%	47,9%	1,4%	1,4%	28,8%
İnşaat	0,7%	58,3%	72,2%	35,4%	0,0%	0,0%	19,4%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	0,0%	53,2%	72,7%	41,6%	1,3%	0,0%	39,0%
Eğitim	0,0%	59,4%	65,2%	55,1%	0,0%	0,0%	30,4%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	0,0%	54,7%	79,2%	34,0%	0,0%	0,0%	35,8%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	0,0%	60,0%	71,1%	75,6%	4,4%	0,0%	26,7%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	0,0%	36,4%	49,9%	31,9%	0,0%	0,0%	27,3%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	0,0%	64,3%	71,4%	0,0%	0,0%	0,0%	42,9%
Bilgi ve İletişim	0,0%	60,0%	60,0%	30,0%	0,0%	0,0%	20,0%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım	0,0%	25,0%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	37,5%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	0,0%	62,5%	62,5%	50,0%	0,0%	0,0%	25,0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	0,0%	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	33,3%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlenme ve Spor	0,0%	25,0%	50,0%	25,0%	0,0%	0,0%	25,0%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	0,0%	66,7%	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%	33,3%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	0,8%	57,6%	71,5%	41,4%	1,2%	0,8%	30,0%

Kaynak: İPA 2019

İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanmış olan işletmelerin yüzde 71,5'i İŞKUR'dan Eleman Talebinde bulunmuştur. İşletmelerin 57,6'sı Danışmanlık ve Yönlendirme hizmetinden yararlanırken yüzde 41,4'ü ise İşbaşı Eğitim Programı kapsamında İŞKUR hizmetlerinden faydalanmışlardır.

Çalışma kapsamında Mersin ilinde en fazla işletme sayısına sahip sektör olan Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe işverenlerin yüzde 71,2'si İŞKUR'dan eleman talebinde bulunmuş, yüzde 63,5'i Danışmanlık ve Yönlendirme hizmetimizden yararlanmış ve yüzde 40,1'i ise İşbaşı Eğitim Programından son bir yıl içerisinde yararlanmıştır. Sektör bazında işverenlerin son bir yıl içerisinde İŞKUR'un hangi hizmetlerinden yararlandığı sorusunun cevabı Tablo 10'da bulunmaktadır.

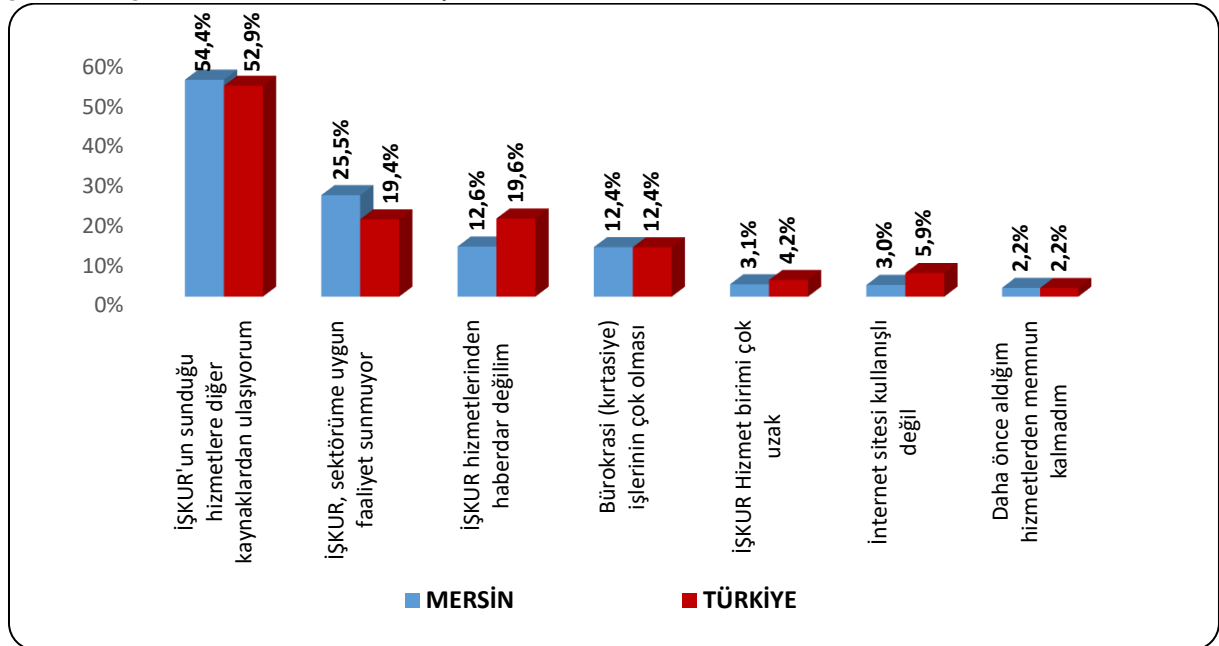
Tablo 11: İŞKUR'un Desteklemesini İstedığınız Alanlar

Desteklenecek Alanlar	Oran
Yeni alım yapılacak çalışanlar için sigorta ve prim desteği	66,9%
Yeni alım yapılacak çalışanlar için ücret desteği	61,5%
İşe Uygun Eleman Temini	42,2%
İşbaşı Eğitim Programı	29,7%
Çalışanların niteliklerinin artırılması için mesleki eğitim desteği sunulması	13,4%
İşyerime özel sektörel danışmanlık vermesi	9,0%
Genel Toplam	100,0%

Kaynak: İPA 2019

Mersin ilinde İŞKUR'un işletmeleri en fazla hangi alanda desteklemesi gerektiği sorulduğunda; işverenlerin yüzde 66,9'u yeni alım yapılacak çalışanlar için sigorta ve prim desteği cevabını vermiştir. Yeni alım yapılacak çalışanlar için ücret desteği ikinci sırada yer alırken, sonrasında ise İşe uygun eleman temini seçeneği işaretlenmiştir.

Şekil 14: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri

Kaynak: İPA 2019

Mersin ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanmama nedenlerinde ilk üç sırada, yüzde 54,4 ile İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşılabilmesi, yüzde 25,5 ile İŞKUR'un sektöre uygun faaliyet sunmaması ve yüzde 12,6 ile İŞKUR hizmetlerinden haberdar olunmaması gerekçe gösterilmiştir. Türkiye genelinde ise Mersin ilinde olduğu gibi ilk sırada yüzde 52,9 ile İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşılabilmesi gerekçe gösterilmiştir. Türkiye genelinde hizmetlerden haberdar olmama nedeniyle İŞKUR hizmetlerinden faydalanmıyorum diye işverenlerin oranı Mersin iline göre daha yüksek seviyededir. Mersin ilinde Bürokrasi (kırtasiye) işlerinin çok olması sebebiyle İŞKUR

hizmetlerinden faydalanamıyorum diyen işverenlerin oranı Türkiye ortalamasına eşit düzeyde gerçekleşmiştir.

Mevcut İstihdam

Mersin ilinde araştırma kapsamına dahil olan 20+ istihdamlı işletmelerde çalışanların verileri Mevcut İstihdam başlığı altında incelenecektir.

Mersin ilinde 20+ istihdamlı işletmeler için toplam çalışan sayısı 106 bin 98 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 79 bin 901 erkek çalışan ve 26 bin 197 kadın çalışan mevcuttur.

Tablo 12: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

Sektörler	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
İmalat	6.457	22.824	29.280
Toptan ve Perakende Ticaret	7.610	14.759	22.369
Ulaştırma ve Depolama	1.956	14.262	16.218
İnşaat	781	8.594	9.375
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	1.492	7.555	9.047
Eğitim	2.964	1.937	4.901
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	2.620	1.457	4.077
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	1.092	2.650	3.742
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	364	1.073	1.438
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım	76	1.321	1.397
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	37	1.176	1.213
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	131	780	911
Diğer Hizmet Faaliyetleri	205	460	665
Bilgi ve İletişim	163	485	648
Gayrimenkul Faaliyetleri	47	331	378
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	113	172	285
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	88	66	154
Genel Toplam	26.197	79.901	106.098

Kaynak: İPA 2019

Sektörlere göre dağılımda ise; Mersin ilinde çalışanların önemli bir kısmı İmalat ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerinde istihdam edilmektedir. Toplam çalışanların yüzde 48,7'si bu iki sektörde yer almaktadır.

Kadın istihdamının en fazla olduğu sektör Toptan ve Perakende ticaret sektörüdür. İl genelindeki toplam kadın çalışanların yüzde 29'u Toptan ve Perakende ticaret sektöründe çalışmaktadır. Mersin ilinde kadın çalışan oranının en yüksek olduğu sektör ise İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörüdür. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe çalışanların yüzde 64,3'ünü kadınlar oluşturmaktadır. Bunun dışında Eğitim ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörlerinde de kadın çalışanların oranı erkeklere göre daha fazladır.

Türkiye genelinde İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, Eğitim ve Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri sektörlerinde kadın çalışan sayısının erkeklerden daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 13: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grupları	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	5.217	16.051	21.268
Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	1.385	18.335	19.721
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	2.999	14.778	17.776
Hizmet ve Satış Elemanları	6.110	11.264	17.374
Profesyonel Meslek Mensupları	5.051	5.134	10.184
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	3.180	5.123	8.303
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	1.537	6.311	7.848
Yöneticiler	534	2.069	2.602
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	184	836	1.020
Genel Toplam	26.197	79.901	106.098

Kaynak: İPA 2019

Meslek grubu bazında çalışan sayıları incelendiğinde en fazla çalışanı olan meslek grubu Nitelik Gerektirmeyen Meslekler grubudur. Toplam çalışan içerisinde Nitelik Gerektirmeyen Meslekler oranı yüzde 20 seviyesindedir. Mersin ilindeki kadın çalışanların yüzde 19,9'u; erkek çalışanları ise yüzde 20'si bu meslek grubunda bulunmaktadır. İkinci sırada ise Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar yer almakta ve toplam çalışanların yüzde 18,6'sı bu meslek grubunda istihda edilmektedir. Üçüncü sırada ise yüzde 16,8 oran ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubu yer almaktadır.

Mersin ilinde Hizmet ve Satış Elemanları en fazla kadın çalışan sayısına sahip meslek grubudur. Erkek çalışan sayısının en fazla olduğu meslek grubu ise Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubudur.

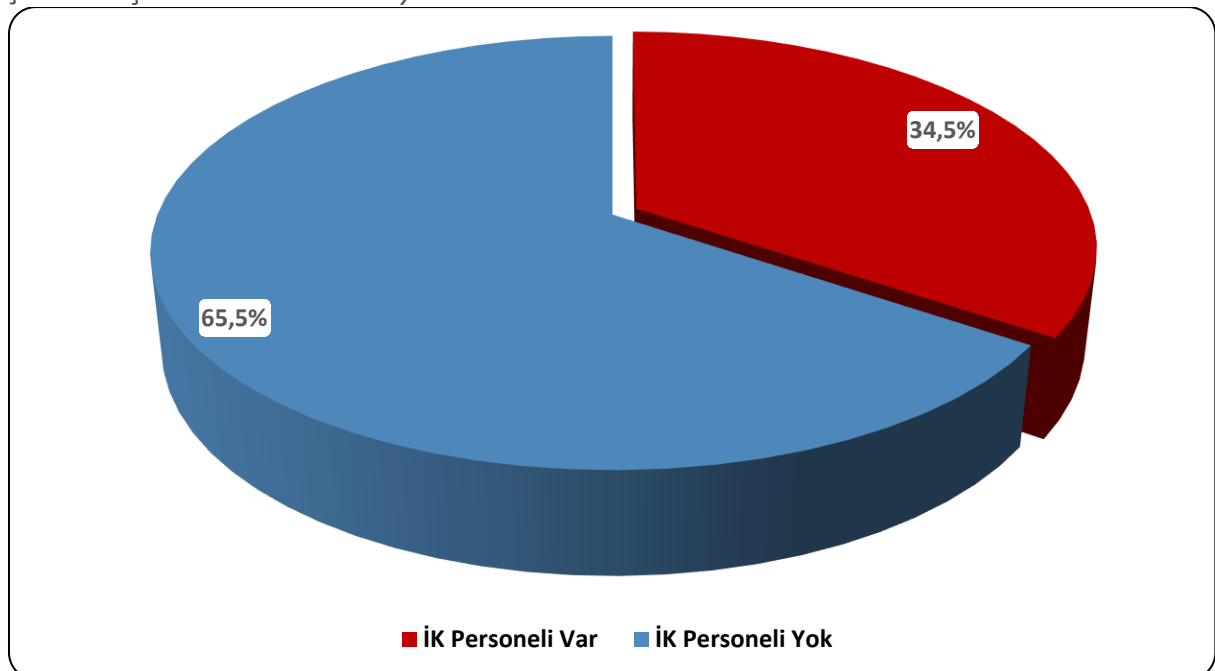
Tablo 14: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

Toplam	Kadın	Erkek
Beden İşçisi (Genel)	Satış Danışmanı / Uzmanı	Beden İşçisi (Genel)
Şoför-Yük Taşıma	Konfeksiyon İşçisi	Şoför-Yük Taşıma
Satış Danışmanı / Uzmanı	Beden İşçisi (Genel)	Şoför (Yolcu Taşıma)
Konfeksiyon İşçisi	Reyon Görevlisi	Güvenlik Görevlisi
Şoför (Yolcu Taşıma)	Büro Memuru (Genel)	Satış Danışmanı / Uzmanı
Reyon Görevlisi	Temizlik Görevlisi	Tır-Çekici Şoförü
Güvenlik Görevlisi	El Ve Makine Dikişçisi (Genel)	Konfeksiyon İşçisi
Temizlik Görevlisi	Makineci (Dikiş)	Reyon Görevlisi
Büro Memuru (Genel)	Hemşire	İnşaat İşçisi
El Ve Makine Dikişçisi (Genel)	Kasiyer	Temizlik Görevlisi

Kaynak: İPA 2019

Tablo 14'te ise Mersin ilinde cinsiyet bazında en fazla çalışanı olan meslekler görülmektedir. Toplam çalışan sayısının en fazla olduğu meslekler sırasıyla Beden İşçisi (Genel), Şoför-Yük Taşıma ve Satış Danışmanı / Uzmanı meslekleridir. Kadın çalışan sayısının en fazla olduğu ilk üç meslek Satış Danışmanı / Uzmanı, Konfeksiyon İşçisi ve Beden İşçisi (Genel); Erkek çalışan sayısının ne fazla olduğu ilk üç meslek ise Beden İşçisi (Genel), Şoför-Yük Taşıma ve Satış Danışmanı / Uzmanı meslekleridir.

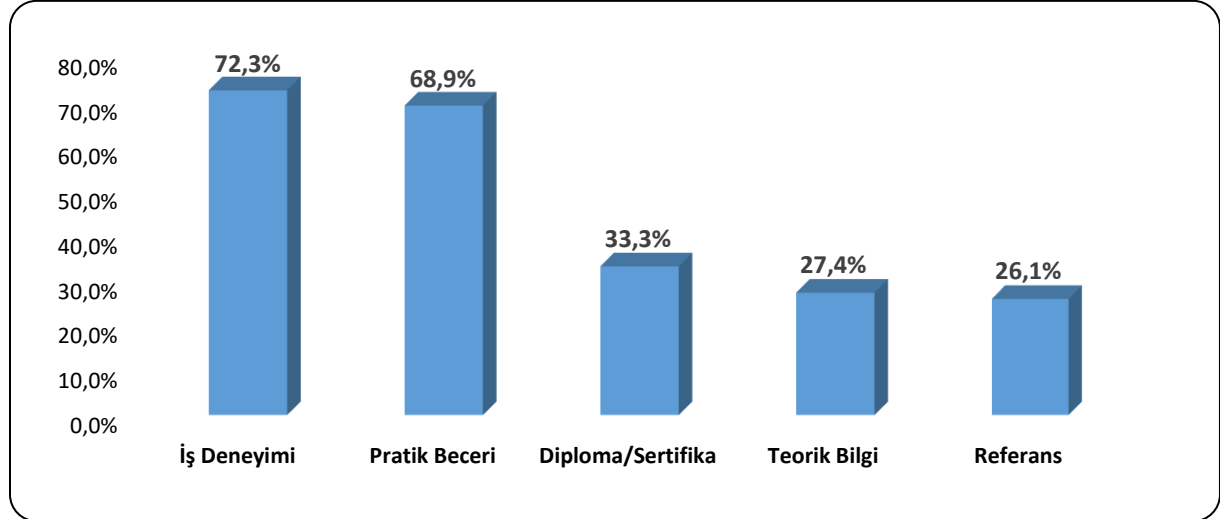
Şekil 15: İşletmelerde İnsan Kaynakları Sorumlu İstihdamı

Kaynak: İPA 2019

Şekil 15'te görüldüğü üzere Mersin ilinde araştırma kapsamında yer alan işletmelerin yalnızca yüzde 34,5'inde İnsan Kaynaklarından sorumlu personel bulunmaktadır. Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe bu oran yüzde 38,8, İnşaat sektöründe yüzde 12,9 ve İmalat sektöründe ise yüzde 50,6 seviyesindedir.

Şekil 16: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranan Kriterlerin Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

Mersin ilinde 20+ çalışanı olan işletmeler genç personel seçerken aradıkları kriterler incelenmiştir. İşverenlerin yüzde 72,3'ü İş deneyimi, yüzde 68,9'u Pratik Beceri ve yüzde 33,3'ü ise Diploma/Sertifika aramaktadır.

Türkiye genelinde ise en yüksek tercih edilen kriter, Mersin ilinden farklı olarak yüzde 72,6 ile Pratik Beceri kriteridir. Bunu sırasıyla yüzde 64,7 ile İş Deneyimi ve yüzde 35,7 ile Diploma / Sertifika kriterleri izlemektedir. Geçtiğimiz yıl olduğu gibi bu yılki sonuçlarda göstermektedir ki Pratik Beceri ve İş Deneyimi kriterleri sıralaması farklı olmakla birlikte hem Mersin ilinde hem de Türkiye genelinde genç personel seçerken en çok aranan kriterlerdir.

AÇIK İŞLER

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yönleltmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işletmelere ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, engelli çalışan tercih edip edemeyecekleri, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İş Olan İşletme Oranı

Sektörler	Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı	Açık İş Olan İşletme Oranı
İmalat	213	0,7%	15,3%
Toptan ve Perakende Ticaret	168	0,7%	9,8%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	151	3,9%	18,1%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	56	0,6%	11,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	38	0,9%	17,9%
Ulaştırma ve Depolama	35	0,2%	7,1%
Eğitim	33	0,7%	10,6%
İnşaat	31	0,3%	4,4%
Bilgi ve İletişim	19	2,9%	36,4%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	12	0,8%	10,0%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	8	0,6%	16,7%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	2	0,3%	5,6%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	2	0,2%	8,0%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	1	0,4%	12,5%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	1	0,7%	33,3%
Genel Toplam	771	0,7%	10,3%

Kaynak: İPA 2019

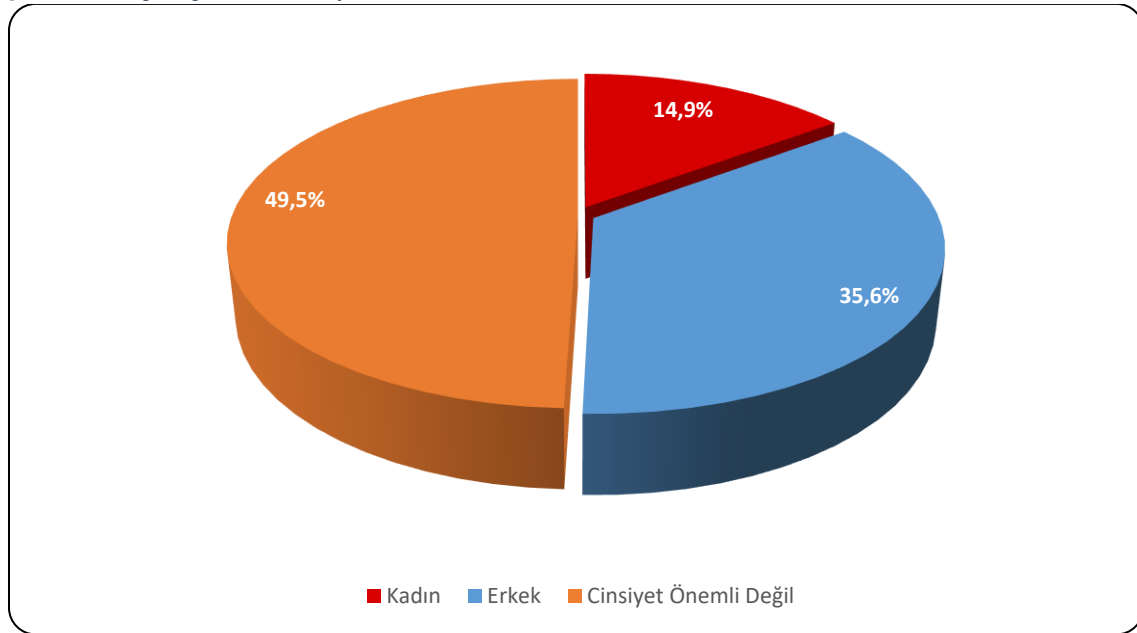
Mersin ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda 194 işletmede 771 açık iş tespit edilmiştir. Mersin ilinde açık iş sayısı en fazla olan sektör İmalat sektörüdür. İmalat sektörü Mersin ilinde çalışma kapsamında yer alan işletme sayısı en fazla olan üçüncü sektördür. Toplam 771 kişilik açık işin yüzde 27,6'sına tekabül eden 213 kişilik kısmı, İmalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık işlerin olduğu diğer sektörler ise Toptan ve Perakende Ticaret, Konaklama ve

Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ve İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörleri şeklinde sıralanmaktadır.

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş sayısı ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması suretiyle elde edilmektedir. Tablo 15’den de görüleceği üzere Mersin ilinde açık iş oranı yüzde 0,7 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde araştırma döneminde açık iş oranı yüzde 1,5 olarak tespit edilmiştir. Mersin ilindeki açık iş oranı Türkiye ortalamasının altındadır. Mersin ilinde açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 3,9 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü olarak tespit edilmiştir.

Mersin ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 10,3’ünde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının altında olup Türkiye geneli için açık işi olan işletme oranı yüzde 18,4 olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 17: Açık İşlerde Cinsiyet Tercih

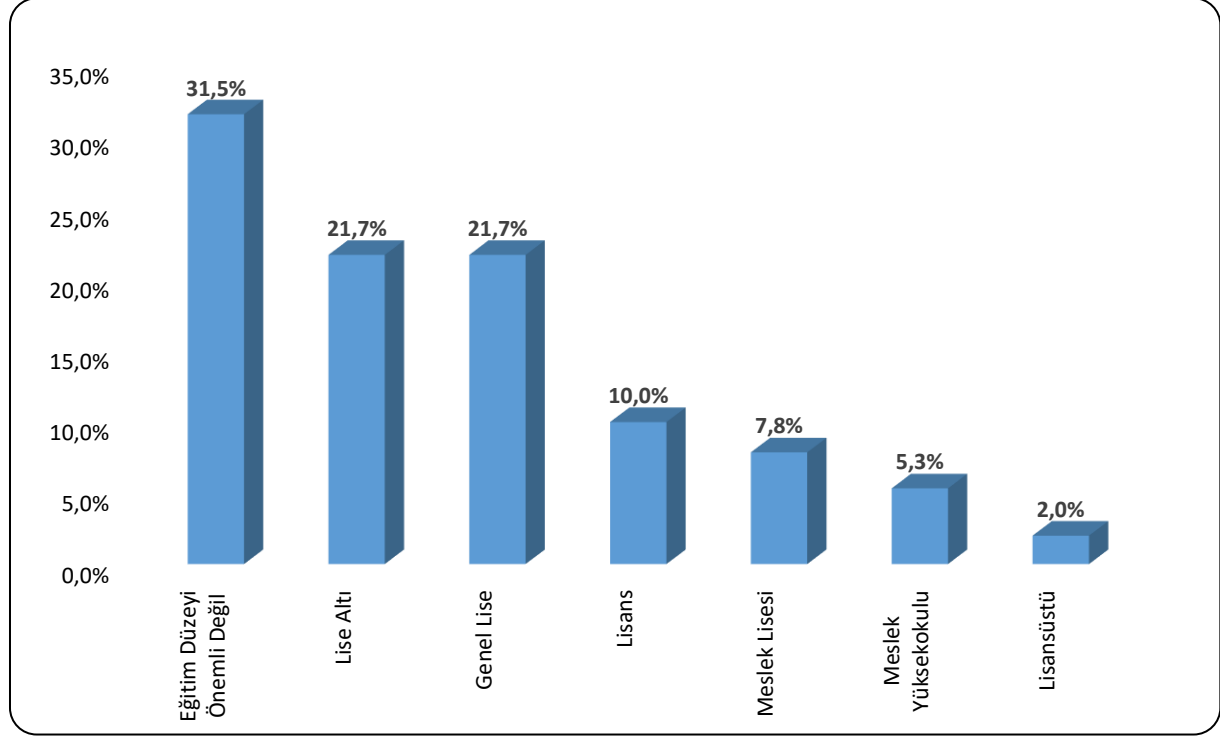

Kaynak: İPA 2019

Şekil 17’de Mersin ilinde araştırma sonucunda elde edilen açık işlerde 20+ çalışanı bulunan işletmelerin cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Mersin ilinde işverenler açık işlerin yüzde 49,5’inde cinsiyetin önemli olmadığını belirtirken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 59,1 olarak gerçekleşmiştir. Kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise Türkiye genelinde yüzde 8,8 iken, Mersin ilinde yüzde 14,9 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde işverenlerin yüzde 32,1’i açık işlerinde erkek tercih edeceklerini belirtmiştir. Mersin ilinde ise işverenlerin yüzde 35,6’sı mevcut açık işlerinde erkek tercih etmektedir.

Türkiye genelinde çalışan sayısı içinde kadınların payı düşük iken, işverenlerin büyük bir kısmı mevcut açık işlerinde istihdam edecekleri kişinin cinsiyetinin önemli olmadığını belirtmiştir. Bu durum kadın istihdamının artması konusunda önem arz etmektedir.

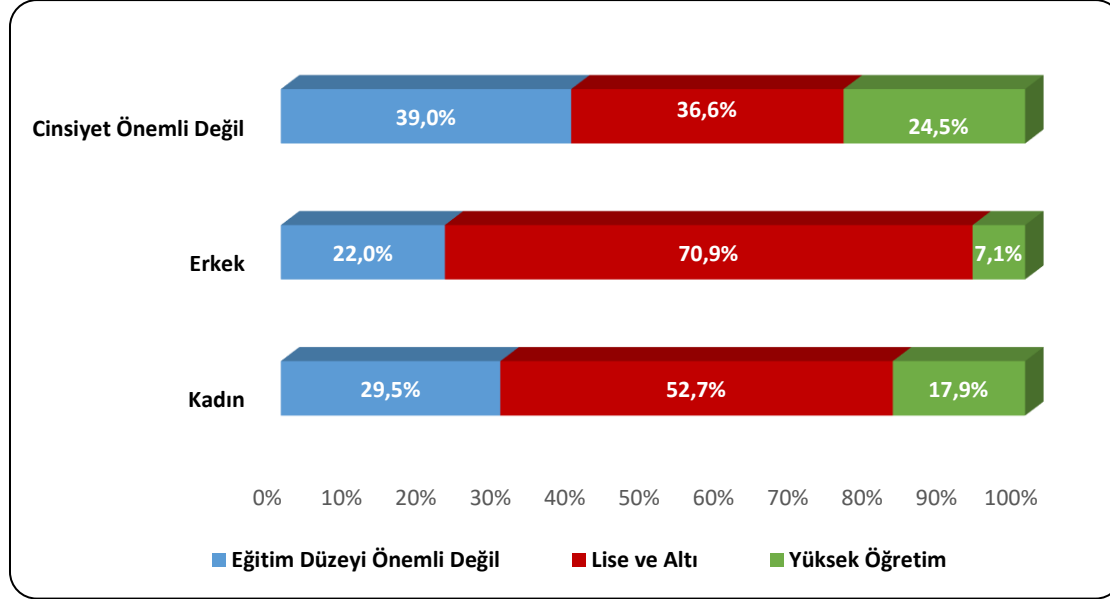
Şekil 18: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

İşverenlere mevcut açık işleri için aradıkları asgari eğitim düzeyi sorulmuştur. Mersin ilindeki açık işlerin yüzde 31,5'inde işverenler eğitim düzeyinin önemli olmadığını belirtmişlerdir. Açık işlerin yüzde 21,7'sinde lise altı ve yine yüzde 21,7'sinde genel lise mezunu talep edilmiştir.

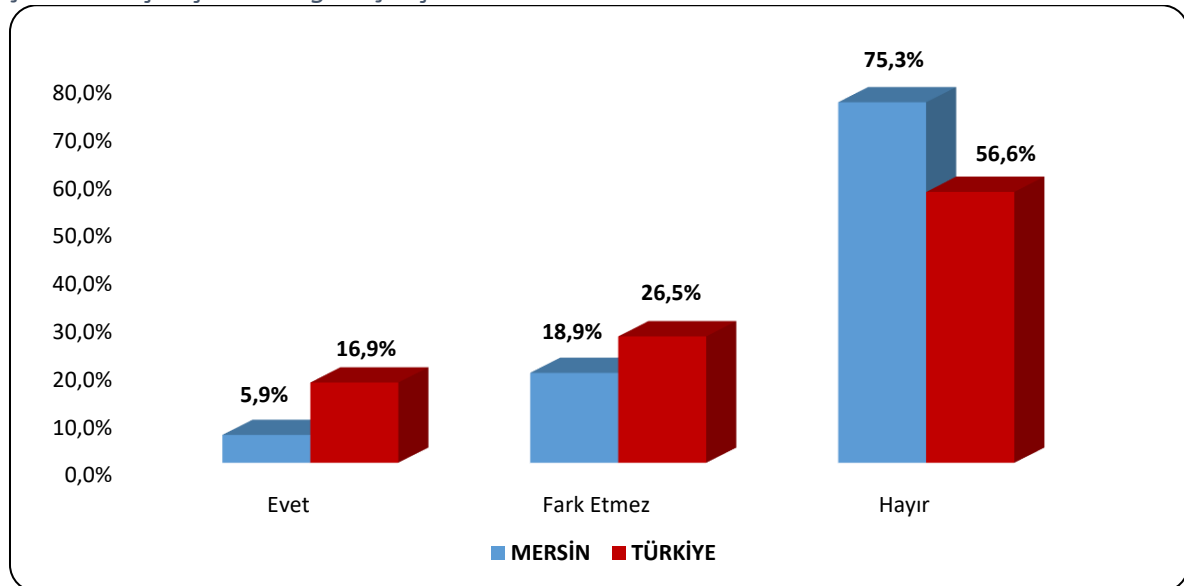
Şekil 19: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

Şekil 19’da açık işlerin cinsiyete ve eğitim düzeyine göre dağılımı görülmektedir. Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde, yüzde 36,6 oranında lise altı eğitim düzeyi istenmektedir. Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde yüzde 24,5 oranında yüksek öğretim seviyesi talep edilirken ve yüzde 39 oranında ise herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmemiştir. Erkeklerin tercih edildiği açık işlerde yüzde 22 oranında, kadınların tercih edildiği açık işlerde ise yüzde 29,5 oranında eğitim düzeyinin önemli olmadığı belirtilmiştir. Kadınların tercih edildiği açık işler için asgari lise altı eğitim talebi olan işveren oranı yüzde 52,7 olmuştur.

Şekil 20: Açık İşlerde Engelli Çalıştırma Durumu

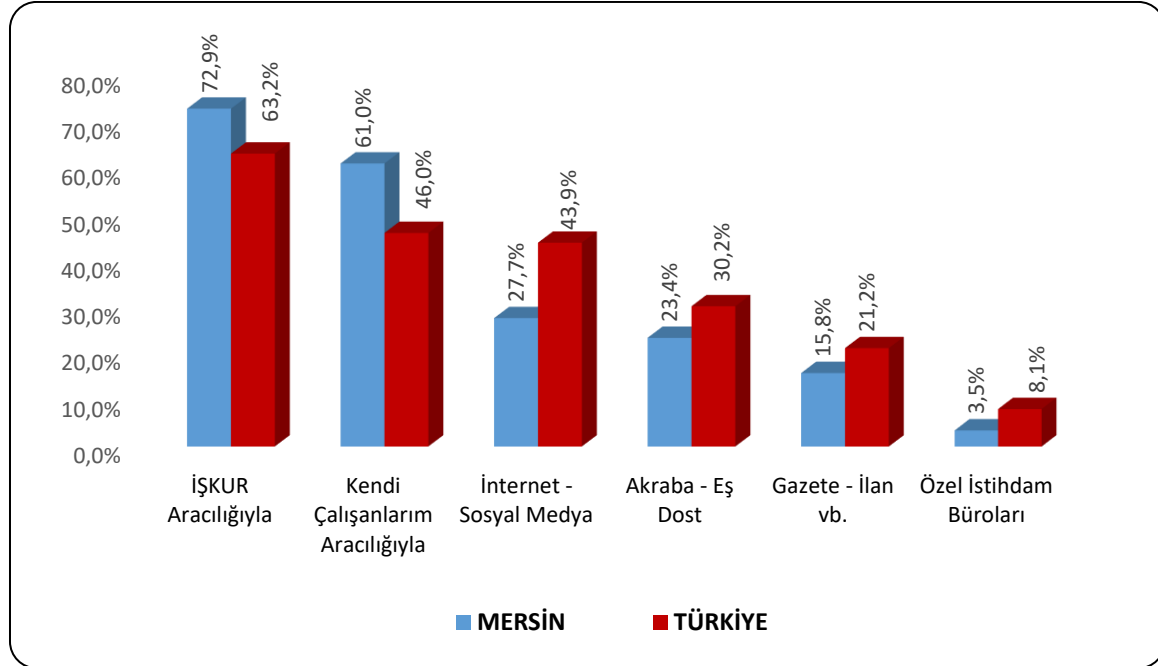

Kaynak: İPA 2019

Açık iş olan mesleklerde engelli çalıştırılmak istenmesi durumu incelendiğinde; Mersin ilinde mevcut açık işlerin sadece yüzde 5,9'u için işverenler özellikle engelli tercih edeceklerini belirtmiştir. İstihdam edeceğim kişi için engel durumu olup olmaması farketmez şeklinde yanıt verilen açık iş oranı yüzde 18,9 seviyesindedir. Yani açık işler açısından genel değerlendirmede araştırma dönemindeki mevcut açık işlerin yüzde 24,8'inde engelli bireyler istihdam edilebilir.

Türkiye genelinde ise yüzde 16,9 oranında evet, yüzde 26,5 oranında farketmez denmiştir. Araştırma dönemindeki açık işlerin yüzde 43,4'ü için işverenler engelli tercih edebileceğini söylemiştir. Mersin ilinde Türkiye geneline göre açık işler için engelli işçi çalıştırma eğiliminin daha düşük oranda olduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek için hangi beceri ve eğitim düzeylerinin talep edildiğinin bilinmesi açılacak olan aktif işgücü programlarının etkinliği açısından önem arz etmektedir.

Şekil 21'de Mersin ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. Mersin ilinde 20+ istihdamlı işletmelerden alınan açık işlerin yüzde 72,9 gibi önemli bir oranı İŞKUR aracılığıyla aranmaktadır. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 63,2 olarak gerçekleşmiştir. Mersin ilinde ikinci sırada yüzde 61 ile Kendi Çalışanlarım

Aracılığıyla arama kanalı kullanılmıştır. Üçüncü sırada ise yüzde 27,7 ile İnternet-Sosyal Medya arama kanalı kullanılmıştır.

Tablo 16: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceri	Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	1	1	1	1
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	6	2	2	2
Takım Çalışması	4	3	4	3
İletişim ve İfade Yeteneği	2	5	3	4
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	7	4	5	5
Bilgisayar Kullanımı	5	6	9	6
İkna Kabiliyeti ve Pazarlama Gücü	3	8	6	7
Analitik Düşünebilme	9	7	7	8
Yenilikçi Düşünce Yeteneği	8	10	8	9
Yabancı Dil	-	9	10	10

Kaynak: İPA 2019

Mersin ilinde cinsiyete göre açık işlerde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması incelendiğinde, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi ilk sırada yer almaktadır. Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi, kadınların tercih edildiği açık işler ile cinsiyetin önemli olmadığı veya erkeklerin tercih edildiği açık işlerde işverenler tarafından en çok aranan beceridir. Mersin ilinde, Yabancı dil becerisi ile yenilikçi düşünce yeteneği becerileri araştırma dönemindeki açık işler için işverenler tarafından en az aranan becerilerdir.

Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı

Meslek Grupları	Toplam Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı
Hizmet ve Satış Elemanları	213	1,2%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	180	0,8%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	107	0,6%
Profesyonel Meslek Mensupları	85	0,8%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	76	1,0%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	57	0,3%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	43	0,5%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	5	0,5%
Yöneticiler	4	0,2%
Genel Toplam	771	0,7%

Kaynak: İPA 2019

Mersin ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup, toplam açık işler içerisinde bu meslek grubunun payı yüzde 27,6'dır. İkinci sırada ise Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubu bulunmaktadır.

Mersin ili için tespit edilen yüzde 0,7'lik açık iş oranı meslek grupları bazında da değerlendirildiğinde, açık iş oranının en yüksek olduğu meslek grubu yüzde 1,2 ile Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubudur. Daha sonra ise Açık iş oranı bakımından sırasıyla Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları, Profesyonel Meslek Mensupları ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grupları gelmektedir.

Tablo 18: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grubu	Akraba - Eş Dost	Gazete - İlan vb.	İnternet - Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Hizmet ve Satış Elemanları	12,0%	16,3%	48,1%	68,8%	53,4%	1,4%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	18,2%	11,9%	22,2%	92,6%	69,3%	2,8%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	27,9%	1,9%	2,9%	85,6%	69,2%	1,9%
Profesyonel Meslek Mensupları	43,4%	21,7%	30,1%	43,4%	45,8%	12,0%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	23,0%	39,2%	29,7%	62,2%	59,5%	2,7%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	35,7%	12,5%	12,5%	78,6%	66,1%	1,8%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	40,5%	14,3%	21,4%	50,0%	64,3%	4,8%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	0,0%	40,0%	0,0%	60,0%	80,0%	0,0%
Yöneticiler	0,0%	0,0%	75,0%	75,0%	100,0%	25,0%
Genel Toplam	23,4%	15,8%	27,7%	72,9%	61,0%	3,5%

Kaynak: İPA 2019

Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grupları Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, Yöneticiler ile Hizmet ve Satış Elemanları olmuştur. Bu meslek gruplarındaki açık işlerin oldukça önemli bir kısmı İŞKUR aracılığıyla işgücü piyasasına sunulmuştur. Tüm meslek gruplarına ait açık işler için İŞKUR arama kanalı olarak işverenler için ilk sırada veya ikinci sırada tercih edilmiştir.

Tablo 19: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması

Meslekler	Bilgisayar kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe
Garson (Servis Elemanı)	-	4	-	1	-	5	-	3	-	2
Paketleme İşçisi (Gıda)	-	3	-	-	-	-	-	1	-	2
Beden İşçisi (Genel)	-	3	4	5	-	-	6	1	-	2
Konfeksiyon İşçisi	-	3	-	-	4	-	-	2	-	1
Satış Danışmanı / Uzmanı	7	6	5	3	-	1	4	8	-	2
Aşçı	-	2	-	5	-	6	4	3	-	1
El ve Makine Dikişçisi (Genel)	-	1	-	-	3	-	-	-	-	2
Servis Komisi	-	3	-	1	-	-	-	2	-	4
Makine Teknikeri	1	-	4	-	-	-	3	-	-	2
Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	-	4	-	1	-	-	5	3	-	2

Kaynak: İPA 2019

Tablo 19’da Mersin ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. Garson (Servis Elemanı), Servis Komisi ve Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi mesleklerinde aranan becerilerde ilk sırada İletişim ve İfade Yeteneği ön plana çıkarken Paketleme İşçisi (Gıda) mesleğinde ön plana çıkan beceri Takım Çalışması olmuştur.

Aşçı ve Konfeksiyon İşçisi mesleklerinde Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe ilk sırada aranırken ilk on sırada yer alan yedi meslekte de bu beceri ikinci sırada yer almaktadır. Makine Teknikeri mesleği için ilk sırada Bilgisayar Kullanımı gelirken, Satış Danışmanı / Uzmanı için ise ilk sırada aranan beceri Satış ve Pazarlama Becerisidir. Açık iş olan ilk meslekte istenen beceriler sıralamasında Yabancı Dil becerisi yer almamaktadır.

Tablo 20: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	Paketleme İşçisi (Gıda)	Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)
Büro Memuru (Genel)	Beden İşçisi (Genel)	Konfeksiyon İşçisi	Paketleme İşçisi (Gıda)
Satış Danışmanı / Uzmanı	Makine Teknikeri	El Ve Makine Dikişçisi (Genel)	Beden İşçisi (Genel)
Reyon Görevlisi	Depo Görevlisi (Gıda)	Aşçı	Konfeksiyon İşçisi
Ebe	Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı	Servis Komisi	Satış Danışmanı / Uzmanı
Temizlik Görevlisi	Kasiyer	Model Makineci (Dokuma Hazır Giyim Ve Ev Tekstili)	Aşçı
Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	Şoför-Yük Tasıma	Satış Danışmanı / Uzmanı	El Ve Makine Dikişçisi (Genel)
Konfeksiyon İşçisi	Plastik Mamuller İmal İşçisi	Güvenlik Görevlisi (Silahsız)	Servis Komisi
Paketleme İşçisi	Otobüs Muavini	Güvenlik Görevlisi	Makine Teknikeri
Mağaza Sorumlusu/Şefi	Temizlik Görevlisi	Makineci (Dikiş)	Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi

Kaynak: İPA 2019

Mersin ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Garson (Servis Elemanı), Paketleme İşçisi (Gıda), Beden İşçisi (Genel),Konfeksiyon İşçisi ve Satış Danışmanı/Uzmanı meslekleridir. İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde bulundukları açık iş sayısı en fazla olan üç meslek ise Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi, Büro Memuru (Genel) ve Satış Danışmanı/Uzmanı ve meslekleridir. Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu ve açık iş sayısının en fazla olduğu üç meslek Paketleme İşçisi (Gıda), Beden İşçisi (Genel) ve Makine Teknikeri meslekleri; cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde ise Garson (Servis Elemanı), Konfeksiyon İşçisi ve Beden İşçisi (Genel) ile El ve Makine Dikişçisi (Genel)meslekleridir.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Araştırma kapsamında işverenlere son 1 yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bunun nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Mersin ili işgücü piyasasının talep kısmını daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin karşılamakta güçlük çektiği mesleği, sayısını ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin edemediğini bilmek, ilin istihdam politikasına da yön vereceğinden araştırmanın temininde güçlük çekilen meslekler bölümü önemli bilgiler içermektedir. Bu kapsamda bu bölümde temininde güçlük çekilen meslekler, sektörler ve meslek grupları bazında incelenecektir.

Araştırma kapsamında yapılan ziyaretler sonucu Türkiye genelinde 22 bin 626 işletmede (20+ istihdamlı) eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Mersin ilinde ise 20+ istihdamlı 390 işletme temininde güçlük çekilen meslekler olduğunu ifade etmiştir. Mersin ilindeki işletmelerin yüzde 20,8'i son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çektiğini belirtirken ülke genelinde bu oran yüzde 23,3 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Mersin ilinde eleman temininde güçlük çeken işletmeleri sektörel olarak incelediğimizde; Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı, Finans ve Sigorta Faaliyetleri ve Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörlerinde bulunan işletmelerin son bir yıl içerisinde sadece bir eleman temininde güçlük çektikleri dikkat çeken bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra eleman temininde güçlük çeken işletme sayısının en fazla olduğu sektörler Toptan ve Perakende Ticaret, İnşaat, İmalat ile Ulaştırma ve Depolama sektörleridir.

Mersin ilinde işletme sayısının yoğun olduğu bir sektörlerde eleman temininde güçlük çeken işletme sayısının da nispeten yüksek çıktığı görülmektedir.

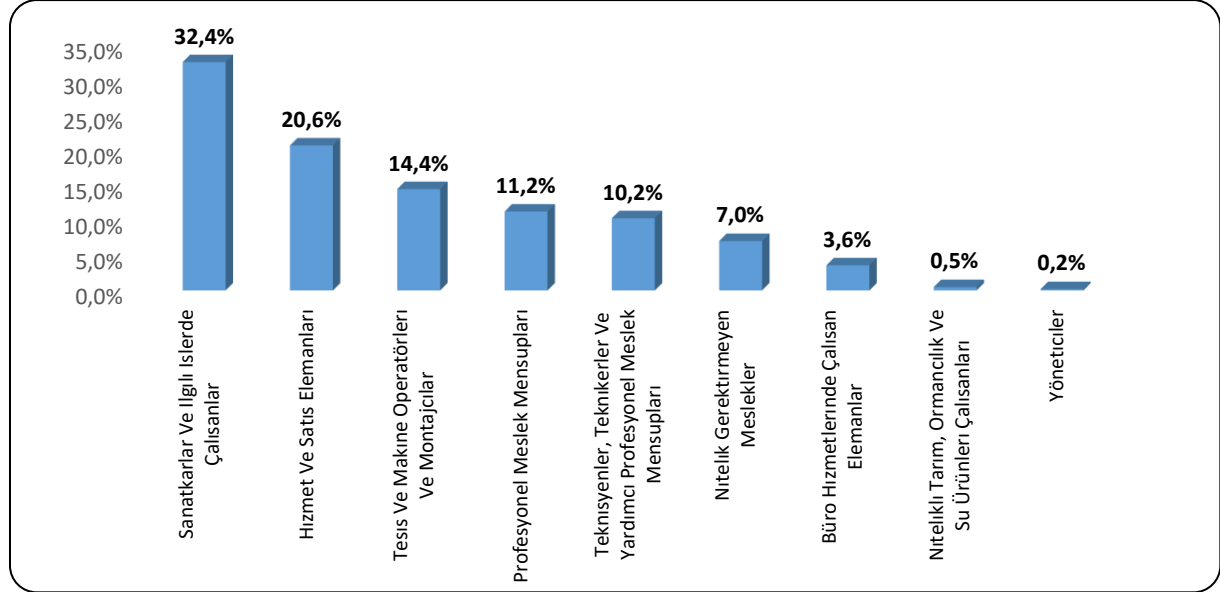
Tablo 21: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
İmalat	402
Toptan ve Perakende Ticaret	160
İnşaat	113
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	108
Ulaştırma ve Depolama	84
Eğitim	52
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	42
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	39
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	31
Bilgi ve İletişim	22
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	17
Gayrimenkul Faaliyetleri	10
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	5
Diğer Hizmet Faaliyetleri	3
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtım	1
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	1
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1
Genel Toplam	1.091

Kaynak: İPA 2019

Mersin ilinde bin 91 kişilik işgücü temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları sektör bazında incelendiğinde, özellikle İmalat sektörü ön plana çıkmaktadır. Mersin ilinde temininde güçlük çekilen elemanların yüzde 36,9'u bu sektörde yer almaktadır. Bunun dışında, Toptan ve Perakende Ticaret, İnşaat ve Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörleri de eleman temininde güçlük çekmede ön plana çıkan diğer sektörlerdir.

Şekil 22: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

Mersin ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok 354 kişi ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 32,4'ü bu meslek grubunda yer almaktadır.

Türkiye genelinde Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu temininde güçlük çekilen eleman sayısında birinci sırada bulunmaktadır. Türkiye genelinde temininde güçlük çekilen meslekler içerisinde ilgili meslek grubunun payı yüzde 30,7 seviyesindedir. Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubu ise yüzde 22,3 oran ile ikinci sırada bulunmaktadır.

Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı

Meslekler	TGÇM Eleman Sayısı
Konfeksiyon İşçisi	51
Garson (Servis Elemanı)	49
El ve Makine Dikişçisi (Genel)	46
Satış Danışmanı / Uzmanı	37
Makineci (Dikiş)	36
Güvenlik Görevlisi	36
Aşçı	30
Pazarlamacı	22
Şoför-Yük Tasıma	20
Ayıklama Bandı İşçisi - Et ve Balık Ürünleri	20
Diğer	744
Toplam	1.091

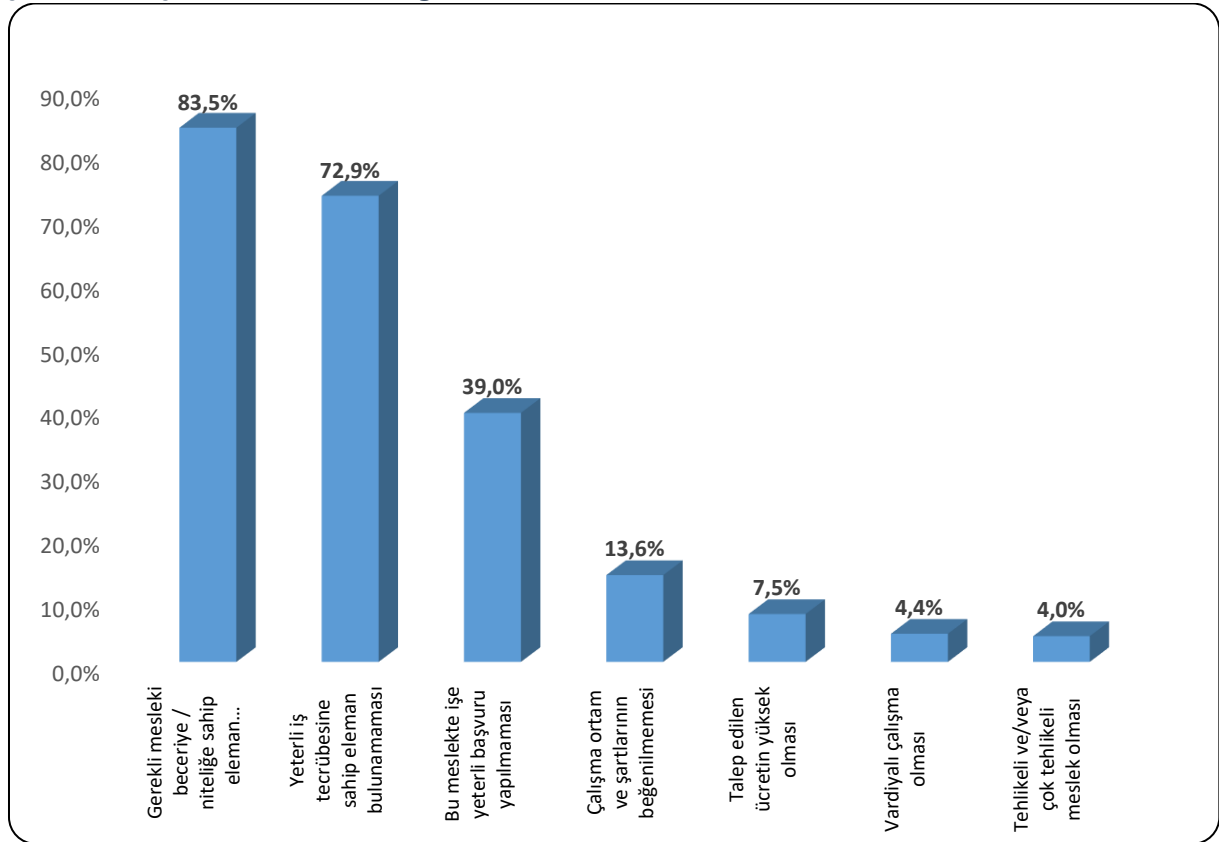
Kaynak: İPA 2019

Mersin ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 51 kişi ile Konfeksiyon İşçisi mesleği yer almaktadır. Bu mesleğin ardından sırasıyla 49 kişi ile Garson (Servis Elemanı) ve 46 kişi ile El ve Makine Dikişçisi (Genel) meslekleri gelmektedir.

Geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre temininde güçlük çekilen ilk on meslekle bu yılki araştırma sonuçlarını kıyasladığımızda; 2018 yılında El ve Makine Dikişçisi (Genel), Güvenlik Görevlisi ve Hasta ve Yaşlı Bakım Elemanı mesleklerinin ilk sıralarda yer aldıkları görülmektedir. Mersin ilinde bazı mesleklerin, önceki yıllarda olduğu gibi temininde güçlük çekilen meslekler arasında yer almaya devam etmekle birlikte meslekler arası sıralamanın değiştiği görülmektedir.

Konfeksiyon İşçisi, Garson (Servis Elemanı), El ve Makine Dikişçisi (Genel), Satış Danışmanı / Uzmanı ve Pazarlamacı ve Aşçı gibi mesleklerin aynı zamanda açık işi en çok olan meslekler arasında yer alması, ilin istihdam politikalarına yön vermesi adına önemli bir bilgidir.

Şekil 23: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

Mersin ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır. Türkiye geneli 20+ istihdamlı işletmelerin TGÇM Nedenleri Dağılımında da ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır. Bu nedeni Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması takip etmektedir.

Mesleklere göre TGÇM dağılımı incelendiğinde, açık işi en çok olan mesleklerle temininde güçlük çekilen mesleklerin benzerlik gösterdiği görülmektedir. TGÇM nedenlerinin dağılımına bakıldığında ise ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması gelmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen bu nedeni ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için aranan yeterli iş tecrübesine sahip bireyler sağlandığında işgücü talep ve arzı dengelenmiş olacaktır.

Tablo 23: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri

Meslekler	Bu meslekte işe yeterli başvuru bulunamaması	Gerekli mesleki beceriye / niteliğe sahip eleman bulunamaması	Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	Çalışma ortam ve şartlarının beğenilmemesi	Talep edilen ücretin yüksek olması	Vardiyalı çalışma olması	Tehlikeli ve/veya çok tehlikeli meslek olması
Konfeksiyon İşçisi	50,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Garson (Servis Elemanı)	27,1%	79,2%	66,7%	54,2%	2,1%	2,1%	0,0%
El ve Makine Dikişçisi (Genel)	53,3%	100,0%	100,0%	13,3%	0,0%	0,0%	0,0%
Satış Danışmanı / Uzmanı	19,4%	77,8%	77,8%	5,6%	13,9%	0,0%	0,0%
Makineci (Dikiş)	71,4%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Güvenlik Görevlisi	28,6%	57,1%	0,0%	71,4%	0,0%	57,1%	0,0%
Aşçı	6,9%	89,7%	72,4%	37,9%	10,3%	0,0%	0,0%
Pazarlamacı	57,1%	100,0%	95,2%	23,8%	0,0%	0,0%	0,0%
Şoför-Yük Tasıma	50,0%	85,0%	100,0%	5,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Ayıklama Bandı İşçisi - Et ve Balık Ürünleri	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Kaynak: İPA 2019

Mersin ilinde eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenlerine bakıldığında, Güvenlik Görevlisi mesleği hariç ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamamasının TGÇM nedeni olduğu görülmektedir. Güvenlik Görevlisi mesleğinde ise TGÇM nedeni olarak ilk sırada Çalışma Ortam ve Şartlarının Beğenilmemesi belirtilmiştir. Tehlikeli veya Çok Tehlikeli Meslek Olması seçenekleri ilk on meslek arasında temininde güçlük çekilme nedeni olmamıştır. Vardiyalı çalışma olması ise yalnızca Güvenlik Görevlisi ve Garson

(Servis Elemanı) meslekleri için TGÇM nedeni olmuştur. Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması seçeneği Güvenlik Görevlisi mesleği dışında diğer tüm meslekler için yüksek oranda belirtilen bir temininde güçlük çekilme nedeni olmuştur.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. İşgücü Piyasası Araştırmaları da bu bağlamda işverenlere bir sonraki yılda öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimleri belirlenmektedir.

Bu bölümde Mersin ilinde 2019 Yılı Nisan-Mayıs dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen “30 Nisan 2020 tarihi itibarıyla işletmenizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?” sorusuna Türkiye genelinde işletmelerin yüzde 19,3’ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Mersin ilinde işletmelerin yüzde 18’i istihdamın artacağını öngörmüştür. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işletmelerin oranı, ülke genelinde yüzde 3,9 iken Mersin ilinde ise bu oranın üzerinde yüzde 5,6 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artış	Azalış	Değişmeyecek	Fikrim Yok
Toptan ve Perakende Ticaret	21,1%	4,1%	28,5%	46,3%
İnşaat	9,3%	11,8%	22,0%	56,9%
İmalat	23,4%	4,0%	22,3%	50,3%
Ulaştırma ve Depolama	15,8%	4,6%	26,3%	53,3%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	18,1%	1,0%	27,6%	53,3%
Eğitim	27,7%	5,3%	23,4%	43,6%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	19,5%	4,9%	17,1%	58,5%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	23,2%	3,6%	28,6%	44,6%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	16,0%	12,0%	18,0%	54,0%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	12,0%	0,0%	24,0%	64,0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	5,6%	0,0%	33,3%	61,1%
Gayrimenkul Faaliyetleri	7,7%	7,7%	53,8%	30,8%
Elektrik, gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	8,3%	0,0%	50,0%	41,7%
Bilgi ve İletişim	18,2%	0,0%	18,2%	63,6%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	0,0%	0,0%	62,5%	37,5%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön ve İyileştirme Faaliyetleri	14,3%	0,0%	14,3%	71,4%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	33,3%	0,0%	0,0%	66,7%
Genel Toplam	18,0%	5,6%	24,9%	51,5%

Kaynak: İPA 2019

Sektörlere göre istihdam değişim beklentisi incelendiğinde istihdamda artış bekleyen işletmelerin oranı sırasıyla Finans ve Sigorta Faaliyetleri, Eğitim, İmalat ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde en yüksek düzeydedir. İstihdamda azalış bekleyen işletme oranı en yüksek sektörler ise Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler, İnşaat ve Gayrimenkul Faaliyetleri sektörüdür. Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor, Gayrimenkul Faaliyetleri ve ile Elektrik, gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörlerinde yer alan işletmelerin yarıdan fazlası gelecek dönemde istihdamlarının değişmemesini beklemektedirler. Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründeki işletmelerin çoğu ise istihdam değişimine ilişkin fikir beyan etmemiştir.

Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NIDO
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	76	6,3%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	207	5,5%
İmalat	1.532	5,2%
Eğitim	211	4,3%
Toptan ve Perakende Ticaret	895	4,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	322	3,6%
İnşaat	295	3,1%
Bilgi ve İletişim	19	3,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	109	2,7%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	33	2,3%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	16	1,1%
Ulaştırma ve Depolama	162	1,0%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	8	0,9%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	1	0,7%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	2	0,3%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	0	0,0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	-9	-2,4%
Genel Toplam	3.879	3,7%

Kaynak: İPA 2019

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerde 2020 Nisan-Mayıs dönemlerinde 2019 Nisan-Mayıs dönemine göre istihdamın yüzde 3,6 artacağı beklenmekte olup Mersin ilinde ise bu oran yüzde 3,7 olup ülke geneline oldukça yakın gerçekleşmiştir.

En fazla net istihdam değişimi bin 532 kişilik artış ile İmalat sektöründe beklenmektedir. En fazla net istihdam değişim oranı ise yüzde 6,3 ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe beklenmektedir. Mersin ilinde istihdam azalışı beklenen sektör ise Gayrimenkul Faaliyetleri sektörüdür.

Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grupları	Net İstihdam Değişimi	NIDO
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	1.319	7,4%
Hizmet ve Satış Elemanları	747	4,3%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	880	4,1%
Profesyonel Meslek Mensupları	271	2,7%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	176	2,2%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	380	1,9%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	93	1,1%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	10	1,0%
Yöneticiler	2	0,1%
Genel Toplam	3.879	3,7%

Kaynak: İPA 2019

Yöneticiler ile Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek gruplarındaki küçük çaplı artış beklentileri de dahil olmak üzere hariç tüm meslek gruplarında istihdam artışı beklenmektedir. En fazla istihdam artışı beklenen meslek grubu ise 1319 kişilik artış ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar çalışanlardır. En az artış beklenen meslek grubu ise 2 kişilik artış ile Yöneticiler meslek grubudur.

Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Konfeksiyon İşçisi	İnşaat İşçisi
Beden İşçisi (Genel)	Alçı Sıva Uygulayıcısı
Satış Danışmanı / Uzmanı	Fayans, Seramik Ve Karo Döşemecisi
El Ve Makine Dikişçisi (Genel)	İmal İşçisi
Paketleme İşçisi	Diğer İnşaat Boyacıları
Balık Temizleme İşçisi	Meyve Fidanı Üreticisi
Ambalajcı (El İle)	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)
Garson (Servis Elemanı)	Satış Temsilcisi / Plasiyer
Şoför-Yük Tasıma	İnşaat Mühendisi
Diğer Öğretmenler	Satış Elemanı (Perakende)

Kaynak: İPA 2019

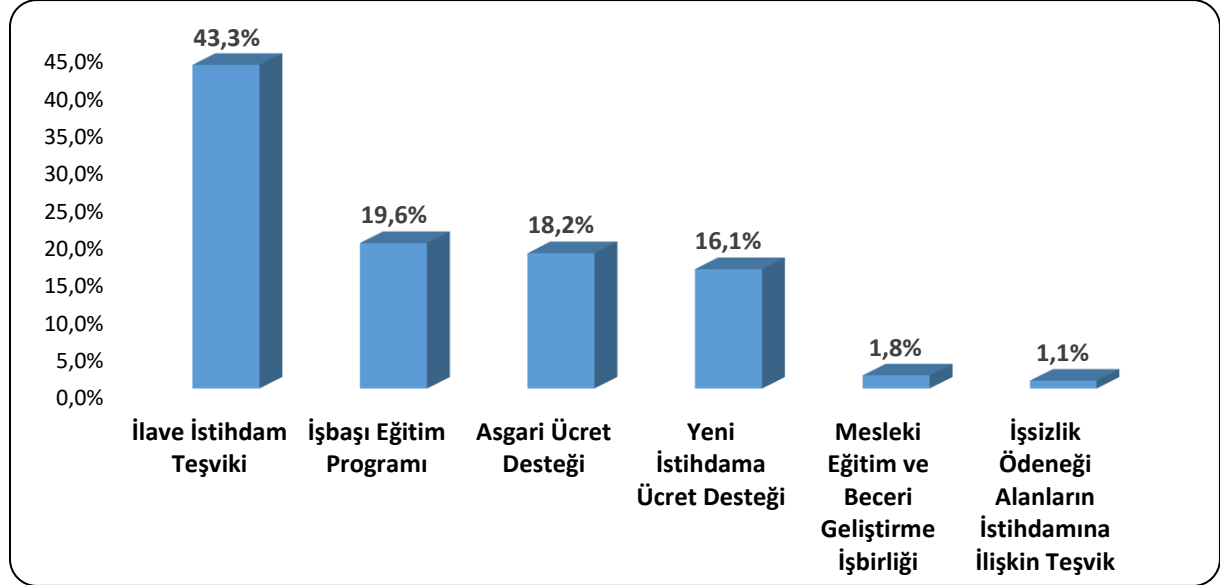
Mersin ilinde gelecek dönem, net istihdam artışının en fazla olması beklenen ilk üç meslek sırasıyla, Konfeksiyon İşçisi, Beden İşçisi (Genel) ve Satış Danışmanı / Uzmanı olup, İnşaat İşçisi, Alçı Sıva Uygulayıcısı ve Fayans, Seramik Ve Karo Döşemecisi meslekleri ise en fazla net istihdam azalışı beklenen ilk üç meslek olarak sıralanmaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam artışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Beden İşçisi (Genel) mesleği istihdam artışı beklenen meslekler içerisinde yine ilk sıralarda yer almaktadır. Konfeksiyon İşçisi ile El ve Makine Dikişçisi meslekleri de yine geçen yıl olduğu gibi net istihdam artışı beklenen meslekler arasındadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam azalışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Mersin ili için ilk sıradaki meslekler arasında aynı meslek bulunmamakla birlikte sektörel anlamda benzerlikler görülmektedir.

Mersin ili için inşaat sektörü ile ilgili mesleklerin son iki yıldır net istihdam azalışı beklenen meslekler arasında üst sıralarda olduğu göze çarpaktadır. Bu veriler ışığında son yıllarda inşaat sektöründe yaşanan daralmanın etkisinin devam ettiği görülmektedir.

Şekil 24: Teşviklerin İstihdama Katkısı

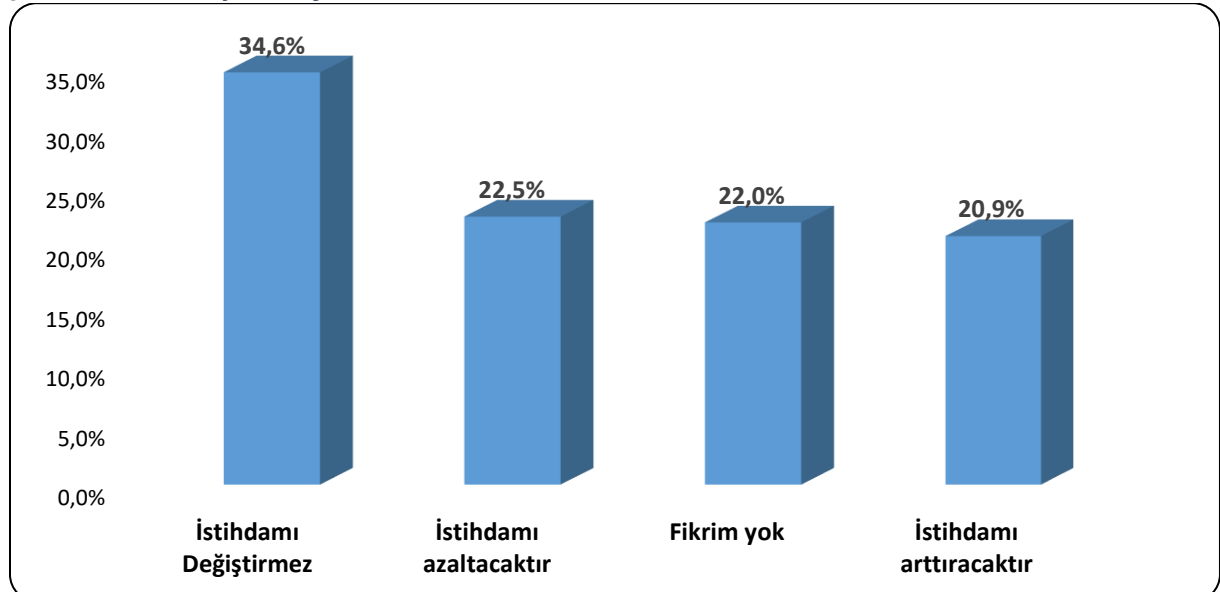

Kaynak: İPA 2019

Mersin ilinde 20+ çalışanı olan işletmelere teşviklerin istihdama olan katkısı sorulmuştur. İşverenler, istihdama en çok katkı sunan teşvikin İlave İstihdam Teşviki olduğunu beyan etmişlerdir. İkinci sırada ise İşbaşı Eğitim Programı yer almaktadır. İşverenler, istihdama en düşük katkıyı sunan teşvikin ise İşsizlik ödeneği alanların istihdamına ilişkin teşvik olarak değerlendirmiştir.

Türkiye genelinde işverenlerin yüzde 34,4'ü istihdama en çok katkı sunan teşvikin İlave İstihdam desteği olduğunu beyan etmişlerdir. İkinci sırada ise Yeni İstihdama Ücret Desteği gelmektedir.

Şekil 25: Teknolojik Gelişmelerin İstihdama Etkisi

Kaynak: İPA 2019

Mersin ilinde 20+ çalışanı olan işletmelerin teknolojik gelişmelerin istihdama etkisi konusunda görüşleri sorulmuştur. İşverenlerin yüzde 20,9'u istihdamı arttıracığını beyan ederken, yüzde 22,5'i ise istihdamı azaltacağını düşünmektedir. İşverenlerin yüzde 34,6'sı teknolojik gelişmelerin istihdamı değişmeyeceği görüşündeyken, yüzde 22'si ise fikir beyan etmemiştir.

Teknolojik gelişmelerin istihdama etkisine ilişkin beklentiler sektörler arası farklılık göstermektedir. Mersin ilinde; Bilgi ve İletişim sektöründe işverenlerin üçte ikisi teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracığını savunurken Su Temini Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri, Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörlerinde ise işverenlerin önemli bir çoğunluğu istihdamı azaltacağı yönünde fikir beyan etmişlerdir.

Türkiye genelinde ise işletmelerin yüzde 31,8'i teknolojik gelişmelerin istihdamı değiştirmeyeceğini, yüzde 22,7'si istihdamı arttıracığını ve yüzde 21'i ise istihdamı azaltacağını düşünmektedir.

SONUÇ

İlin işgücü piyasasının güncel verilere dayalı olarak durumunu ortaya koymaya yönelik yapılan İşgücü Piyasası Araştırması Raporunun ilk iki bölümünde ağırlıklı olarak derlenen veriler sonucu ortaya çıkan mevcut durum yansıtılmaya çalışılmıştır. Raporun sonuç bölümü ise daha çok, derlenen verilere ilişkin kısıtları, saha çalışmasının yönteminden kaynaklı sıkıntıları ortaya koymaya ve somut verilerden yola çıkarak işgücü piyasasının ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik betimlemelerle çözüm önerilerine ulaşmaya yönelik hazırlanmıştır. Bu noktadan hareketle dönemler itibariyle genel manada değişmeyen ve/veya dikkate değer farklılıklar göstermeyen durumlara ilişkin olarak, geçmiş dönem raporlarına atıflarda bulunulmuş, benzer değerlendirmeler ve çözüm önerileri tekrarlanma ve hatırlatılma yoluna gidilmiştir. Yıllar itibariyle raporların hazırlanma yöntemleri ve/veya içeriklerinde yaşanan değişikliklere karşılık, bu yolla, raporların sonuç bölümleri kullanılarak, ilin işgücü piyasasının dönemler açısından bütüncül bir şekilde ele alınması ve tüm kullanıcılar açısından dönemler itibariyle değerlendirme yapılabilecek bir duruma getirilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Teknoloji alanında yaşanan hızlı gelişmeler, uluslararası sermaye hareketleri ve ekonomik anlamda yaşanan küreselleşme, tüketim eğilimlerini, üretim ve çalışma koşullarını, organizasyon yapılarını, üretim modellerini, eğitim ve istihdam olanaklarını etkilemekte ve değiştirmektedir. Mevcut ortam koşullarında gerçekleştirilecek işgücü piyasası analizlerinin de, ihtiyaç duyulan tüm detayları kapsayacak derinlikte, yapılan değerlendirme ve ortaya konulan önerilerin uygulamaya dönüşümünü sağlayacak en doğru zamanda kullanıcılara sunulması zorunluluk halini almıştır.

Mersin İli İşgücü Piyasası Araştırması Raporunun temel amacı; arz göstergeleri ve veri setleri ile talep göstergeleri ve veri setleri arasındaki ilişki ve bağlantıları tespit edip analize tabi tutarak il düzeyinde aktif istihdam politikalarının oluşturulmasına katkı sağlamaktır. Aktif istihdam politikaları yoluyla işsizliğin azaltılıp istihdamın artırılması, işgücü piyasasında arz ve talep arasında mevcut dengesizliklerin ortadan kaldırılması ile yakından ilişkilidir. İşgücü Piyasası Araştırması Raporu ile özellikle işgücü talebine ilişkin elde edilen bulgular ve işgücü arzının yapısına ilişkin veriler ışığında işgücü piyasasındaki dengesizliklerin giderilmesine yönelik öneri ve değerlendirmelere ulaşılırken, temininde güçlük çekilen işgücüne gerekli niteliklerin kazandırılması konusunda il düzeyinde aktif istihdam politikaları için en temel veriler de sağlanmış olmaktadır.

Ancak İşgücü Piyasası Araştırması Raporu çerçevesinde gerek arz bileşenlerine ilişkin gerekse talep bileşenlerine ilişkin temin edilen, kullanılan ve derlenen verilerle ilgili bazı kısıtlar bulunmaktadır. 2012 ve 2013 yıllarında ilin işgücü piyasası analizi yapılırken arz yapısı ve arzı etkileyen değişkenler konusunda eldeki mevcut verilerin kullanımı yoluna gidilmiştir. Bu noktada özellikle işgücü piyasasına arz yönünden bakarken kullanılabilecek verilerin çoğunluğunun Mersin ili özelinde değil, Adana ve Mersin illerini kapsayan TR62 bölgesi genelinde mevcut olmasından kaynaklanan sıkıntılar yaşanmıştır.

İl geneline ilişkin olarak açıklanan en son işsizlik verisi 2013 yılına aittir. 2013 yılı TÜİK verilerine göre işsizlik oranının il genelinde yüzde 12,4 olduğu görülmektedir. TÜİK 2013 yılından günümüze il bazında değil ulusal ve bölgesel işsizlik oranı verisi yayınlamaktadır. 2018 TÜİK verilerine göre TR62 (Adana-Mersin) bölgesinde işsizlik oranı yüzde 11,2'dir. TR62 bölgesi içinde, Adana ve Mersin illeri sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesi, demografik yapısı ve coğrafi konumu bakımından birbirine benzer özellikler taşımakla birlikte, derlenen verilerin bölge bazında olması, ilin gerçek durumunun değerlendirilmesine tam olarak imkân sağlamamıştır.

Bu sebeple 2014,2015 ve 2016 yılları araştırma raporları hazırlanırken arz bileşenlerine ilişkin veriler konusunda sadece bir kısım ekonomik göstergeye değinilmiş olup, bu verilere ek olarak İŞKUR veri tabanından elde edilen verilerinden faydalanılmıştır. 2017 ve 2018 yıllarında ise arz bileşenlerine ilişkin veriler konusunda ekonomik göstergelere hiç vurgu yapılmamıştır. Bu değişikliğin sonucu olarak da önceki dönemlerde hazırlanan raporlarda yer alan arka plan veri setlerinin üretilmemesi sebebiyle bu çalışma kapsamında bir karşılaştırmaya tabii tutulamaması sonucu ortaya çıkmıştır. 2019 yılı için TÜİK verilerinden yola çıkılarak bazı değerlendirmelere ulaşılmış olup bu veri ve değerlendirmelere, raporun sadece sonuç kısmında yer verilmiştir.

Kurumumuz verileri, Kurumumuza başvuru yapan iş arayan verilerini ve Kurumumuzdan hizmet alan işveren verilerini içeriyor olsa da henüz işgücü piyasasının tüm aktörlerine ulaşamamış olması sebebiyle bütünsel bir veri tabanını tam anlamıyla yansıtamamaktadır. Ayrıca Kurumumuz verilerinin işgücü piyasasının dinamizmi karşısında sürekli güncelleme ve ayıklamaya tabii tutulması bir zorunluluk halini almış olup tüm ekonomik ve sosyal taraflarca kabul edilebilir ve sağlıklı verilere kavuşmak için veri tabanımız ve teknolojik altyapımız konusunda da geliştirmeler yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Kurum personellerimiz, kayıtların güncel tutulması ve kapalı işyerlerinin takibi konusunda özverili çalışmalar sergilemeye çalışmakla birlikte bu konuda teknolojik destek alınması çok daha sağlıklı verilere ulaşılmasını sağlayacaktır. Kurum personeline ilişkin olarak 2019 yılında gerçekleştirilen branşlaşma çalışmalarının ve yazılım konusunda sürdürülen geliştirme süreçlerinin sonucunda kurum veri tabanında yer alan bilgilerin kabul edilebilirlik düzeyinin de artacağı öngörülmektedir.

İşgücü piyasasının talep tarafında, verilerin derlenmesi amacıyla referans dönem içerisinde, tamamen bu amaca yönelik bir araştırma düzenlenmiş olmasına karşılık, bu araştırmada verilerin temin edilmesinde ve temin edilen verilerin değerlendirilmesinde önceki yıllarda bazı kısıtlarla karşılaşmıştır. Bu kısıtlar dönemler itibariyle raporlara yansıtılırken aynı zamanda sorunların çözülebilmesi amacıyla ilgili birimlerle paylaşım yoluna gidilmiş olup 2018 ve 2019 yılı araştırmaları itibariyle büyük ölçüde çözüme kavuşturulmuştur.

2018 ve 2019 yılı saha araştırmalarında TÜİK'ten alınan güncellenmiş işyeri listelerin kullanılması ile koordinasyon ve saha ekiplerinin listede yer alan işyerlerinin tespiti konusunda yaptıkları kapsamlı çalışmalar neticesinde her 100 işyerinden 95'ine ulaşılmıştır. Geçmiş yıllar araştırmaları esnasında karşılaşılan en önemli kısıt, saha çalışması yoluyla verilerin toplanması aşamasında, araştırmanın temelini oluşturan ve Türkiye İstatistik Kurumu'ndan (TÜİK) çekilen firma listelerinden kaynaklanmıştır. Dönemler itibariyle TÜİK' in idari kayıtları esas alarak oluşturduğu listelerde yer alan bilgilerle, bir kısım işyerinin fiili durumları uyumsuzluk göstermiş olup söz konusu durum kayıtların idari kayıtlar olması ve diğer kamu kurumlarının çeşitli sebeplerle güncelleme veya listeden çıkarma işlemi yapmamasından dolayı TÜİK listelerine yansımından kaynaklanmıştır. Bu durum, geçmiş yıllar araştırmalarında art arda gelen raporlama dönemleri itibariyle ulaşılamayan örneklemeler nedeniyle, araştırmada kullanılan formların neredeyse her beş işyerinden biri için veri tabanına "cevapsızlık formu" olarak yansımaya sebep olmuş ve söz konusu firmalardan temin edilmesi planlanan verilere ulaşmak mümkün olamamıştır. Saha çalışmalarının tüm dönemler itibariyle hazırlanan takvime uygun şekilde ve zamanında tamamlanmasına karşılık, söz konusu durum veri kalitesine etkide bulunmuştur. Önümüzdeki dönemler için araştırmanın daha gerçekçi sonuçlar vermesi 2018 ve 2019 yılı saha çalışmalarında olduğu gibi işverenlerin ulaşılma düzeyi ile bağlantılı olarak yükselecektir.

Gerçekleştirilen araştırma neticesinde elde edilen verilerin sağlıklı olma düzeyi, bu aşamadan sonra gerçekleştirilen değerlendirme ve analiz çalışmalarına direkt olarak etkiye bulunmaktadır. Talep veri setlerinin oluşturulması konusunda karşılaşılan kısıtlardan biri de; yine önceki çalışma dönemlerinde olduğu gibi yapılan saha çalışmaları esnasında, bir kısmı çalışmaya katılan kurum personelinden kaynaklı, bir kısmı da işverenden/ işveren temsilcisinden kaynaklı sebeplerle, sorulan sorulara tam olarak sağlıklı yanıtlar alınamamış olmasıdır. Bu sonuca, firmalar için düzenlenen formlarda yer alan bilgiler ile verilen cevapların karşılaştırılarak değerlendirmeye tabi tutulması neticesinde ulaşılmış olmasına karşılık, bu değerlendirmeyi veri setlerine yansıtacak bir ölçek bulunmamaktadır.

Ayrıca saha çalışması sürecinde ve saha çalışmasının tamamlanması sonrasında koordinasyon ekibi tarafından saha çalışmasına katılan elemanlarla yapılan birebir görüşmeler ve değerlendirme toplantılarında da yine ölçülebilir olmamakla beraber benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

İŞKUR tarafından tüm ülkeyi kapsayacak şekilde düzenlenen İşgücü Piyasası Araştırmaları, Cumhuriyet tarihinde eşi görülmemiş çapta büyük ve önemli araştırmalardır. Bu çalışmaların ölçeğinin büyüklüğü takdire şayan olmakla birlikte, işgücü piyasası açısından yapılacak analizler neticesinde ortaya konulacak sonuç ve çözüm önerilerinin gerçekçi olabilme ölçütü, analizin kapsamının genişliği ve ne kadar derinlemesine uygulandığı ile yakından ilintilidir. Bu çerçevede gerçekleştirilen analizlerin saha çalışması aşamasının, işgücü piyasasının tüm taraflarını kapsayacak şekilde uygulanması önem arz etmektedir. 2012 yılından bu yana gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırmalarının saha çalışmaları sadece "talep" boyutuyla sınırlı kalmış olup, "arz" boyutuna ilişkin olarak, işverenlere uygulanan yüz yüze görüşme yönteminin uygulanmamış olması sebebiyle, ne çalışanlardan ne de işsizlerden elde edilmiş herhangi bir veri seti oluşturulabilmiştir. Bu konuda elde olan veriler İŞKUR veri tabanında yer alan idari kayıtlardan elde edilen verilerdir.

Bir diğer kısıt ise işgücü piyasasının genel sorunlarından biri olan kayıt dışı çalışma ile ilgilidir. Kayıt dışı çalışma Türkiye genelinde uzun yıllardır bir sorun olarak karşımıza çıkmakta olup, son yıllarda gerçekleştirilen planlı çalışmalar neticesinde dönemler itibarıyla düşüşler göstermeye başlamıştır. Ancak hali hazırda TR62 Bölgesi için kayıt dışılık oranları Türkiye ortalamasının üstünde seyretmektedir.

Kayıt dışı çalışma ve çalıştırma olgusu toplumun tüm kesimleri tarafından bilinen bir olgu olmakla beraber, işverenlerin kamu kurum/kuruluşları ile yaptıkları ortak çalışmalarda kayıt dışı çalıştırdıkları personellere ilişkin bilgileri paylaşmama yönünde bir yaklaşım sergiledikleri söylenebilir.

Bu değerlendirme ışığında, işgücü piyasası araştırması kapsamında yapılan saha çalışması esnasında ulaşılan işverenlerin de sadece kayıtlı çalışanlarına ilişkin veri ve bilgileri paylaştığı düşünülmektedir. Koordinasyon ekibinin saha elemanları ile yaptığı görüşmelerden alınan geri bildirimler de bu görüşü kuvvetlendirmektedir. Her ne kadar saha ekibi bu anlayışı kırmaya yönelik çaba sarf ederek olabildiğince gerçekçi rakamlara ulaşmaya çalışsa da bu konuda hala alınması gereken mesafeler bulunmaktadır. Kayıt dışı istihdamın önlenmesine yönelik Bakanlık düzeyinde alınan kararlar ile bu politika ve kararlara uygun olarak sahada gerçekleştirilen uygulamaların başarılı olması, konuya ilişkin faaliyet gösteren kamu kurum/kuruluşların görevlerini eksiksiz sürdürmesine ek olarak işçi, işveren ve tüm tarafların konuya yaklaşımının değişmesiyle bağlantılı şekilde mümkün olacaktır.

İşgücü Piyasası Araştırma Raporları yıllar itibariyle geniş kapsamlı çalışmalar sonucu ortaya konmuş eserler olup raporların ihtiva ettiği verilerin bir kısmı önceki dönemlerle karşılaştırma yapılmasına imkân vermektedir. Ancak işverenlere uygulanan bilgi formlarının içeriğinde yıllar itibariye geliştirmeye yönelik olarak çalışmalar yapılmaktadır. Bu kapsamda akademik çevrelerle gerçekleştirilen toplantılar ve çalıştaylar neticesinde, oluşturulan komisyon tarafından İşyeri Bilgi Formunda çerçeve yapı korunmakla birlikte bazı değişikliklere gidilmiştir. Bu değişiklikler neticesinde üretilen veri setlerinin bir kısmında doğal olarak değişiklikler gerçekleşmiş ve sonuç itibariyle yapılan her analiz de bir önceki rapora göre bazı farklılıklar göstermiştir. Yine geçmiş yıllarda saha çalışmalarının uygulama dönemleri arasında zaman zaman farklılıklar yaşanmış, mevsimsellik etkisi ve saha çalışmalarının gerçekleştirildiği dönemler arasında standardizasyonun olmamasına ek olarak çalışmaya veri sağlayan bilgi formlarında değişikliklere gidilmiş olması raporun bir diğer kıstı olmuştur. Son dönemlerde çalışmanın mevsimsellik etkisi ortadan kaldırılmış, çerçeve bilgi formunun ana hatlarının belirlenmiş olması yoluyla da verilerin dönemsel olarak karşılaştırılması daha sağlıklı bir yapıya kavuşmuştur.

İstihdam ile istihdam edilen nüfusun eğitim düzeyi arasında önemli bir ilişki bulunmaktadır. Çalışabilir yaştaki nüfusun eğitim düzeyinin düşük olması bir yandan işgücü piyasasına dâhil olmayı zorlaştırdığı gibi, diğer yandan da işgücü piyasasına girenlerin oldukça düşük ücretlere razı olması ve kayıt dışı istihdam gibi sıkıntıları beraberinde getirmektedir. Bu aşamada, daha önce yapılan çalışmalarda da ortaya konulan bir analizi, geçerliliğini koruyor olması sebebiyle paylaşmak gerekliliği bulunmaktadır. İşgücü piyasalarının sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi için eğitim ve istihdam arasında ilişkide herhangi bir kopukluk yaşanmaması gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında, gerek Mersin İli gerekse Türkiye genelinde eğitim sürecini tamamlayarak herhangi bir okuldan mezun olanların, bir başka ifadeyle; işgücü piyasasına arz tarafından dâhil olmak isteyenlerin, bilgi ve becerilerinin yeterli düzeyde olmadığı ve davranışlarının piyasanın taleplerini karşılamaktan oldukça uzak olduğu görülmektedir. Bir taraftan öğrencilere verilen eğitimler işgücü piyasasında talep edilen nitelikleri yeterince karşılayamazken, diğer taraftan ekonomi, işgücü piyasasında eğitilmiş işsizlere uygun işler yaratamamaktadır.

Eğitim ve istihdam arasındaki kopuklukların yerel düzeyde en alt seviyelere düşürülebilmesi kurumlar arasında sağlanacak üst düzeyde işbirlikleri ile sağlanabilecektir. Bu çerçevede bir işbirliğine ulaşabilmek için, İŞKUR İl Müdürlükleri, İl Milli Eğitim Müdürlükleri, Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları ve işverenleri temsilen Ticaret ve Sanayi Odaları ile Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birlikleri başta olmak üzere, ekonomik ve sosyal tüm tarafları bünyesinde barındıran İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları (İİMEK) oluşturulmuştur. İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları (İİMEK), mesleki ve teknik eğitim ile işgücü piyasası arasında kurumsal bir bağ oluşturması ve işbirliğine dayalı bir yönetim mekanizması sağlaması açısından önem arz etmekte olup, bu kurulların, yapılacak çalışmalar ve alınacak kararlar yoluyla etkinliklerini daha üst düzeylere taşıması gerekmektedir. İŞKUR'un bu yönde gerçekleştirdiği çalışmalar neticesinde İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları (İİMEK) her geçen dönem ilin istihdam ve eğitim politikalarına yön veren gündemlerle toplanan ve verimliliğini sürekli arttıran bir yapı konumuna gelmektedir.

İşgücü piyasası araştırması kapsamında açık işler için yapılan bildirimlerin cinsiyet dağılımının incelenmesi bazı değerlendirmeler yapmamıza imkân sağlamaktadır. İşverenlerin talep ettikleri eğitim düzeylerinin incelenmesi neticesinde; eğitim seviyesi yükseldikçe, kadınların işgücü piyasasına dâhil olmalarının daha kolay gerçekleşebildiğini sonucuna ulaşılmaktadır. Ülkemiz işgücü piyasasının genel yapısı genel olarak değerlendirildiğinde, kadınların ve

gençlerin işgücüne katılımlarının ve istihdam olanaklarının artması, işsizlik oranlarının ise azalması amacıyla, bu kesimler için özel önlemler alınması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu önlemler il düzeyinde belirlenecek istihdam politikalarının yanında Kurumumuzca düzenlenecek eğitim ve programları da kapsamalıdır. Sonuç itibarıyla; düzenlenecek olan işgücü yetiştirme faaliyetlerinin öncelikli hedef kitlesi kadınlar ve genç nüfus olmalıdır.

İşgücü piyasası açısından nihai hedefin, istihdamın artırılması olduğu gerçeğinden hareket edildiğinde, istatistikler kadın istihdamını artırmadan bu hedefe ulaşmanın mümkün olmadığını göstermektedir. Bunun için de kadın eğitim seviyesinin artırılması ve düşük eğitim seviyesine sahip kadınların da istihdamına yönelik teşviklerin ve girişimcilik programlarının geliştirilmesi gerekmektedir. Mersin’de İŞKUR’a kayıtlı kadın işsizlerin çoğunun nitelik gerektirmeyen mesleklerde kayıtlı olduğu görülmektedir. Bu kişilerin istihdamda yer alabilmeleri işverenin istediği mesleki becerilere sahip olacak şekilde eğitilmelerine bağlıdır.

Mersin ilinde İŞKUR’da kaydı bulunan işsizlerin büyük bir bölümünün vasıf gerektirmeyen mesleklere sahip olduğu görülmektedir. Mersin’de mesleksizlik kaynaklı işsizlik sıkıntısı kadar kalifiye eleman sıkıntısı da yaşanmaktadır. İşverenler, açık işlerinde ve eleman temininde güçlük çektiği mesleklerde çalışacak personelin mesleki becerisi ve tecrübesine önem verdiğini ifade etmektedir. Bu durum kalifiye eleman talebinin karşılanamadığını göstermekte olup İŞKUR’un mesleki eğitim kursları gibi aktif işgücü programlarının önemini ortaya çıkarmaktadır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan temininde güçlük çekilen mesleklere göre bir planlamayla kursların açılması istihdama yardımcı olacaktır.

Mersin ili İşgücü Piyasası Araştırma sonuçlarına göre toplam çalışanların yüzde 75,3’ü erkeklerden, sadece yüzde 24,7’si kadınlardan oluşmaktadır. İlimizde en fazla sayıda kadın çalışanın istihdam edildiği sektör Toptan ve Perakende Ticaret sektörüdür. Sektörler kendi içinde değerlendirildiğinde ise kadın çalışan oranı en yüksek olan sektör İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörüdür. Kadın çalışan oranı diğer sektörler ile kıyaslandığında nispeten daha yüksek olan sektörler İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, Eğitim ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri gibi genellikle belirli bir eğitim düzeyi gerektiren işletmelerdir. Yukarıda açıklanan göstergelerle birlikte bu gösterge de Mersin ilinde belirli bir eğitim düzeyine sahip kadınların istihdam edilme şansının daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Kamu istihdam kurumu olarak İŞKUR bu konuda faaliyetlerini son yıllarda geliştirmiş ve çeşitlendirmiş olup kadın ve genç istihdamı konusunda kendine agresif ancak gerçekçi hedefler koyarak planlı çalışmalarını sürdürmeye devam etmektedir.

2018 yılında aktif işgücü piyasası programları kapsamında 134 adet meslek edindirme kursu düzenlenmiş olup bu kurslardan 2 bin 527 kişi faydalanmıştır. Mesleki eğitim kursları geçmiş dönemlerde ciddi bir atılım gösterirken özellikle İşbaşı Eğitim Programlarının daha ön plana çıkmasından sonra azalma eğilimi içerisine girmiştir. İŞKUR kurslarının dönemsel dalgalanmalar olmakla birlikte birçok kişiye beceri kazandırdığını ve işgücü piyasasında etkinliğini daima koruduğu görülmektedir.

Araştırma verilerinden hareketle kurumun son yıllarda aktif işgücü programları arasında İşbaşı Eğitim Programları üzerinde yoğunlaştığı ve bu programlar ile katılımcı sayılarının artırılması, buna uygun olarak mesleki eğitim kurslarına verilen ağırlığın nispeten azaltılması yönünde bir politika izlediği söylenebilir. Bunun yanında girişimcilik programları 2013 yılında kurum kaynaklı olmayan sebeplerden dolayı yaşanan istisnai düşüş haricinde belirli bir seviyede desteklenmekte olup, girişimcilik potansiyeline sahip başvuru sahiplerinin eğitimi gerçekleştirilmektedir.

İŞKUR tarafından açılan kurs ve işbaşı eğitim programlarının yararlanıcılara mesleki beceri ve tecrübe kazandırdığı bunun sonucunda da yararlanıcıların işgücü piyasasında tutunma ihtimalinin arttığı söylenebilir.

İŞKUR'un düzenlendiği aktif işgücü programları ile kişilerin işgücü piyasasının gerekleri hakkında bilgilerini artırarak meslek kazanmaları, mesleklerinde gerekli beceri ve tecrübeyi kazanmaları amaçlanıp böylece işgücü piyasasına girişte İŞKUR'un aracı rol alması amaçlanmaktadır. Yıllar itibarıyla istatistikler incelendiğinde aktif işgücü programlarına ilginin arttığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Mersin ilinde 20+ istihdamlı işletmelerde çalışan sayılarına göre istihdamda öncü sektörler İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret, Ulaştırma ve Depolama, İnşaat ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörleridir.

Mersin ili İşgücü Piyasası Araştırması döneminde 194 işletmede 771 açık iş tespit edilmiştir. Mersin ilinde İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. 771 kişilik açık işin yüzde 27,6’sına tekabül eden 213 kişilik kısmı, bu sektördeki işverenlerden gelmiştir. İlgili dönemde açık işlerin olduğu diğer sektörler ise Toptan ve Perakende Ticaret Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri ve İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörleridir.

Mersin ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 10,3’nde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının altında olup Türkiye geneli için açık işi olan işletme oranı yüzde 18,4 olarak gerçekleşmiştir.

İşgücü Piyasası Analizinin en temel göstergesi açık iş oranıdır. İşgücü Piyasası Analizi Araştırması kapsamında açık iş; araştırmanın saha uygulaması sürecinde ziyaret edilen işyerlerinde işverenlerin “fiilen” ihtiyaç duydukları meslekleri ifade etmektedir. Açık iş yaratılmış, dolu olmayan veya yakında boşalacak olan pozisyonları tanımlar. İşverenler bu pozisyonları ya hemen ya da yakın bir gelecekte doldurmayı planlamaktadır. Açık iş oranı; toplam açık iş sayısı ile mevcut istihdamın birlikte değerlendirilmesi sonucunda ulaşılan bir orandır. Bu noktadan hareketle en fazla açık iş bulunan sektör ile açık iş oranı en yüksek sektör farklı olabilmektedir. Açık iş oranlarının yüksekliliği ilgili sektörlerdeki gelişimin bir göstergesi olarak değerlendirilebileceği gibi çeşitli gerekçelerle personel sirkülasyonunun o sektörlerde fazla olmasının da bir sonucu olabilir. Bir diğer neden de çalışan sayılarının az olması sebebi ile küçük hareketliliklerin bile oransal anlamda yüksek ifade edilmesine sebep olabileceğidir. Sektörlere göre açık iş oranı tablosu verilerine göre 2019 yılında Mersin İli geneli için geçerli açık iş oranı yüzde 0,7 olarak gerçekleşmiştir.

İşKUR Açık İş Oranlarının hesaplanması, ekonomik ve sosyal taraflar ve uluslararası platformlarda güvenilir bir veri olarak kabul edilmesi yönünde özverili çalışmalar ortaya koymaya çalışmaktadır. Bununla birlikte, yıllar itibariyle hesaplanan oranlar, bir yandan saha çalışmasının veri toplama aşamasında yaşanmış olması olası ancak tespit edilememiş bir sıkıntıya işaret etmektedir. Diğer taraftan ise ekonomide ve işgücü piyasalarında dışsal etkilerden kaynaklı yaşanan gelişmeler işveren ve işveren temsilcilerinin plan ve beklentilerinde değişimlere sebep olmaktadır.

Açık işe ilişkin çalışmalar sadece yıllık olarak düzenlenen İşgücü Piyasası Araştırmaları ile sınırlı kalmamaktadır. 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanununda “işgücü piyasası verilerini, yerel ve ulusal bazda derlemek, analiz etmek, yorumlamak ve yayınlamak” ile “işgücü arz ve talebinin

belirlenmesine yönelik işgücü analizlerini yapmak, yaptırmak” İŞKUR’un görevleri arasında sayılmıştır. 2012-2016 yıllarını kapsayan ikinci program dönemi ile birlikte, açık işler konusundaki istatistiklerin kapsamının program döneminde Avrupa Birliği mevzuatı da dikkate alınarak genişletilmesi ve açık iş istatistiklerinin yılda 4 kez anket yoluyla derlenmesi görevi İŞKUR’a verilmiştir. Ayrıca bu konu Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe giren 2017-2021 Resmi İstatistik Programı’nda da yer almaktadır. Başka bir deyişle, Avrupa Birliği mevzuatının öngördüğü şekilde Türkiye genelini yansıtan açık iş istatistiklerinin derlenmesi çalışmaları İŞKUR tarafından gerçekleştirilmektedir.

Bu çerçevede 2014 yılı Kasım döneminden itibaren her yıl Şubat, Mayıs, Ağustos ve Kasım aylarında 81 il genelinde Açık İş İstatistikleri Araştırmaları yapılmaktadır. Araştırmaya ilişkin veriler dijital ortamda Genel Müdürlük birimlerine aktarılmakta ve İşgücü Piyasası ve İstatistik Daire Başkanlığımızca analize tabi tutulmaktadır.

Mersin ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla sayıda açık işin Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 27,6’dır.

Açık işi olan işletmelerin yüzde 31,5’inin; aradıkları elemanlarda istenilen eğitim düzeyine verdikleri “eğitim düzeyi önemli değil” cevabı dikkat çekicidir. Bunun arkasında işverenlerin aradıkları elemanlarda eğitim düzeyinden çok iletişim ve ifade yeteneği, pazarlama gücü ve meslekte yeterli bilgiye sahip olmalarını istemesi etkindir.

Eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenleri sıralaması da bu görüşü teyit etmektedir. İşverenlerin büyük çoğunluğu istedikleri elemanları Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması, Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması ve Bu meslekte işe başvuru yapılmaması nedenlerinden kaynaklandığını öncelikli olarak belirtmişlerdir. Son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çekildiği belirtilen çoğu meslek için ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamamasının TGÇM nedeni olduğu görülmektedir. Bu durum, bir yandan mesleki eğitimin önemini bir kez daha somut verilerle kanıtlarken diğer yandan işverenlerin, işgücüne tecrübe kazandırmak adına işgücü piyasasına katkıda bulunmasını zorunlu kılmaktadır. Bu anlamda çeşitli teşviklerle uygulanmakta olan işbaşı eğitim programları yoluyla etkili olmaya çalışılırken bir yandan da farklı istihdam politikaları yoluyla işverenler bu süreçte daha fazla dâhil edilmelidir.

Temininde güçlük çekilen meslekler, açık işler ile birlikte değerlendirildiğinde açık işler ile temininde güçlük çekilen meslekler arasında benzerlik olduğu, en fazla açık iş olan meslekler ile temininde güçlük çekilen mesleklerin bir kısmının aynı olduğu görülmektedir. Söz konusu mesleklere bakıldığında birçoğunun ara eleman kategorisinde olduğu görülmekte olup, ara eleman bulunması noktasında önemli sıkıntılar olduğu söylenebilir. Bu meslekler analize tabii tutulduğunda, açık veya temininde güçlük çekilenlerin, yüksek nitelik ve yüksek eğitim düzeyi gerektirmeyen, düşük maliyetlerle ve kısa vadelerde yetiştirilebilecek elemanlar olduğu da görülmektedir. Bu verilere ve değerlendirme rağmen bu mesleklerin temininde neden güçlük çekildiğine ilişkin hem işveren hem de işçiler ve işsizler tarafından temin edilecek bilgilere ihtiyaç vardır.

İşgücü yetiştirme faaliyetleri planlanırken çalışma sonucunda temininde güçlük çekilen mesleklere ilişkin elde edilen verilerin değerlendirilmesi ve rapor sonuçlarının göz önünde bulundurulması işgücü arzları ile işgücü taleplerinin eşleştirmeleri açısından olumlu sonuçlar doğuracaktır. Ancak bu anlamda yapılacak çalışmalar neticesinde yıllık işgücü eğitim planları oluşturulurken, Kurumun söz konusu mesleklerde düzenlediği eğitimlerden mezun olanlar ve/veya Kurum veri tabanında kayıtlı bu mesleğe sahip elemanların da değerlendirmeye tabii tutulması gerekmektedir.

İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında düzenlenen bilgi formları işveren, işveren vekili veya yetkililer tarafından doldurulmuştur. Bu noktadan hareketle temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında işverenler büyük çoğunlukla işgücünden kaynaklı nedenleri sorun olarak gösterirken önerilen ücretin düşüklüğü ile çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi, vardiyalı çalışma olması gibi işyerinden kaynaklı nedenleri çok fazla sorun olarak görmemişlerdir. Bu veriler ışığında mesleksizlik sorunu ile işgücü piyasasının gerektirdiği eğitim düzeyi, nitelik ve becerilere sahip olmama durumu bir kez daha ortaya konulmakla birlikte, yüksek nitelik ve yüksek eğitim düzeyi gerektirmeyen, düşük maliyetlerle ve kısa vadelerde yetiştirilebilecek elemanların temininde yaşanan güçlükler konusunda işverenden ve piyasa koşullarından kaynaklanan nedenlerin, tablolara yansıyan düşük oranlardan bağımsız olarak ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

İşgücü piyasasında işverenlerin mevcut açık işlerini karşılamak için kullandıkları çeşitli arama kanalları bulunmaktadır. İşgücü piyasası araştırması saha çalışması kapsamında işverenlere kullanmakta oldukları arama kanalları konusunda da sorular yöneltilmiş ve belirli veri setlerine ulaşılmıştır. İşverenler bu soruya karşılık olarak birden fazla seçenek belirtebilmişlerdir. Bu veri setlerine göre Mersin İlinde işverenlerin genel olarak kullanmakta oldukları arama kanalları arasında İŞKUR aracılığı yüzde 72,9 oranıyla ön plana çıkmaktadır. Bu arama kanalını takiben yüzde 61 oranı ile geleneksel bir arama kanalı olan ve işverenlerin hali hazırda aktif olarak kullanmaya devam ettikleri Kendi Çalışanları aracılığı ile arama kanalı yer almaktadır. Mersin İli itibariyle özel istihdam bürolarının yaygın olmaması tabloya da yansımış olup bu arama kanalının çok sık tercih edilmediği belirtilmiştir.

Mevcut araştırmaya dönemi de dâhil olmak üzere son 4 yıl araştırmalarında birbirine benzer şekilde dikkat çekici bir durumla karşılaşmıştır. Farklı değişkenler kullanılarak gerçekleştirilen tüm veri setleri sonucunda İŞKUR aracılığının hemen hemen her düzeyde oldukça yüksek oranlarda arama kanalı olarak tercih ediliyor görünmesi, gerek işgücü piyasasına hâkimiyet, gerek Kurum faaliyetlerinin sonuçları gerekse piyasaya etki oranları açısından değerlendirildiğinde kurum açısından memnuniyet verici bir durumdur. Ancak veri setlerinin bu sonuçları yansıtıyor olmasında, belirli bir oranda, saha çalışmasının Kurum personelleri tarafından gerçekleştiriliyor olmasından kaynaklı, “Kurum çalışmalarının etkinliğini” araştırma raporuna yansıtma çabasının yanı sıra, işverenlerin saha çalışması yapan elemanların İŞKUR personeli olmasından kaynaklı “iyi niyetli” ama tam anlamıyla mevcut durumu işaret etmeyen bildirimlerinin etkili olabileceğinin de not edilmesi faydalı olacaktır. Bu değerlendirmeler ölçülebilir olmamakla beraber belirtilen gerekçelerle arama kanalları konusunda yapılan çalışmanın daha fazla detaylandırılması ve belki de verilerin temin edilmesinde yöntem değişikliğine gidilmesinin tercih edilmesi bu konuda oluşması olası tereddütleri ortadan kaldıracabilecektir.

Eğitim düzeyine ilişkin veriler ve genel olarak işgücü piyasasındaki durağanlık, belli dönemlerde çok fazla bir vasfı olmayan ve düşük eğitim düzeyindeki işsizleri işgücü piyasasına girme açısından zorlamaktadır. İşsizliğin yoğun olduğu dönemlerde işsizlerin, işgücü piyasasından uzun süreli uzak kalmalarını engellemek, çalışma disiplininden kopmamalarını sağlamak ve geçici süreli de olsa gelir desteğinden faydalanabilmeleri amacıyla düzenlenen Toplum Yararına Programların (TYP) yıllar itibariyle kurs ve programlar arasında ön plana

çıkarak adeta lokomotif görevini üstlendiği görülmektedir. Ağırlıklı olarak kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği halinde düzenlenen, diğer kurs ve programlarla karşılaştırıldığında neredeyse hiç tanıtımı yapılmayan bir program olmasına karşılık, ciddi anlamda tanıtımı yapılan ve hatta çeşitli teşviklerle desteklenen programlardan çok daha fazla bilinirliğe sahip olan Toplum Yararına Programların (TYP), son yıllarda, kurumun en aktif, en yoğun ve en fazla mesai ile bütçe ayırdığı asli görevi konumuna geldiği söylenebilir.

Gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Araştırması neticesinde elde edilen veriler ve bulgular, İŞKUR veri tabanından derlenen bazı bilgiler ve TÜİK veri tabanından ulaşılan sonuçlarla birlikte değerlendirildiğinde, İlin işgücü piyasası hakkında daha derinlemesine yorumlar yapma imkanı vermektedir. Mersin Çalışma ve İş Kurumu'nun 2016 yılına kıyasla 2018 yılı itibariyle açık iş karşılama oranlarında yüzde 34,8'lik bir artış görülmektedir. Bu artışın gerçekleşmesinde; hem kurum tarafından alınan açık işlerin kriterler ve ihtiyaca göre daha gerçekçi bir şekilde analiz edilmesi hem de kurumun genel olarak eşleştirme faaliyetlerindeki gelişim etkili olmuştur.

Adana, Mersin-TR62 bölgesi işsizlik oranları 2016 yılına kıyasla 2018 yılında yüzde 0,8 artış göstermektedir. Bu durum İPA kapsamında işverenler tarafından beyan edilen açık iş rakamlarına da yansımıştır. Bunun yanında sanayi 4.0 konusunda özellikle kurumsal firmaların sergiledikleri gelişmelerin de işsizlik oranlarına etkide bulunduğu, orta ve uzun vade de bu etkinin artarak devam edebileceği öngörülmektedir.

Mersin Çalışma ve İş Kurumu'nun 2016 yılı genel işe yerleştirme rakamları 2018 yılı ile kıyaslandığında; 2018 yıl sonu itibariyle yüzde 33,2 oranında bir artış görülmektedir. Bu artış özellikle kurumun önem verdiği gruplardan genç ve kadın istihdamında net olarak göze çarpmaktadır. Genç işe yerleştirme rakamı son üç yılda yüzde 84,3 kadın işe yerleştirme rakamı ise yüzde 76,3 artarak genel işe yerleştirme performansının üstünde gerçekleşmiştir. Genç ve kadın istihdamı konusunda son üç yılda gerçekleştirilen bu performansta genel politika hedef ve kararlarına uygun şekilde yerel düzeyde yapılan çalışmalar etkili olmuştur. Bu kapsamda Mersin Çalışma ve İş Kurumu söz konusu gruplara yönelik danışmanlık hizmetlerini nitelik ve nicelik yönünden arttırmak suretiyle daha fazla sonuç odaklı çalışmalar sergilemiş, ayrıca söz konusu gruplarda yer alan ve vasıfları uyan iş arayanlara; açık işler, kurslar ve programlar konusunda toplu mesajlar yoluyla bilgilendirmeler gerçekleştirmiştir.

İŞKUR, yıllar içerisinde gerçekleştirdiği dönüşüm ve gelişim ile gerek hizmet çeşitlendirmesi, gerek üretilen projeler, gerek yazılım ve donanım altyapısının yenilenmesi ve gerekse personel sayısında yaşanan artışla performansını arttıran bir kamu istihdam kurumu olarak dikkat çekmektedir.

İŞKUR'un belirlediği ve uygulamaya koyduğu genel istihdam politikalarına uygun olarak, Mersin Çalışma ve İş Kurumu'nun 2014-2018 yılları arasındaki beş yıllık dönemde gerçekleştirdiği faaliyetler kapsamında; Aktif İşgücü Programlarından faydalananların sayısı yüzde 367,9 oranında, Bireysel Görüşme Hizmetlerinden faydalanan sayısı yüzde 257,7 oranında ve İşe Yerleştirme Hizmetlerinden faydalanan sayısı yüzde 72,2 oranında artmıştır. Faaliyetlerde olumlu yönde yaşanan bu gelişmeler doğrultusunda Kayıtlı İşsiz rakamı da son beş yılda yüzde 28,4 oranında artmıştır.

Son dönemlerde özellikle Bilişim ve İmalat sektörlerinin gelişimi, merkezden alınan kararlar ve geliştirilen politikalara bağlı teşvikler ile desteklenmektedir. Bu kapsamda Mersin ilinde bu iki sektör özelinde ve genel olarak, Mesleki ve Teknik Eğitim alan kursiyer sayısında ve İşbaşı Eğitim Programlarında (İEP) yer alan katılımcı sayısında son üç yıl itibariyle artış gözlenmiştir. Mersin Çalışma ve İş Kurumu; merkezde alınan kararlar ve geliştirilen politikalara uygun şekilde çalışmalarını yoğunlaştırarak sektör temsilcilerine yönelik bilgilendirme toplantıları ve gerçekleştirilen ziyaretler yoluyla söz konusu verilerde gelişmeler kaydetmiştir. Söz konusu çalışmaların, İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu (İİMEK) gündemine taşınması, yerel düzeyde politikalar geliştirilmesi ile tüm ekonomik ve sosyal tarafların katkısının alınması suretiyle kurumsallaştırılması yoluyla istikrarlı bir hale getirilmesi önem arz etmektedir.

Mersin ili TOBB Sanayi Kapasite Raporu endeksi verilerine göre; 2017-2018 yılları arası Mersin İli Sanayi Kapasitesi'nde yüzde 9'luk bir artış görülmektedir. Aynı döneme ait işyeri büyüklüklerine göre SGK verilerine bakıldığında; 1+ işletmelerde yüzde 0,4 ile 50+ işyerlerinde yüzde 6,2'lik bir azalış görülürken 1000+ işyeri sayısında ise yüzde 50 oranında bir artış gerçekleşmiştir.

Araştırma kapsamında işverenlerden veya işveren temsilcilerinden, işyerlerinde part-time çalışma ve vardiyalı çalışma uygulanıp uygulanmadığı bilgisi de alınmıştır. Buradan elde edilen verilere göre genel olarak ve cinsiyet dağılımı şeklinde en fazla çalışılan meslekler tespit edilmekle birlikte söz konusu mesleklerin tamamında part-time çalışıldığı sonucuna ulaşmak

mümkün değildir. Zira işveren veya temsilcilerinden hangi mesleklerde part-time çalışanların tercih edildiği, hangi mesleklerde tam zamanlı çalışma yapıldığı bilgisi derlenmemiştir.

Çalışma kapsamında ziyaret edilen işverenlerden part-time çalışma yapıldığını belirtenlerin oranı Mersin ili için yüzde 6,4 olmuştur. Bu oran Türkiye ortalaması olan yüzde 7'ye oldukça yakındır ve bu ortalamanın yaklaşık olarak yarım puan altında seyretmektedir. Günümüzde esnek çalışma biçimleri geçmişe oranla daha çok tercih edilen çalışma biçimlerinden olmaya doğru bir eğilim göstermektedir. Özellikle Y (1980-1999 yılları arası doğanlar) ve Z (2000 yılı ve sonrası doğanlar) kuşaklarının part-time ve freelance işlerde çalışmaya daha yatkın bir durumu olduğu bilinmektedir. Bu açıdan bir değerlendirme yapıldığında; Mersin ilinde genç nüfus (15-29 yaş) oranının il geneli toplam nüfusun yüzde 22'sine karşılık geldiği görülmektedir. Bununla birlikte İŞKUR verileri açısından bakıldığında; genç kayıtlı işsizlerin (15-29 yaş) toplam kayıtlı işsizler içindeki oranın yüzde 49 olduğu görülmektedir. Bu oran Türkiye ortalaması olan yüzde 48'e çok yakın ve 1 puan üzerindedir. Yani bir başka ifadeyle gerek Türkiye genelinde gerekse Mersin İli özelinde, kuruma kayıtlı her 2 kişiden biri genç işsiz kategorisinde yer almaktadır.

Teknoloji alanında ortaya çıkan gelişmeler, endüstri 4.0 ve işletmelerde hızla yayılan dijital dönüşümün muhtemel sonuçları ile genç işsiz nüfusa dair genel bir değerlendirme yapıldığında; gelecek dönemlerde esnek çalışma biçimlerinin daha yaygın hale gelebileceği ve genç işsizlik oranının bu yolla da belli oranda gerilemesinin sağlanabileceği düşünülebilir. Bu noktada ilde yaygın olan sektörlerin ve bu sektörlerde yer alan firmaların bu çalışma modeline uygun olup olmadığının veya bu modele dönüşüm ve uyum sağlayabilecek bir altyapıya sahip olup olmadığının önemi ön plana çıkmaktadır.

Part-time çalışma modelinin ülkemiz ve ilimiz açısından yeterince bilinmemesi ve uygulanmamasının yanında; toplumun genelinde yarı zamanlı işlere bakış açısının bu işlere yönelme konusunda kişiler ve özellikle genç işsizler üzerinde negatif yönde yarattığı etki, bu sebeple tam zamanlı işlerin öncelikli ve yoğun olarak tercih edilmesi ile part-time işlerin getirisinin az olması, bu çalışma modeline geçiş konusunda aşılması gereken kısıtlılıklar olarak değerlendirilmektedir. Mersin'de hizmet sektörünün ağırlıklı olduğu göz önünde bulundurulduğunda söz konusu modelin uygulanmasının nispeten daha kolay ve uygun olabileceği ve bu yolla hem işsizlerin –özellikle genç işsizlerin- istihdamına katkı sağlanacağı hem de kısıtlı da olsa bir gelir elde etmelerinin sağlanabileceği öngörülmektedir.

Bu alanda yol alınabilmesi için meslek kuruluşları ve sektör temsilcilerinin öncülüğünde, işletmelerin organizasyonel yapıları ve iş yürütme süreçleri ile ilgili kapsamlı analizlerin yapılması gerekmektedir.

2018 yılı TÜİK verilerine göre Türkiye genelinde İşgücüne Katılma Oranı yüzde 53,2, İşsizlik Oranı yüzde 11 ve İstihdam Oranı yüzde 47,4 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye geneli için kadınlarda bu oranlara bakıldığında İşsizlik oranının yüzde 13,9 ile Türkiye ortalamasının üzerinde gerçekleşirken İşgücüne katılma (yüzde 34,2) ve İstihdam Oranının (yüzde 29,4) ise ortalamanın oldukça altında olduğu görülmektedir.

Adana, Mersin-TR62 Bölgesi için de kendi içinde benzer bir durum söz konusu olup; İşgücüne Katılma Oranı yüzde 50,1, İşsizlik Oranı yüzde 11,2 ve İstihdam Oranı yüzde 44,5 olarak gerçekleşmiştir. TR62 Bölgesi için kadınlarda bu oranlara bakıldığında İşsizlik oranının yüzde 14,3 ile Bölge ortalamasının üzerinde gerçekleşirken İşgücüne katılma (yüzde 31,9) ve İstihdam Oranının (yüzde 27,4) ise ortalamanın oldukça altında olduğu görülmektedir. Bir diğer yandan ise bölgenin geneli itibariyle işsizlik oranının Türkiye ortalamasının üzerinde işgücüne katılma ve istihdam oranlarının ise Türkiye ortalamasının altında olduğu göze çarpmaktadır.

Kadın istihdamı açısından bakıldığında; esnek çalışma modelleri yoluyla -genç işsizler konusunda yapılan değerlendirmeye benzer şekilde- istihdamın artırılıp kadınların işgücüne katılımının desteklenmesinin mümkün olabileceği düşünülmektedir. Hatta bu konuda kadınların istihdamının bir önceki değerlendirmede belirtilen sebeplerden bağımsız olarak genç işsizlere oranla daha rahat gerçekleştirilebileceği değerlendirilmektedir.

Vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde kimi zaman üretimin kimi zamanda hizmetin kesintisiz devamlılığını sağlamak amacıyla genellikle 24 saat süre ile çalışmalar yapılmaktadır. Mersin ilinde vardiyalı çalışma açısından öne çıkan sektör Toptan ve Perakende Ticaret Sektörü olmakla birlikte ilin lokomotif sektörlerinden olan İmalat ile Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Sektöründe de vardiyalı çalışmalar yapıldığı bilinmektedir.

Part-time çalışma konusuna benzer şekilde vardiyalı çalışmaya ilişkin olarak elde edilen veriler açısından bakıldığında ise gözden kaçırılmaması gereken bir husus çalışma kapsamında yer alan işyerlerine sadece vardiyalı çalışma yapıp yapılmadığının sorulmuş olmasıdır. Bu noktadan hareketle çalışanların vardiya durumlarına ilişkin bir bilgi edinme imkânına sahip olunamamıştır. Dolayısıyla şu ana kadar yapılan genel değerlendirmelerin ötesinde, gerek

part-time çalışma gerekse vardiyalı çalışma sisteminin genel olarak istihdama ve özel olarak da kadın istihdamına etkisi üzerinde sonuçlara ulaşabilmek için daha somut ve derinlemesine bilgilere ihtiyaç duyulmaktadır.

TÜİK verilerine göre Mersin ilinde 2018 yılında 8,4 milyar TL.'lık ihracat gerçekleştirilmiştir. Bu rakam Türkiye genelinde ağırlık olarak yüzde 1,04'e tekabül etmekle birlikte Mersin ilini ihracat sıralamasında 14. sıraya taşımıştır. İlin çeşitli sektörler itibariyle potansiyeli, coğrafi anlamdaki avantajlı konumu ve sahip olduğu geniş kapasiteli konteyner limanı düşünüldüğünde ihracat konusunda daha üst sıralarda yer alabileceği düşünülmektedir.

Ana sektörler bazında çalışanlar konusunda TÜİK 2018 verilerine göre Türkiye genelinde çalışanların yüzde 18,4'ünün tarım, yüzde 26,7'sinin sanayi ve yüzde 54,9'unun da hizmet sektöründe yer aldığı görülmektedir. Mersin ilinde de hizmet sektörü (yüzde 58) bu anlamda ön planda olup bunu sırasıyla sanayi (yüzde 22,6) ve tarım sektörleri (yüzde 19,4) takip etmektedir.

İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında işverenlerden dönemler itibariyle edinilen istihdam artış ve azalış beklentilerinin analize tabi tutulması, işgücü piyasasının geleceğine yönelik bir fikir sahibi olmamızı mümkün kılmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre çalışma kapsamında işverenlere bir yıl sonrası için yöneltilen "işletmenizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 19,3'ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Mersin ilinde işletmelerin yüzde 18'i istihdamın artacağını öngörmüştür. Diğer taraftan istihdamın azalacağını düşünen işletmelerin oranı, ülke genelinde yüzde 3,9 ve Mersin ilinde ise yüzde 5,6 olarak gerçekleşmiştir.

Bu sonuçlardan yola çıkıldığında, "Fikrim Yok" seçeneği, "Değişmeyecek" seçeneği ile birlikte değerlendirildiğinde işverenlerin, ulusal ve uluslararası çeşitli gelişmelerden dolayı, işgücü piyasasında yaşanması olası dalgalanmaları göz önünde bulundurarak, geleceğe yönelik projeksiyon yapmakta zorlandıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu çıkarımlar söz konusu olmasına rağmen, işverenlerin geleceğe yönelik beklentilerinin kısmen olumlu yönde olduğu söylenebilir. İşverenlerin geleceğe yönelik beklentilerinin olumlu olması, işgücü piyasasında talep yaratmaları sonucunu doğuracaktır. Bu aşamada dikkatle üzerinde durulması gereken konu, ortaya çıkan veya çıkacak olan talebin işgücü arzıyla en doğru şekilde eşleştirilmesidir.

Eşleştirmenin doğru gerçekleşmesi yolunda kamu istihdam kurumu olarak İŞKUR'un faaliyetlerinin yanında üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve işveren temsilcileri ile yapılacak işbirlikleri de önem arz etmektedir.

Mersin ilindeki işverenlerin yüzde 43,3'ü, istihdama en çok katkı sunan teşvikin ilave İstihdam Teşviki olduğunu beyan etmişlerdir. Türkiye genelinde ise işverenlerin yüzde 34,4'ü istihdama en çok katkı sunan teşvik olarak ilave İstihdam desteğini belirtmişlerdir.

Mersin ilinde; Bilgi ve İletişim sektöründe işverenlerin üçte ikisi teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracığını savunurken Su temini kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörlerinde ise işverenlerin önemli bir çoğunluğu istihdamı azaltacağı yönünde fikir beyan etmişlerdir.

İşgücü piyasasında istihdam artışını sınırlayan faktörleri belirlemek ve bunları ortadan kaldırmak için gerekli ekonomik ve sosyal tedbirlerin eğitim alanındaki tedbirlerle birlikte uygulanması gerekmektedir. Ancak bu şekilde işgücü piyasalarının toplam iş yaratma kapasiteleri artacak, istihdamda genişleme sağlanabilecek ve işsizliğin çözümü anlamında önemli mesafeler kat edilebilecektir. Ayrıca, aktif işgücü programlarının işgücü piyasası analizleri doğrultusunda etkin bir biçimde uygulanması ve yaygınlaştırılması, işsizliğin işgücü piyasası üzerindeki etkilerini nötralize etme yolunda önemli bir değişkendir. Gerçek anlamda aktif bir işgücü piyasası oluşturabilmek için; mevcut işgücünün becerilerinin artırılması, işsizlere yeni beceri ve nitelikler kazandırılması, genç işsizlerin işgücü piyasasında deneyim kazanmalarını sağlayacak işbaşı eğitim programları ve benzeri uygulamalar geliştirilmesi ile çalışma ortam ve koşullarının uygun hale getirilmesi ön plana çıkan tedbirlerdir.

Dünyada gelişen teknolojilere bağlı olarak bilgi ve iletişim alanlarında yaşanan hızlı değişimler ve ekonomik yapının küreselleşmesiyle birlikte birçok sektörde ve meslek dalında, farklı periyotlarda, dinamik dönüşümler ortaya çıkmaktadır. Bu durum bir yandan, yapılan işlerin niteliği, işverenlerin beklentileri ve çalışanların özellikleri üzerinde değişim ve gelişim baskısı oluştururken, diğer yandan, yapısal değişikliklerin zamanlaması, beklentilerin karşılanması ve insan kaynaklarının yeni koşullara uyumlulaştırılması konularında en doğru reaksiyonların verilmesini sağlayacak yeni yaklaşımlar geliştirilmesi ihtiyacını doğurmaktadır.

İşgücü piyasasının işgücü talebi de ekonomik ve teknolojik gelişmelere uygun olarak dinamik bir şekilde değişim göstermekte olup, işverenlerde yüksek vasıflı bir işgücü profili beklentisi oluşmaktadır. Bu durumda gelişen koşullara uygun şekilde işgücü arzı oluşturabilmek için, işgücünün niteliklerinin sürekli öğrenme yöntemi ile yenilenmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir. Geliştirilecek istihdam stratejileri yoluyla, değişen piyasa koşullarına, yeni teknolojik altyapılara ve üretim modellerine karşı oluşturulacak uyum yetenekleri, hem mevcut hem de potansiyel işgücünün istihdam edilebilme imkânını arttıracaktır.

İşgücü Piyasası Araştırma Raporu, sonuç kısmında değinilen tüm kısıtlara, ölçülebilir olmamakla birlikte çalışma veri setleri dışında göstergelere dayalı değerlendirmelere rağmen, işgücü piyasasındaki ihtiyaçlar, arz ve talep eşleşmesinde yaşanan sorunlar ve ulaşılmaması gereken hedef kitleler açısından birçok veri seti, gerçekçi değerlendirme ve hayata geçirilebilir öneriyi içermektedir. İşgücü arz ve talebinin eşleştirilmesi konusunda olumlu sonuçlar alınabilmesi; hazırlanmış olan rapor, yapılan analizler ve değerlendirmeler ışığında il düzeyinde oluşturulacak istihdam politikaları ve kurum düzeyinde gerçekleştirilecek işgücü yetiştirme faaliyetleri ve tüm ekonomik ve sosyal tarafların katılımını sağlayacak mekanizmalar ile mümkün olabilecektir.

EK-1: İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU**2019 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU**

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması(İPA) ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı ile sektörler bazında işgücü, niceliği, eğitimi, niteliği hakkında ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi toplanması ve işgücünün yetiştirilmesine yönelik programların geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Bilgi Verme ve Gizlilik

- 1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak maksadıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik maksadı dışında kullanılamaz.
- 2- **4904 sayılı Türkiye İş Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim iş- yerlerine 4.409 TL (dörtbindörttyüzdokuz Türk Lirası) İdari Para Cezası uygulanır.**
- 3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka maksatla kullanılamaz. **İkinci maddeye aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.**

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması gerektirmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve araştırmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No :

İşyerinin Yasal Unvanı :

E-Posta Adresi :

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı :

Unvanı :

Tarih :

Telefonu :

E-Posta :

İmza/Kaşe :

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih			
İmza			

1) İşyeri ile İlgili Bilgiler:

	Evet	Hayır
1.1. İşyerinizde ihracat yapılıyor mu?		
1.2. İşyerinizde Ar-Ge çalışması yapılıyor mu?*		
1.3. İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıyor mu?		
1.4. İşyerinizde kısmi (part-time) çalışma yapılıyor mu?		
1.5. İşyerinizde İnsan Kaynaklarından sorumlu personel var mı?		

2) Gelecek bir yıl içinde planlanan bir yatırımınız var mıdır? (Cevabınız evet ise soru 3'e geçiniz, Hayır ise, soru 4'e geçiniz.)

Evet ()

Hayır ()

3) Yatırımla İlgili Bilgiler

3.1 Yatırımın Türü:

İlave yatırım ()

Her türlü ilave tesis, makine, teçhizat vs... alımı veya kiralınması

Teknolojik Yatırım ()

Mevcut makine, teçhizatın teknolojik olarak yenilenmesi

Stratejik Yatırım ()

İşyerinin verimliliğini ve karlılığını artırmak için yürütülecek her türlü, AR-GE, eğitim ve pazarlama faaliyetleri

Diğer ()

3.2.Yatırımın sağlayacağı ortalama istihdam artış sayısı (kişi)

(artış olmayacağını düşünüyorsanız sıfır girin)

3.3. Yatırımın sağlayacağı ortalama istihdam azalış sayısı (kişi)

(azalış olmayacağını düşünüyorsanız sıfır girin)

* AR-GE; Bir kurumun bilim adamları ve mühendisler istihdam etmek suretiyle şirketin çalışma alanı doğrultusunda bilim ve teknolojinin gelişmesini sağlayacak yeni bilgileri elde etmek veya mevcut bilgilerle yeni malzeme, ürün ve araçlar üretmek, yazılım üretimi dahil olmak üzere yeni sistem, süreç ve hizmetler oluşturmak veya mevcut olanları geliştirmek, yaptığı çalışma ve faaliyetleri anlatmak için kullanılan yaygın bir terimdir.

BÖLÜM I- MEVCUT İSTİHDAM

4) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız.

[illegible]

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER

5) Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyormusunuz?

Evet () 5.1. soruya geçiniz.

Hayır () 6.Soruya geçiniz.

5.1) Eleman aranılan meslekler

[illegible]

*Önem derecesine göre **EN FAZLA** 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAYINIZ. (1- En önemli)

****Kullandığınız arama kanallarından EN AZ 1 tanesini işaretleyiniz.**

BÖLÜM III – 1 YIL SONRA (30 NİSAN 2020 TARİHİ İTİBARIYLA) ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

6) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibarıyla) işyerinizde net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet ☐	→	6.1'e geçiniz.
	Hayır ☐	→	7.soruya geçiniz.
	Fikrim Yok ☐	→	7. soruya geçiniz.
6.1) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibarıyla) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?			
Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler			Net sayısal artış
7) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibarıyla) işyerinizde net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet	→	7.1'e geçiniz.
	Hayır	→	8. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	→	8. soruya geçiniz.
7.1) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibarıyla) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?			
Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler			Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

8) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslek var mı?

Evet () 8.1. soruya geçiniz.

Hayır () 9.Soruya geçiniz.

8.1) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz kişi sayısını belirtiniz.

[illegible]

*Birden Fazla Seçenek İşaretlenebilir.

BÖLÜM V – İŞGÜCÜ PİYASASINA GENEL BAKIŞ

9) Gelecek 10 yıl içerisinde teknolojik gelişmelerin sektörünüzdeki istihdama yansıması nasıl olacaktır?

İstihdamı arttıracaktır. () İstihdamı azaltacaktır. () İstihdamı Değiştirmez. () Fikrim yok. ()

10) Sektörünüzde gelecek 10 yılda öne çıkacağını düşündüğünüz (Geleceğin Meslekleri) meslekler nelerdir?

.....
.....

11) Genç (15-29 yaş) personel seçiminde aradığınız kriterler nelerdir? (Birden fazla seçilebilir)

Pratik Beceri.	()
Teorik Bilgi.	()
Diploma/sertifika.	()
İş Deneyimi.	()
Referans.	()

12) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hizmetlerinden faydalandınız mı?

Evet () 13. Soruya geçiniz. Hayır () 14. Soruya geçiniz.

13) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandınız?
(Hizmetlerde birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Eleman Temini.	()
İşbaşı Eğitim Programları.	()
Çalışanların Mesleki Eğitimi.	()
Mesleki Eğitim Kursu.	()
Kısa Çalışma Ödeneği.	()
Danışmanlık ve Yönlendirme.	()
Teşvikler.	()
(15. Soruya Geçiniz)	

14) İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetlerden faydalanmama nedeninizi belirtiniz. (Birden fazla seçilebilir)

- İŞKUR hizmetlerinden haberdar değilim. ()
İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşıyorum. ()
İnternet sitesi kullanışlı değil. ()
Bürokrasi (kırtasiye) işlerinin çok olması. ()
İŞKUR, sektörüme uygun faaliyet sunmuyor. ()
Daha önce aldığım hizmetlerden memnun kalmadım. ()
İŞKUR Hizmet birimi çok uzak. ()

15) İŞKUR'un sizi en çok hangi alanlarda desteklemesini istersiniz? (En fazla 3 tane belirtiniz.)

- İşe Uygun Eleman Temini. ()
İşbaşı Eğitim Programı. ()
Çalışanların niteliklerinin artırılması için mesleki eğitim desteği sunulması. ()
Yeni alım yapılacak çalışanlar için ücret desteği. ()
Yeni alım yapılacak çalışanlar için sigorta ve prim desteği. ()
İşyerime özel sektörel danışmanlık vermesi. ()

16) Son 3 yılda İstihdam Seferberlikleri kapsamında sunulan Hizmetlerden haberdar mısınız?

Evet ☐ (17. Soruya Geçiniz) ☐ Hayır (18. Soruya Geçiniz)

17) Sizce sunulan teşviklerden hangisinin İstihdama katkısı en yüksek düzeyde olmuştur?

- Yeni İstihdama Ücret Desteği. ()
İşbaşı Eğitim Programı. ()
İşsizlik Ödeneği Alanların İstihdamına İlişkin Teşvik. ()
İlave İstihdam Teşviki. ()
Asgari Ücret Desteği. ()
Mesleki Eğitim ve Beceri Geliştirme İşbirliği. ()

18) İşyerinizde, çalışma iznine tabi olarak, Geçici Koruma Statüsünde (Suriyeli, Iraklı, Afgan vb.) işgücü istihdam etmek ister misiniz?

Evet ☐ Hayır ☐

19) E-Ticaret (İnternet üzerinden) yoluyla mal veya hizmet satışı yapıyor musunuz?

Evet ☐ (Form tamamlanmıştır.) ☐ Hayır (20. Soruya Geçiniz)

20) E-Ticaret (İnternet üzerinden) yoluyla mal veya hizmet satışı yapmamanızın nedeni nedir?
(En fazla 3 tane belirtiniz.)

- E-ticaret konusunda bilgisi olan personel eksikliği. ()
- Finansman yetersizliği. ()
- Elektronik ticareti teşvik eden mekanizmaların var olamaması. ()
- Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olamaması. ()
- E-ticaretin güvensiz bir mecra olması. ()

2019 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.